Дж. М. Баррі

ПІТЕР ПЕН

ПОВНА ВЕРСІЯ

ШКОЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

Дж. М. Баррі

ПІТЕР ПЕН

ПОВНА ВЕРСІЯ

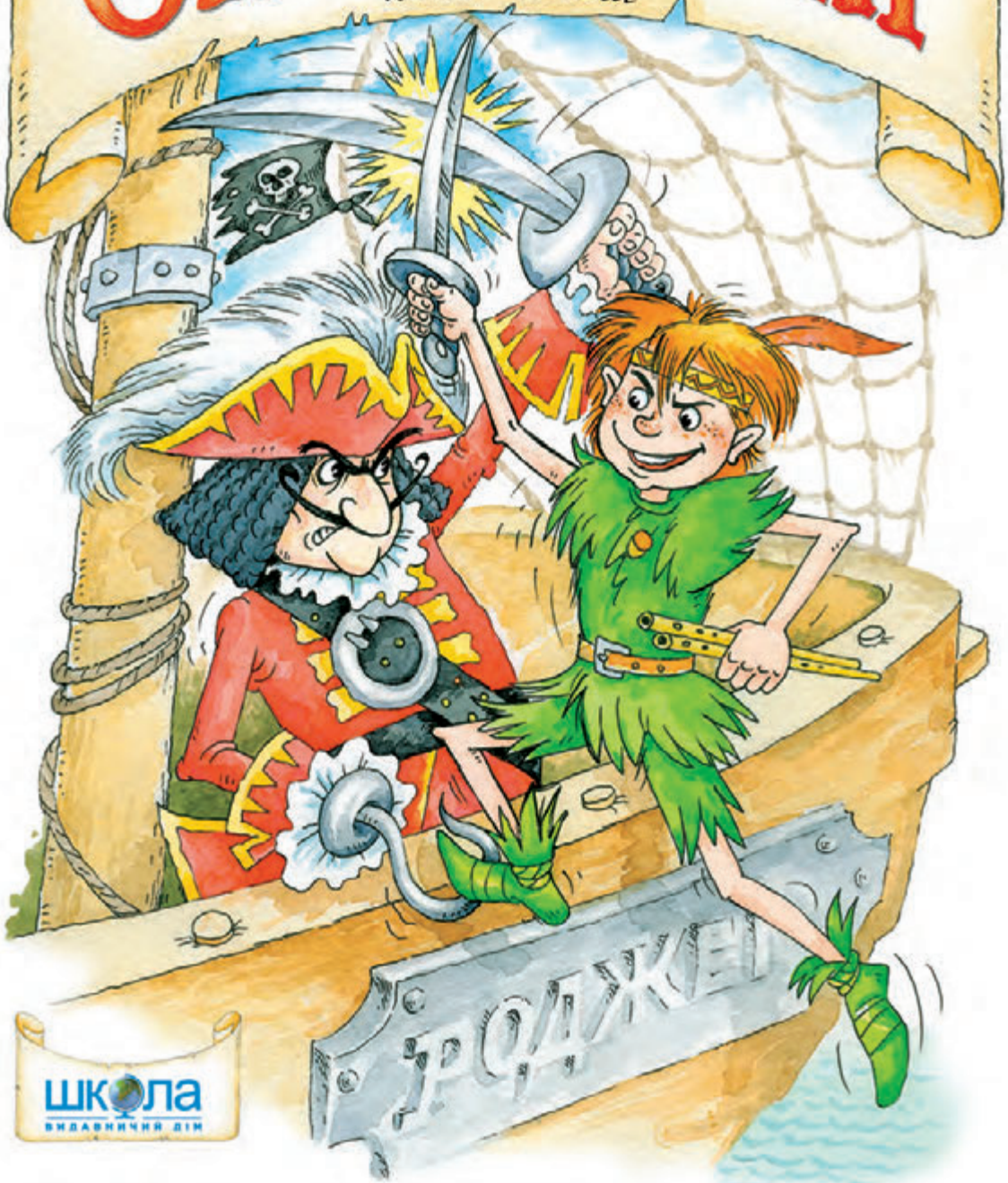

школа
видавничий дім

Зміст

Розділ перший
Порушник спокою 5
Розділ другий
Тінь 19
Розділ третій
Гайда! В дорогу! 31
Розділ четвертий
Політ 51
Розділ п'ятий
Справдешній острів 63
Розділ шостий
Хатинка 79
Розділ сьомий
Підземна домівка 93
Розділ восьмий
Русалчина заплава 101
Розділ дев'ятий
Птаха-небуваха 119
Розділ десятий
Щасливий дім 125
Розділ одинадцятий
Казочка Венді 135
Розділ дванадцятий
Дітлахи в полоні 145
Розділ тринадцятий
А ви вірите у фей? 151
Розділ чотирнадцятий
Піратський корабель 165
Розділ п'ятнадцятий
«Ну, тепер – або Гак, або я!» 177
Розділ шістнадцятий
Повернення додому 191
Розділ сімнадцятий
Коли Венді стала дорослою 205

Гайда до Небувандії! 223

Ой, квіточка!

Розділ перший

Порушник спокою

Усі на світі діти — всі-всі, крім однісінького хлопчика, — нарешті виростають. Вони доволі рано дізнаються про те, що колись мають вирости. А Венді з'ясувала це ось як.

Їй виповнилося тоді два рочки. Одного разу вона гралася в садку і їй трапилася на очі красива квітка. Вона зірвала її й чимдуж побігла до мами. Певно, дівчинка цієї миті була такою чарівною, що аж її мама, пані Дарлінг, поклавши руку на серце, захоплено скрикнула:

— Ох, якби ти такою лишилася назавжди!

Оце й усе, що сказала мама. Проте з цього часу Венді напевно знала, що виросте. Зазвичай діти, коли їм виповнюється два роки, уже розуміють це.

Вони мешкали в будинку № 14, і до народження Венді її мама була тут головною. Це була надзвичайно красива, мрійлива, шляхетна жінка, із завжди загадково усміхненими вустами. Її навдивовижу загадкова вдача нагадувала чарівну скриньку: розкриєш одну, а там друга, відімкнеш другу — гульк, а там третя... І скільки не відмикай, а завжди знайдеш ще одну. На її привітних вустах, отам, у правому кутику, наче блукав ніжний цілунок — такий невловний, що Венді ніяк не могла його впіймати.

Тато, пан Дарлінг, ось як завоював пані

Дарлінг. Одного разу багато чоловіків, які були тоді ще хлопцями, враз усі як один закохалися в неї і вирішили одружитися з нею. Отож вони й помчали до неї наввипередки освідчуватись та просити її руки. Помчали всі, крім одного — пана Дарлінга. А він найняв візника й дістався до неї першим. Отак і дісталася вона йому — дісталася вся, крім отієї потаємної скриньки та невловного цілунку. Про скриньку він і не думав, а спробу здобути цілунок вчасно облишив. Венді гадала, що на той цілунок міг би претендувати хіба що Наполеон. Уявляю собі цю картину, як той марно пробував, пробував — та де там! — і ні з чим подався геть, сердито грюкнувши дверима.

Пан Дарлінг частенько хвалився перед Венді, що її матуся не тільки кохає, а й поважає його. Сам же він працював у банку й розумівся на таких речах, як акції та відсотки, хоча до пуття на цих речах, певно, не розуміється ніхто. Одначе тато нібито й справді тямив у цій справі й, бувало, казав: «Акції падають» або «Відсотки зростають» — і це з таким солідним виглядом, що будь-яка жінка почала б його шанувати.

І ось пані Дарлінг іде до шлюбу, вбрана в білу сукню.

Спершу вона ретельно й захоплено вела господарські розрахунки до найменших дрібниць — так, неначе то була якась цікава гра. Та незабаром її запал пригас і в рахунковій книзі замість чисел та списків з'явилися малюночки немовлят. Щоразу, коли вона бралася підбивати рахунки, раптом у книзі замість цифр вимальовувалися немовлята — певно, вона про щось здогадувалася.

Першою народилася Венді, за нею Джон, а відтак і Майкл.

Коли з'явилася на світ Венді, її батьки тижнів зо два сушили собі голову над тим, чи зможуть вони утримувати доньку, бо ж це ще один зайвий рот у сім'ї. Пан Дарлінг дуже любив дочку, та водночас вельми відповідально та серйозно ставився до життя. Отож він сидів на краєчку ліжка пані Дарлінг і, тримаючи її за руку, ретельно вираховував майбутні витрати під благальним поглядом своєї дружини. Вона ладна була ризикнути — будь що буде, одначе її чоловік стояв на своєму. Його підхід вимагав олівця й аркуша паперу, та дружина щоразу збивала його своїми міркуваннями, тож він наново мусив усе починати спочатку:

— Люба, не перебивай, — просив він. — Отже, я маю один фунт сімнадцять шилінгів тут та ще два фунти і шість у конторі. Так... А якщо, скажімо, я не питиму кави на роботі, — це десять шилінгів. Разом виходить два-дев'ять-шість, та ще додати твої вісімнадцять і три, та мої п'ять на рахунку... Хто це там плаче?.. Та ще відняти сім... Люба, не збивай мене!.. І відняти той фунт, що ти позичила сусідові. Чого дитина плаче?.. Та ще відняти дитину... Ну знов ти мене збила! Скільки я там нарахував? Дев'ятсот дев'яносто сім? Одне слово, люба, чи зможемо ми прожити з дитиною на дев'ятсот дев'яносто сім фунтів на рік?

— Авжеж, зможемо, Джордже! — запевнила його дружина.

Пані Дарлінг дуже любила донечку, тому чоловік мусив за двох виявляти твердість характеру.

— Крім того, люба, не забувай, що дитина може заслабнути на свинку, — докинув він застережливо. — На свинку піде один фунт, якщо не більше, та на кір півтора, а там і краснуха де не візьметься та коклюш, — ото вже й купа грошей!

Точнісінько такими переживаннями — а може, ще й більшими — переймалися вони, коли з'явилися на світ Джон і Майкл. Та, незважаючи ні на що, їх усе-таки залишили в родині, і незабаром уже можна було спостерігати, як трійця дітлахів дріботить до дитячого садочка пані Фулсом у супроводі няньки.

Пані Дарлінг уважала, що в домі все має бути як слід, та й пан Дарлінг прагнув не відставати від людей, тому вони найняли няньку. А оскільки родина Дарлінгів жила настільки незаможно, що й на молоко не вистачало грошей, то за няньку вони взяли собі собаку на прізвисько Нена породи ньюфаундленд. Нена не мала власної домівки, аж поки Дарлінги не взяли її на службу.

Правду кажучи, Нену завжди цікавили дітлахи. Дарлінги здибали її в Кенсингтонському парку, де Нена полюбляла зазирати в дитячі візочки, чим дратувала недбалих няньок, яких потім проводжала до самої домівки і скаржилась на них господарям.

Це була не нянька, а золото. Як дбайливо купала вона дітей, як підхоплювалася вночі на кожен їхній порух. Звісно ж, її будка стояла просто в дитячій кімнаті. Нена добре вміла розпізнавати кашель, який вимагає лікування, і кашель, не вартий уваги. Вона до останніх днів вірила в цілющу дію старовинних лікарських засобів, як-от листя ревеню, і зневажливо пирхала, чуючи новомодну балаканину про всіляких там мікробів. Було приємно споглядати, як вона вервечкою веде своїх вихованців до дитсадка, поважно ступаючи поруч, та коли хтось із дітей виступав із рядка, вона одразу підштовхувала його на місце. Коли Джон грав у футбол, нянька ніколи не забувала його светр і напровсяк брала в зуби парасольку.

У дитячому садку пані Фулсом була спеціальна кімната, де няньки очікували дітей. Няньки поважно сиділи на лавах, а Нена лежала на підлозі — це була одна-однісінька відмінність від решти. Няньки гордували нею як особою нижчого соціального стану, а вона зневажали їх за порожні теревені.

Нена сердилася, коли хтось із подруг пані Дарлінг заходив до дитячої. Та коли вже вони заходили, то нянька хутко стягала

з Майкла брудний слинявчик і натягала чистенький, облямований блакитною стрічкою, поправляла сукенку Венді та прилизувала неслухняну Джонову чуприпку.

Певно, жодна у світі нянька не була такою дбайливою, як Нена. Пан Дарлінг добре це тямив, проте подеколи закрадалася думка: а що про це думають сусіди? Адже він посідав високе службове становище і мусив зважати на свою репутацію.

Була ще одна причина, через яку його непокоїла Нена: йому здавалося, що вона недостатньо захоплюється ним.

— Та вона просто обожнює тебе, Джордже, повір мені! — запевняла його пані Дарлінг, підморгуючи дітям, аби ті дужче годили таткові.

Часом у дитячій улаштовували веселощі й танці, на які запрошували й Лізу, єдину служницю в домі (звісно, крім Нени). У своєму чепчику та довжелезній спідниці вона була схожа на ляльку, хоча, коли ставала до них на службу, присягалася, що їй уже більше десяти років. Які ж то були веселощі! А найдужче веселилася пані Дарлінг. Вона так кружляла й танцювала, що миготів лише прихований у правому кутику її вуст невловний цілунок. І якби тієї миті хтось зненацька підскочив до неї, то напевно здобув би його.

І ніде в усьому світі не було щасливішої родини... аж поки не з'явився Пітер Пен.

Про Пітера Пена пані Дарлінг уперше дізналася, коли прибирала в думках своїх дітлахів. Це такий звичай, який має кожна добра мама, — коли ввечері діти повкладаються і поснуть, зазирати в їхні думки і наводити там лад, складаючи все як слід, щоб на ранок усе було прибрано. Тож матусі треба порозкладати по місцях усе, що назбиралося за цілісінький день. Якби ви могли в той час не спати (хоча це, звісно, неможливо), то вам було б вельми цікаво піддивитися, як це робить ваша мама. Ця справа нагадує прибирання в шухлядках шафи. Мабуть, ви побачили б, як матуся, ставши коло вас навколішки, дбайливо бере щось у руки і милується якоюсь знахідкою, неначе дивуючись, звідки воно взялося у вашій голівці; виявляє щось приємне і не дуже; одну річ притуляє до своєї щоки, наче м'якеньке кошенятко, а іншу — ховає якнайдалі. А вранці, коли ви прокидаєтеся, усе лихе й недобре, усі образи, з чим ви засинали, уже лежать поскладані на самісінькому дні вашої голівки, а зверху пишаються найкращі думки, готові при першій же нагоді прислужитися вам.

Не знаю, чи бачили ви хоч коли-небудь схему людських думок. Лікарі іноді зображують частини тіла, і це доволі цікаво, одначе спробували б вони зобразити те, що коїться в дитячій голівці. Адже там усе так переплутано, що й купи не тримається. Ген там якісь зигзагоподібні лінії, схожі на ті, що їх креслять на температурному листі на ліжку хворого. Чи то, може, стежки до таємничого острова? Бо ж Небувандія — це найчастіше острів, чарівний острів, із дивовижними строкатими барвами, з кораловими рифами, зі швидким вітрильником десь на обрії, з дикунами та нерозвіданими печерами з підземними річками. А ще там є гномики-кравчики, і принцеси, які до того ж мають шістьох старших братів, і майже розвалена хижка, і старапрестара бабця з гачкуватим носом. Та якби ж це й усе, то було б ще й нічого. Але ж на тій схемі ще треба позначити і перший день навчання у школі, і церкву, і батьків, і ставок, і рукоділля, і всілякі халепи, і покарання, і дієвідмінювання, і шоколадний пиріг, і три пенси, котрі тобі дадуть, якщо ти сам вирвеш собі зуба, і купу всього іншого. І хто його знає, чи все це частина того самого острова, чи становить окрему схему, яка прозирає крізь першу, одначе в будь-якому разі все навдивовижу хитромудре, заплутане й рухливе.

Звісно, Небувандія у кожного своя — цілком відмінна від інших. Приміром, у Джона на острові була заплава, над якою літали фламінго, а він полював на них, тимчасом як у малого Майкла все уявлялося навпаки: був фламінго, над яким літали заплави. Джон жив на піщаному узбережжі в перекинутому човні, Майкловим житлом був вігвам, а Венді жила в курені зі зшитого листя. Джон там не мав друзів, до Майкла друзі навідувалися поночі, а другом Венді було вовченя, якого покинули батьки.

Одначе всі Небувандії чимось подібні між собою, і якщо їх вишикувати в шеренгу, то можна помітити в них багато спільних рис. До тих казкових берегів пристають у своїх човниках усі діти на світі. І я бував там колись, навіть досі мені подеколи вчувається шум хвилі, що б'є об берег, проте я вже ніколи не зможу пристати до того берега.

Серед усіх чарівних островів Небувандія — найкращий та наймісткіший. Він не широченний та просторий, щоб на ньому довго шукати пригод, а саме такий як треба. Коли на ньому цілий день гратися, спустившись туди між стільцями під скатертину, то там не так вже й цікаво. А от за кілька хвилин до сну він стає зовсім справжнім. Саме для цього й потрібні нічні світильники.

Вряди-годи, наводячи отак лад у дитячих голівках, пані Дарлінг натрапляла на речі, яких не могла розгадати, і найбільшою загадкою для неї стало ім'я Пітер. Пані Дарлінг не знала жодного Пітера, проте подеколи здибувала його в голівках Джона і Майкла, а у Венді це ім'я траплялося щокроку. Воно вирізнялося серед решти слів, бо було наведене жирніше, і коли матуся пильніше придивилася до нього, то виявила, що вигляд воно має доволі зухвалий.

— Авжеж, матусю, він таки трохи зухвалий, — визнала Венді, коли пані Дарлінг спитала про це.

— А хто ж він такий, моє сонечко?

— Ну, ти сама знаєш, це Пітер Пен.

Пані Дарлінг спершу нічого не втямила, а відтак, поринувши подумки у власне дитинство, вона таки пригадала Пітера Пена — про нього розповідали, ніби він живе у країні фей. Колись і пані Дарлінг вірила в нього, одначе тепер, коли вона вже доросла й заміжня, вона сумнівалася, що цей хлопчина взагалі існував.

— Але ж, донечко, він уже мав би вирости, — зауважила пані Дарлінг.

— Та ні, він не росте, — цілком упевнено сказала Венді. — він точнісінько такий, як я.

Венді мала на увазі, що Пітер залишився малим хлопчиком і зовні, і душею. Вона це знала достеменно невідомо звідки — просто знала та й край.

Пані Дарлінг вирішила поговорити про це з чоловіком, а той лише посміхнувся — мовляв, це пусте.

— Ось побачиш, усе минеться, — запевнив він її. — Це Нена, певне, повбивала їм у голови якісь собачі фантазії. Не переймайся, люба.

Та де там — нічого не минулося, і невдовзі той зухвалець не на жарт стривожив пані Дарлінг.

Діти можуть потрапляти в такі неймовірні пригоди, та це їх зовсім не бентежить. Приміром, якось випадково — десь уже через тиждень після пригоди — діти раптом пригадують, як вони гуляли в лісі та гралися там зі своїм дідусем, який уже давно помер. Щось подібне сталося одного ранку, коли на підлозі дитячої кімнати хтозна-звідки з'явилося кілька листочків із дерева;

звісно ж, їх там не було, коли діти лягали спати. Пані Дарлінг саме роздумувала про те, звідки ж вони там узялися, коли раптом Венді зовсім безтурботно промовила, усміхаючись:

— Та певно, то знову той Пітер!

— Ти це про що, Венді?

— Він завжди такий нецеремонний — ніколи не витирає ніг! — зітхнула Венді, бо сама вона була страшенною чепурухою.

А потім так само незворушно й безтурботно розповіла, що Пітер подеколи приходить у дитячу кімнату, сідає на її ліжечку в ногах і грає на сопілках. На жаль, вона ніколи не прокидалася, коли він з'являвся, а звідки все те знала — і сама не тямила, просто знала та й квит.

— Донечко, це все нісенітниці, бо до нашого будинку ніхто не може зайти, не постукавши.

— Я гадаю, він заходить до кімнати через вікно, — промовила Венді.

— Сонечко, та це ж третій поверх!

— А хіба листочки не під вікном лежали?

І справді, листочки знайшли коло вікна.

Пані Дарлінг не мала, що сказати. Бо ж, вочевидь, для Венді усе настільки звичайно і природно, що її просто так не переконаєш, наче це їй наснилося.

— Донечко, — раптом спохопилася мама, — а чому ж ти мені раніше нічого не розповідала?

— Та я забула, — спокійнісінько кинула Венді, поспішаючи до сніданку.

Ну от, так і є: їй усе це просто наснилося! Одначе... Звідки ж узялися оті листочки?

Пані Дарлінг ретельно оглянула їх. Це було сухеньке листя, проте пані Дарлінг була впевнена: таких дерев тут, в Англії, немає. Вона зі свічкою в руках нишпорила навколішки по підлозі в дитячій, вишукуючи ще якісь сліди. Відтак застромила кочергу в камін і поскромадила в димарі, а тоді спустила мотузку з вікна аж додолу — на добрячі тридцять футів, — проте по ній так ніхто і не видряпався.

Та це точно Венді все наснилося!

Але нічого їй не наснилося, і це підтвердилося наступної ночі. Власне, саме з тієї ночі й почалися дивовижні пригоди.

Увечері всі троє дітей, як завжди, уже повкладалися спати. У Нени саме випав вихідний, тож пані Дарлінг сама купала дітей, укладала спати, співаючи колискову, аж поки вони, тихенько пустивши її руку, не поринули в сонне царство.

Довкруж було так тихо й затишно, що пані Дарлінг лише посміхнулася своїм недавнім тривогам і спокійно сіла шити коло каміна.

Вона дещо шила Майклові — сорочку на день народження. Від каміна віяло теплом, а кімнату тьмяно осявали три світильники... Отож незабаром шитво упало на коліна пані Дарлінг, її голівка поволі схилилася і вона заснула. І ось любо поглянути на всіх чотирьох: ген там Венді з Майклом, тут Джон, а біля каміна — пані Дарлінг. Бракувало хіба що четвертого світильника.

Пані Дарлінг наснилося, що острів Небувандія підплив близько-близько і що той дивний хлопчина іде звідти до їхньої домівки. Її це не злякало, бо вона наче вже бачила його в очах багатьох жінок, які не мають дітей. Подейкують, що його мож-

на помітити і в очах декотрих матерів. У її сні хлопчисько ніби розірвав запону, яка оповивала Небувандію, і вона помітила, як Венді, Джон та Майкл зазирають туди крізь шпарину.

Сон та й сон — нічого особливого, проте в той час, коли пані Дарлінг спала, вікно в дитячій кімнаті гучно розчинилося і в дитячу кімнату зіскочив хлопчина. За ним залетів дивний світлячок — невеличкий, завбільшки як кулачок, і взявся гасати по кімнаті. Певне, саме той світлячок і розбудив пані Дарлінг.

Вона скрикнула, підхопилася і, побачивши хлопчика, одразу збагнула, що це і є Пітер Пен. Якби там був іще хтось — я або ви, — ми б конче помітили, що той хлопчик схожий на невловний поцілунок у кутику її вуст. Пітер був вродливим хлопчиком, одягнутим у сухе листячко, склеєне деревною смолою. А найпримітніше було те, що в нього й досі були перлинні молочні зуби. Та коли Пітер побачив, що пані Дарлінг уже доросла, він заскреготав на неї отими перлинками.

ЩО ЦЕ В ТЕБЕ?
НЕНА
A
G
W

Розділ другий

Тінь

Пані Дарлінг скрикнула — і вмить двері розчахнулися й зайшла Нена, яка щойно повернулася з прогулянки. Вона загарчала і кинулася до хлопчака, але той хутко вискочив у вікно. Пані Дарлінг знову скрикнула, тепер уже стривожившись за хлопчика, який напевне розбився, і щодуху побігла надвір, аби знайти його. Але надворі нікого не було. Тоді вона підвела голову і в нічній пітьмі не побачила геть нічого, крім хіба що вогника, який видався їй мерехтливою летючою зіркою.

Вона знову піднялася в дитячу кімнату й побачила, що Нена щось тримає в зубах. Виявилося, що то хлопчикова тінь. Коли він вискакував, Нена миттю зачинила вікно — та де там, утікач уже зник. Одначе його тінь не встигла проскочити: вікно відділило її від хлопчика.

Звісно, пані Дарлінг ретельно обстежила її, але не виявила анічогісінько надзвичайного — тінь як тінь.

Нена, не вагаючись, вивісила тінь за вікно. Вона гадала, що хлопчик неодмінно повернеться по свою тінь, тож треба її почепити там, де він легко зможе її забрати, не турбуючи дітей.

Але, на жаль, пані Дарлінг не могла лишити цю річ висіти за вікном, бо та вельми нагадувала ганчірку і псувала весь вигляд будинку. Їй спало на думку показати тінь чоловікові, одначе той саме обчислював, скільки їм коштуватимуть зимові пальтечка для Джона та Майкла. Він сидів із мокрим рушником, обмотаним круг голови, аби ясніше думалося. Тож гріх було зачіпати його в цей час, до того ж пані Дарлінг знала напевне, що чоловік би сказав: «А все це тому, що в нас нянька — собака!»

І вона вирішила згорнути тінь та старанно сховати в шухлядку комода, поки не трапиться колись нагода розповісти про неї чоловікові. Та де там!

Нагода трапилася за тиждень — тієї незабутньої п'ятниці. Еге ж, саме п'ятниці.

— У п'ятницю я мала бути особливо обачною! — скрушно говорила вона чоловікові згодом, тоді як Нена сиділа коло неї, тримаючи її руку.

— Ні-ні, — відповідав на це пан Дарлінг. — Це я в усьому винен. Я, Джордж Дарлінг, зробив це... *Mea culpa, mea culpa!*[1] — повторював він латиною, яку колись вивчав.

Так вони сиділи щовечора, згадуючи ту злощасну п'ятницю, поки кожна подробиця так закарбувалася в їхній голові, наче проступила на той бік, як зображення на наскрізь прокарбованій монеті.

— Якби ж я тоді не ходила на гостину до сусідів із будинку двадцять сім! — бідкалася пані Дарлінг.

— Якби ж я тоді не вилив свої ліки до Нениної миски... — згадував пан Дарлінг.

— Якби ж я тоді вдала, що мені ті ліки припали до смаку... — промовляли вологі Ненині очі.

— Це все тому, що я надто люблю ходити в гості, Джордже...

— Це все через моє надмірне почуття гумору, моя люба.

— Це все тому, що я ображаюсь через всілякі дрібниці, мої любі пане і пані.

А відтак хтось із них чи всі гуртом заходилися плачем, і Нена журилася: «Та й справді, не личить собаці бути нянькою!» І часто сам пан Дарлінг витирав Нені очі хустинкою.

— Який негідник! — вигукнув пан Дарлінг, а Нена підгавкувала йому.

Одначе пані Дарлінг ніколи не дорікала Пітерові: щось у кутику її вуст не пускало вимовляти його ім'я.

Вони так і сиділи в порожній дитячій кімнаті, згадуючи кожну хвилину того жахливого вечора. А почалося все звичайнісінько, як починався кожен вечір. Нена налила води у ванну, щоб купати Майкла, і несла його на своїй спині до купелі.

— Я не хочу йти спати! — верещав він, свято вірячи, що останнє слово буде за ним. — Не хочу! Не хочу! Нено, поглянь, ще й шостої нема! Ну будь ласка, Нено! — канючив він. — Раз

---

[1] *Mea culpa, mea culpa!* — Моя провина, моя провина! (*Лат.*)

ти така, то я більше тебе не люблю! Я сказав, що не буду купатися! Не буду!

Аж тут зайшла пані Дарлінг у білій вечірній сукні. Вона вбралася раніше, бо Венді подобалося милуватися матусею у вечірній сукні та в намисті, подарованому татом. На руці пані Дарлінг блискотів браслет Венді, який вона попросила у дочки на вечір. А сама Венді дуже любила позичати його мамі.

Пані Дарлінг, зайшовши, побачила, що старші діти граються у тата й маму, себто в неї і Джорджа. За грою, у них саме «народилася» Венді, тож Джон урочисто оголошував:

— Я радий повідомити вам, пані Дарлінг, що ви стали матір'ю! — він це сказав достоту так, як сказав би в такому разі справжній пан Дарлінг.

А Венді, зрадівши, пританцьовувала зовсім так, як зробила б це її матуся.

Потім «з'явився на світ» Джон, але більш урочисто (бо ж чоловік народився!). Аж ось надійшов викупаний Майкл і також захотів «народитися», проте Джон зухвало заявив, що дітей вони більше не хочуть.

Майкл аж схлипнув:

— Ніхто мене не хоче! — заскімлив він, чого жінка у вечірній сукні не витримала.

— Я хочу, — сказала вона. — Я дуже хочу третю дитинку!

— Хлопчика чи дівчинку? — перепитав Майкл, уже й не сподіваючись ні на що.

— Хлопчика.

І він умить опинився у неї на руках. Начебто така дрібничка для пана і пані Дарлінг та для Нени, а з іншого боку — це не так уже й мало, бо це був останній вечір, коли вони бачили Майкла в дитячій кімнаті. А батьки згадували далі:

— Це було тоді, коли я залетів у кімнату, як вихор? — зневажаючи себе, спитав пан Дарлінг, який і справді скидався того вечора на вихор.

Хоча це, певно, можна йому пробачити. Він також збирався на гостину, гарно вбрався, і все було б нічогенько, якби не краватка. До речі, краватка — це дивовижна річ, над якою чоловік, що знався на всіляких там акціях та відсотках, не мав ані найменшої влади. Деколи ця річ поступалася йому без опору, одначе бувало таке, коли для всієї родини було б краще, аби він переступив через свої гордощі та почепив уже зав'язану краватку.

Оце і трапився саме такий випадок. Пан Дарлінг залетів, наче вихор, у дитячу кімнату із жужмом зібганою краваткою в руках.

— Щось сталося, таточку?

— Авжеж, сталося! — щосили репетував він. — Оця краватка не зав'язується, хай їй абищо! — У його голосі почувся якийсь небезпечний гумор: — Зав'язується скрізь, крім моєї шиї! Я вже разів двадцять зав'язав її на бильці ліжка, а на шиї — жодного разу! Та що ж це робиться?

Він подумав, що не справив належного враження на пані Дарлінг, тож узяв суворіший тон:

— Застерігаю тебе, матусю: якщо ця клята краватка не зав'яжеться на моїй шиї, ми не підемо в гості, а якщо ми не підемо в гості, я не з'явлюсь завтра на роботі, а якщо я не з'явлюсь на роботі, ми сидітимемо без крихти хліба, а наші діти опиняться на вулиці!

Та навіть після цієї бурі пані Дарлінг зберігала незворушний спокій.

— Дозволь я допоможу, любий, — запропонувала вона.

Саме цього він і чекав. І пані Дарлінг своїми ніжно-прохолодними руками зав'язала йому краватку під цікавими поглядами дітей, які спостерігали за вирішенням їхньої долі.

Інші чоловіки образились би на неї за те, що їй так легко вдалося приборкати таку річ, як краватка. Та пан Дарлінг мав зовсім іншу вдачу — він подякував дружині, враз повеселішав і за мить уже пританцьовував посеред кімнати з Майклом на плечах.

— Як весело ми бавились! — промовила пані Дарлінг, згадуючи той вечір.

— Еге ж, наша остання забава... — простогнав пан Дарлінг.

— Джордже, ти пам'ятаєш, як Майкл раптом спитав: «Матусю, а як ви познайомилися зі мною?»

— Пам'ятаю...

— Вони були такі милі, правда ж, Джордже?

— І були наші... Наші! А тепер їх нема...

Забаві поклала край Нена, на превелике нещастя пана Дарлінга: він наштовхнувся на неї, і вмить на його штани понаслипало клоччя шерсті. Це ж новенькі штани, перші в його житті з тасьмою по боках! Він аж губу закусив, аби не заплакати.

Звичайно, дружина почистила штани, одначе він уже вкотре повторив, як він помилився, узявши Нену за няньку.

— Джордже, Нена — справжнісінький скарб!

— Скарб скарбом, але я час від часу підозрюю, що вона ставиться до наших дітей як до цуценят.

— Та де там, любий. Упевнена, вона розуміє, що вони люди.

— А от я не впевнений, геть не впевнений, — розмірковував пан Дарлінг.

І раптом дружина відчула, що це слушна нагода, аби поговорити

з ним про хлопчика. Спершу він не дуже повірив у цю історію, а відтак замислився, коли дружина розгорнула перед ним хлопчикову тінь.

— Хтозна, хто це може бути, — міркував уголос пан Дарлінг, прискіпливо оглядаючи тінь, — але судячи з вигляду тіні — напевне, якийсь негідник...

— Пам'ятаєш, люба, ми саме обговорювали це, — і далі згадував ті події пан Дарлінг, — як до кімнати зайшла Нена з ліками для Майкла. Ех, Нено, ти вже ніколи не носитимеш ту пляшечку з ліками в зубах. І все це через мене.

Сам він був мужнім і сильним, та от перед ліками виявляв слабкість і відступав. Проте чомусь завжди вважав, ніби приймав ліки охоче. Так і зараз, коли Майкл уперто не брав ложки із Нениної пащі, тато докорив:

— Ну, Майкле, будь чоловіком!

— Не буду, не буду! — капризував хлопчик.

Пані Дарлінг мерщій побігла по шоколадку для синочка, а пан Дарлінг вирішив виявити більше твердості.

— Матусю, не панькайся з ним, — гукнув він їй навздогін і обернувся до сина: — Майкле, я у твоєму віці приймав ліки й не писнувши. Та ще й казав: «Спасибі вам, мої любі батьки, що даєте мені ліки, аби я ріс здоровим!»

Він аж сам починав вірити в те, що говорив, і Венді, яка щойно одягла нічну сорочечку аж до п'ят, так само повірила, отож, аби підбадьорити братика, сказала:

— Майкле, ліки, які деколи вживає тато, набагато гидкіші, аніж ці.

— Авжеж, такі гидкі, що й не сказати! — мужньо підтвердив пан Дарлінг. — Я б і сам показав тобі зараз, як треба пити ліки, якби пляшечка десь не поділася.

Та насправді пляшечка ніде не поділася. Просто якось уночі він приховав її аж на самісінькому верху шафи. Йому й невтямки було, що старанна служниця Ліза знайшла ту пляшечку і поставила на своє місце.

— Я знаю, де вона, татку! — радісно скрикнула Венді, завжди готова прислужитися. — Я вже несу!

Дівчинка хутко майнула, а пан Дарлінг так і не встиг її зупинити. І тут його обсів кепський настрій.

— Джоне, — промовив пан Дарлінг, аж здригаючись, — якби ти знав, яка це гидота! Це бридка липко-солодкувата гидота!

— Ну, тату, треба трохи потерпіти, — заспокоював Джон.

Цієї миті до кімнати примчала Венді, переможно тримаючи в руках пляшечку з ліками.

— Я летіла швидко, як муха! — відхекувалась Венді.

— Занадто швидко, — підкреслено чемно зауважив тато, та Венді не помітила іронії. — Майкле, ти п'єш перший.

— Ні, тату, ти перший! — уперся Майкл, наче щось підозрюючи.

— Мені може стати зле, ви ж знаєте, — наче погрожував пан Дарлінг.

— Ну давай уже, тату! — підохочував Джон.

— Припни язика, Джоне!

Венді аж сіла від подиву:

— Тату, а я думала, що ти їх легко вип'єш!

— Не в тім річ, донечко, — виправдовувався він. — Річ у тім, що в моїй пляшечці ліків більше, аніж у Майкловій ложечці. — Йому аж подих перехопило через таку несправедливість. — Це несправедливо! Я ладен до нестями повторювати: це несправедливо!

— Тату, я чекаю, — холодно сказав Майкл.

— Добре, чекай. І я теж чекаю.

— Тато боягуз!

— Сам ти боягуз!

— Я не боюсь.

— І я не боюсь.

— Тоді бери й пий.

— Бери й сам пий.

І раптом Венді осяйнула блискавична думка:

— А чом би вам не випити одночасно?

— Ну гаразд! — погодився Дарлінг. — Готовий, Майкле?

Венді почала рахували: раз, два, три — і Майкл умить вихилив свої ліки, тимчасом як тато заховав свою пляшечку за спину.

Майкл обурено вереснув.

— Ну тату! — докірливо вигукнула Венді.

— Що «ну тату»? — перепитав пан Дарлінг. — Майкле, не верещи. Я саме цілився випити ліки, та от лихо — взяв і промахнувся!

Аж мороз поза шкірою пробігав, коли всенька трійця дітлахів дивилася на нього — так, наче вони вже й не поважали свого татка.

— Ось послухайте, — наче благав пан Дарлінг, щойно Нена зайшла до кімнати. — Я придумав чудовий жарт! Я тихцем виллю свої ліки до Нени в миску, а вона вип'є, гадаючи, що то молоко!

Ліки й справді скидалися на молоко, та діти не зрозуміли таткового гумору і докірливо дивилися на пана Дарлінга, як він виливав ліки до миски.

— От посміємось! — якось невпевнено сказав він.

Діти не виказали тата, коли повернулися пані Дарлінг і Нена.

— Нено, хороша собачка, — чухав він її за вухом, — я там налив тобі трохи молочка в миску.

Нена радо помахала хвостом, побігла до миски і взялася хлебтати. Та раптом вона кинула на пана Дарлінга такий погляд... Ні, не сердитий: у її очах наче блиснула велика сльоза — така, що змушує людей вибачатися перед шляхетними тваринами. І поплентались у будку.

Пан Дарлінг палав од сорому, та нічого не міг удіяти. Пані Дарлінг мовчки понюхала миску:

— Джордже, — сказала вона, — це ж твої ліки!

— Я просто хотів пожартувати і все! — вигукнув він.

Тим часом пані Дарлінг заспокоювала хлопчиків, а Венді обіймала рученятами Нену.

— Пречудово! — гірко мовив тато. — Усім тут начхати, що я аж зі шкіри пнуся, аби хоч когось у цьому домі розважити.

А Венді й далі обіймала Нену.

— Правильно, — вергав громи й блискавки пан Дарлінг. — Обіймай її, обіймай! Мене, бачте, ніхто не обіймає. І справді, чого б то мене обіймати? Чого? Чого?!

— Джордже... — благала пані Дарлінг. — Тихіше, бо слуги почують.

У них давно завівся звичай називати Лізу «слугами».

— Нехай чують! — розходився він. — Хай цілий світ чує! Але я більше не дозволю, щоб у дитячій кімнаті верховодила оця собака!

Діти шморгали носами, а Нена сумирно підбігла до свого господаря, та він лише одмахнувся. Він знову відчув у собі силу.

— Хоч плач, хоч скач — нічого не вийде! — вигукнув він. — Твоє місце — у дворі, і я зараз же тебе там прив'яжу!

— Джордже, любий, — стиха прошепотіла пані Дарлінг. — Згадай, що я розповідала тобі про того хлопчика...

Та де там! Він нічого не слухав, бо саме збирався показати всім, хто в домі господар. І, бачачи, що жодні команди не виженуть Нену з буди, він узявся солоденькими словами виманювати її звідти, а тоді схопив обіруч і подався з нею геть із кімнати. Як йому було соромно в цей час, одначе він вперто робив своє. А все це через його вельми чутливу натуру, яка вимагала пошани. Відтак, припнувши Нену у дворі, нещасний пан Дарлінг зайшов у коридор і сів, витираючи кулаками очі.

Тим часом у дитячій панувала така тиша, що й муху було б чутно. Пані Дарлінг повкладала дітей спати й запалила світильники. Враз загавкала Нена, і Джон схлипнув:

— Вона гавкає, бо прив'язана!

Але Венді вмить зметикувала.

— Ні, вона не так гавкає, коли їй зле, — промовила дівчинка, наче здогадуючись про щось наперед. — Вона так гавкає, коли чує небезпеку.

Небезпеку!

— Ти впевнена, Венді? — перепитала матуся.

— Авжеж!

Пані Дарлінг, стривожившись, підійшла до вікна, проте воно було надійно зачинене. Вона обережно визирнула надвір: на нічному небосхилі рясно висипали зорі. Вони з'юрмилися перед самісінькими вікнами, наче наввипередки хотіли зазирнути до кімнати й побачити, що ж там діється. Та пані Дарлінг не звернула на це уваги, а надто не помітила, як одна чи дві маленькі зірочки якось незвичайно миготять.

Дивне відчуття тривоги заповзло в її серце, що вона аж вигукнула:

— Ох, як мені не хочеться сьогодні йти на ту гостину!

Навіть Майкл, уже засинаючи, відчув мамину тривогу.

— Мамо, а хіба може нас щось злякати, коли запалені світильники? — промимрив він сонно.

— Звісно, ні, моє сонечко! — заспокійливо мовила вона. — Світильники — це наче мамині очі, які залишаються коло дітей пильнувати.

Вона пройшла поміж їхніми ліжечками, наспівуючи колискову, і маленький Майкл обійняв її рученятами:

— Матусю, — мовив він, — я так тебе люблю!

Це були останні слова, які вона почула від нього. Тепер вона почує їх не скоро.

Будинок під номером 27 стояв зовсім недалеко від них, але падав сніг, тож подружжя Дарлінгів ішло обережно, аби не забруднити черевики. Ніде не було ані лялечки, тож усі зірки спостерігали лише за ними.

Які чудові зірки! Але вони, певно, завжди такі, ні в що не втручаються, оце так і спостерігають за всім. Можливо, це їх за щось покарано ще в сиву давнину — в таку сиву-сиву, що й жодна зірка зараз не згадає, що тоді сталося. Старші зірки стали схожі на скельця — лише зиркають і майже завжди мовчать (миготіння — це в них така мова), але маленькі зірки — ті дивовижні. Узагалі вони недолюблюють Пітера, бо той халамидник часто підкрадається до них і хоче задути; та водночас вони неймовірно люблять бавитися, тож того вечора вони були на боці Пітера і нетерпляче вичікували, коли вже підуть на гостину дорослі. І щойно двері будинку номер 27 зачинилися за подружжям Дарлінгів, як увесь небосхил заметушився і найменшенька зірочка з Чумацького Шляху вигукнула:

— Уже час, Пітере!

Розділ третій

Зайда! В дорогу!

Іще якусь мить після того, як пан і пані Дарлінг залишили домівку, нічні світильнички ясно горіли. Це були прегарні світильнички, але, на жаль, вони не дочекалися появи Пітера: ось світильник коло ліжечка Венді кліпнув, а далі так смачно позіхнув, що ті два теж розпозіхалися й отак, ще не стуливши роти, тихесенько згасли.

І раптом кімнату осяяло зовсім інше світло — такий собі світлячок, у тисячу разів ясніший, аніж якісь там нічні світильники. І поки ми про це говоримо, той світлячок обнишпорив кожну шухлядку в дитячій, шукаючи Пітерову тінь, а відтак заліз у шафу з одягом і повивертав геть усі кишені. Одначе це було не звичайне світло, воно блискотіло тільки тоді, коли рухалося, та коли зупинялося перепочити, то можна було помітити, що це зовсім і не світлячок, а малесенька юна фея — завбільшки як дитяча долонька. Цю дівчинку звали Дзинькою. Фея була вбрана в сукенку з сухого листочка, зшиту так майстерно, що вона чарівно окреслювала її тендітну фігурку.

За мить після того, як у кімнату залетіла фея, у прочинене вікно повіяло подихом маленьких зірочок і примчав Пітер. Дорогою він трохи підніс Дзиньку, тож на його руках іще блискотів чарівний зоряний пил.

Переконавшись, що діти міцно сплять, він стиха покликав:

— Дзинько!.. Чуєш? Ти де?

А фея в цей час сиділа у глечику — вона ще зроду не сиділа в глечику! — і їй там страшенно подобалося.

— Ой Дзинько! Та вилазь уже звідти й скажи, чи ніде не здибала ти десь тут мою тінь.

У відповідь Дзинька задзеленчала йому тонісіньким передзвоном — чарівною мовою фей. Ви, звичайні діти, не можете її почути, а якби почули, то неодмінно впізнали б.

Дзинька сказала, що тінь лежить у величезній скрині. Пітер умить зметикував, що скриня — то комод, і прожогом пірнув у нього, розкидаючи навсібіч шмаття з шухляд, як ото в казках цар розкидає юрбі мідяки. Він хутко знайшов свою тінь і, радий до нестями, забув, що причинив у шухляді Дзиньку.

Пітер напевне гадав (якщо взагалі він замислювався над цим, у чому я дуже сумніваюсь), що він і його тінь умить з'єднаються, як зливаються дві краплини води в одну. І коли цього не сталося, він вжахнувся. Він схопив у ванній мило, намилив ним тінь і спробував приклеїти її до себе. Та де там! Пітера пройняв холодний піт, він сів долі й захлипав.

Його хлипання розбудило Венді, і вона розплющила очі. Чужий голос у кімнаті її зовсім не злякав, а лише вельми зацікавив.

— Хлопчику, — чемно покликала Венді, — чому ти плачеш?

Пітер щодо гарних манер теж не пас задніх, бо ж навчився цього від фей на чарівних церемоніях. Тож він виструнчився і красиво їй уклонився. Венді це приємно втішило, і вона вклонилася у відповідь із ліжка.

— Як тебе звати? — спитав він.

— Венді Мойра Анджела Дарлінг, — гордо відповіла дівчинка. — А тебе як?

— Пітер Пен.

Вона вже й так знала, що це Пітер, тільки от її здивувало надто коротке ім'я.

— І все?

— Так, — трохи гостро кинув Пітер, уперше відчувши, що його ім'я справді закоротке.

— Вибач, будь ласка, — перепросила Венді Мойра Анджела.

— Пусте, — пирхнув Пітер.

— А де ти живеш? — поцікавилася Венді.

— На другому перехресті праворуч, — сказав він, — а тоді прямо аж до ранку.

ХЛОПЧИКУ...

— Яка кумедна адреса!

Пітер знов образився, бо його адреса видалася і йому якоюсь кумедною.

— Зовсім ні! — заперечив Пітер.

— Я просто мала на увазі, — м'якеньким голосочком говорила Венді, чуючи себе хазяйкою, — ту адресу, яку пишуть на конверті.

Ой, як він не хотів, щоб вона згадувала про листи.

— Я не одержую ніяких листів! — гордовито заявив він.

— А твоя матуся?

— У мене нема матусі! — сказав він.

Пітер не тільки не мав матусі, а й не мав ані найменшого бажання її мати. Він гадав, що люди надто високо їх підносять.

Венді стало шкода хлопчика.

— Пітере, тоді й не дивно, що ти плакав, — промовила вона, зіскочила з ліжка й підійшла до нього.

— Я плакав не за мамою, — обурився Пітер. — А через те, що моя тінь зовсім не хотіла приклеюватися до мене. А втім, я зовсім і не плакав!

— Вона відірвалася від тебе?

— Еге.

І раптом Венді помітила на підлозі тінь — таку жалюгідну і зжужмлену, що їй стало шкода Пітера.

— Оце жах! — скрикнула вона, та не втримала посмішки, побачивши намилену тінь, яку Пітер силкувався приліпити до спини. Це геть по-хлопчачому!

Венді вмить зметикувала, що треба робити.

— Її треба пришити, — мовила вона поблажливо.

— Як це — пришити? — перепитав Пітер.

— Який же ти незнайко!

— Хто? Я? Неправда!

Та вона навіть тішилася з його безпорадності.

— Я пришию її до тебе, малий, — сказала вона, хоча він був такий самий на зріст.

Венді дістала скриньку зі швацьким приладдям і взялася пришивати тінь до Пітерової ноги.

— Попереджаю, що може бути боляче, — застерегла дівчинка.

— Не заплачу, не бійся, — задер носа Пітер, якому вже здавалося, що він зроду не плакав.

Він зціпив зуби й навіть не зойкнув, і небавом тінь була на своєму господареві, хіба що трохи прим'ята.

— Може б, її попрасувати, — замислилась Венді.

Та Пітер, як і всі хлопчаки, був геть байдужий до свого зовнішнього вигляду, він і зараз аж підстрибував від радості. На жаль, він уже й забув, що зобов'язаний цією радістю Венді, і думав, що власноруч припасував до себе тінь.

— Ох я й розумник! — вигукував він. — Який я молодець!

Прикро, але треба визнати, що Пітер був хвалькуватим. А якщо вже говорити щиро, то такого самовпевненого хлопчиська ще не було на світі.

Венді отетеріла.

— Ну ти й хвалько! — скрикнула вона обурено. — А я, виходить, нічого й не робила?!

— Ну, ти теж зробила дещо, — кинув недбало Пітер і далі стрибав од радості.

— Дещо? — образилась Венді. — Он як! Ну, якщо з мене так мало користі, тоді я йду геть. — І вона вмить заскочила в ліжечко, накрившись із головою.

Щоб привернути її увагу, Пітер удав, що вже йде, а коли це не спрацювало, він усівся скраю на ліжку й легенько поштурхав її ногою.

— Венді, — покликав він, — повернись. Просто я не можу стриматися, коли задоволений собою.

Одначе Венді так і не визирнула, хоча й прислухалася до його слів.

— Венді, — говорив він таким солодким голосом, якому не змогла б протистояти жодна в світі дівчина. — Ось послухай, Венді, від однієї дівчинки значно більше користі, ніж від двадцятьох хлопців!

Умить Венді кожним сантиметром відчула, що вона справжня дівчинка, хоч тих сантиметрів і було небагацько, і визирнула з-під ковдри.

— Ти справді так вважаєш, Пітере?

— Ще б пак!

— Чудово! — зраділа Венді. — Тоді я встаю!

Сказавши це, вона вибралася з-під ковдри, сіла коло Пітера скраєчку ліжка і навіть пообіцяла йому подарувати поцілунок, якщо він захоче. Одначе Пітер не втямив, що воно таке — отой поцілунок, і простягнув до неї руку, аби вона туди його поклала.

— Оце так! — ошелешилась вона. — Ти не знаєш, що таке поцілунок?

— Ну, знатиму, коли ти подаруєш, — ухильно мовив він, і, щоб більше не роздражнювати його, вона поклала йому на долоньку наперсток.

— А тепер я маю подарувати тобі поцілунок? — уточнив він.

— Якщо хочеш, — грайливо відказала Венді й очікувально схилилась до нього.

А Пітер одірвав від своєї одежини жолудя, що правив йому за ґудзика, і простягнув їй. Вона розчаровано відвернула щічку, взяла «поцілунок» і пообіцяла, що почепить його на ланцюжок і носитиме на шиї. І добре зробила, почепивши на шию, бо згодом трапилося так, що той «поцілунок» урятував їй життя.

Зазвичай, коли виховані люди знайомляться, заведено питати про вік одне одного, тож Венді, яка завжди все робила як слід, запитала, скільки Пітерові років.

Пітер знітився: це було чи не найважче питання для нього. Це так, як коли на екзамені випадає білет про підмет і присудок, а ти розраховував на питання про англійських королів.

— Не знаю, — засовався він. — Але я точно знаю, що ще доволі молодий.

Він і справді не тямив, скільки йому років, лише здогадувався, тому й узявся пояснювати:

— Просто я втік із дому того дня, коли народився.

Венді це здивувало й зацікавило; і вона кивнула Пітерові, аби він підсунувся ближче.

— Це сталося тоді, коли я підслухав розмову татка з мамою, — розповідав він пошепки. — Вони саме говорили про те, ким я буду, коли стану дорослим дядьком. — Раптом Пітер розхвилювався й палко вигукнув: — А я не хочу бути дорослим дядьком! Я хочу завжди бути маленьким хлопчиком і бавитися. Отоді я і втік до Кенсингтонського парку й довго жив там із феями.

Венді дивилася на нього зачаровано, і Пітер думав, що вона захоплюється його сміливим учинком, одначе насправді дівчинку вразило те, що він знався з феями. Венді була звичайнісінькою домашньою дівчинкою, тож сама згадка про фей здавалася їй чарівною казкою. І вона засипала його питаннями про них, на превеликий подив Пітера, бо ті феї частенько дошкуляли йому, плутаючись попід ногами, що аж деколи доводилося лупцювати їх. Хоча загалом вони йому подобалися, і він розповів Венді, звідки вони взялися:

— Розумієш, Венді, коли на світ народилося перше немовля, його сміх розлетівся на тисячі іскор, які потім і перетворилися на фей.

Розповідав Пітер довго й нудно, проте Венді полюбляла сидіти вдома й слухати всілякі оповідки.

— Отож відтоді, — продовжував добродушно Пітер, — на кожного хлопчика й дівчинку має бути по феї.

— Має бути? А хіба так не є?

— Ні. Бач, як виходить: ниньки діти такі розумні, що дуже

рано перестають вірити у фей, і щоразу, коли якась дитина каже: «А я не вірю у фей!» — одна фея падає мертвою.

Вони говорили й говорили про фей, аж раптом Пітерові сяйнула думка: щось Дзиньки не чутно.

— І гадки не маю, куди вона могла подітися! — занепокоївся він і покликав її.

У Венді аж серце затріпотіло.

— Пітере! — вигукнула вона. — Ти хочеш сказати, що в цій кімнаті є фея?

— Вона щойно була тут, — стурбовано відповів він. — Ти не чуєш її?

Обоє прислухались.

— Я щось таке чую, наче дзвоники дзеленчать, — промовила нарешті Венді.

— Авжеж, це і є Дзинька. Це така мова у фей.

Передзвін долинав із шухляди комода, і Пітер скорчив веселу міну. Ніхто не вмів корчити такі веселі міни, як він, і ніхто так не сміявся, як ото дзюрчать навесні струмочки. Він сміявся ще тим найпершим дитячим сміхом.

— Венді, — змовницьки зашепотів він, — здається, я причинив її в комоді.

Пітер визволив бідолашну Дзиньку з комода, і вона шалено літала по дитячій кімнаті, обурено дзеленькаючи — певно, лаялася.

— Та цить уже, Дзинько! — насварив він фею. — Ну винен я, винен, але звідки ж я міг знати, що ти сидиш у комоді?

Та Венді не слухала його.

— Пітере! — скрикнула вона. — От якби ця фея хоч на мить зупинилась, щоб я хоч трохи її розглянула!

— Вони майже завжди такі непосидьки, — пояснив Пітер, хоча Венді все-таки розглянула гарненьку фігурку, коли фейка всілася перепочити на годиннику із зозулею.

— Ой, яка гарненька! — захоплено вигукнула Венді, хоча личко феї досі палало гнівом.

— Дзинько! — примирливо мовив Пітер. — Оця панна бажає, аби ти стала її феєю.

Дзинька у відповідь зверхньо пирхнула.

— Що вона каже, Пітере?

Пітерові довелося перекладати.

— Вона не дуже чемна... Каже, що ти паскудне дівчисько, а вона — моя фея. — Він узявся сперечатися з Дзинькою: — Ти ж сама знаєш, Дзинько, що не можеш бути моєю феєю, бо я хлопчик, а ти дівчинка!

— Ти йолоп! — кинула Дзинька у відповідь і зникла у ванній.

— Бачиш, — вибачався Пітер, — вона із простих фей, тож і не дуже вихована. Її називають Лагодинька-Дзинька, бо вона лагодить усім каструльки й чайники.

Вони всілися разом у крісло, і Венді засипала Пітера купою питань.

— Отже, ти вже не живеш у Кенсингтонському парку?

— Та буваю там деколи.

— А де ж ти тоді живеш?

— Із загубленими хлопчаками.

— Із ким? — перепитала Венді.

— Це діти, які повипадали з візочків, коли їхні няньки ловили ґав. Якщо їх не розшукають за тиждень, вони вирушають на острів Небувандія та й живуть собі там. А я — їхній ватажок.

— Ой як цікаво!

— Та воно наче й цікаво, — почав хитрувати Пітер, — проте нам самотньо, бо ж дівчат там зовсім немає...

— Що — жоднісінької дівчинки?

— Розумієш, дівчатка надто тямущі, щоб випадати з візочків.

Ці слова були наче мед на її серце.

— Як ти добре про нас говориш! — захопилася Венді. — А от Джон, що ген там спить, той украй зневажає дівчат!

Замість відповіді Пітер штовхнув Джона з ліжка, і той гепнувся додолу разом із усіма його ковдрами. Венді це видалося занадто як для першої зустрічі, тож вона набралася сміливості й нагадала:

— Ти ще тут не ватажок!

Одначе Джон і далі так солодко сопів на підлозі, що Венді не стала його чіпати.

— Я знаю, ти хотів заступитися за мене, — голос Венді пом'якшав, — тож можеш подарувати мені поцілунок.

Вона й забула, що Пітер нічого не тямить про поцілунки.

— Так і знав, що ти забереш його назад, — гірко мовив він і простягнув їй наперсток.

— Ой! — спохопилася розчулена Венді. — Я мала на увазі не поцілунок, а наперсток.

— А це що таке?

— Ось що! — І вона поцілувала його.

— Цікаво! — серйозно мовив Пітер. — А тепер я маю подарувати тобі наперсток?

— Якщо хочеш, — сказала Венді, але цього разу щічку не випинала.

Пітер подарував їй «наперсток», і враз вона зойкнула, аж підскочила.

— Що таке, Венді?

— Мене наче хтось смикнув за волосся!

— Це точно Дзинька. Я ще не бачив, щоб вона так вередувала!

І справді Дзинька ширяла по дитячій і лаялася так, що аж гай гудів.

— Вона каже, — знов переклав Пітер, — що смикатиме тебе щоразу, коли я даруватиму тобі наперсток.

— Але чому?

— Чому, Дзинько?

— Бо ти йолоп! — дзенькнула фея.

Пітер так і не втямив нічого, зате Венді зрозуміла все. І їй стало прикро. А ще їй стало прикро, коли він зізнався, що підлетів до вікна дитячої не на неї подивитись, а послухати казочок.

— Розумієш, Венді, я не знаю жодної казки. Та й загублені хлопчики теж не знають.

— Це жахливо! — зойкнула Венді.

— А ти знаєш, — провадив далі Пітер, — чому ластівки мостять гнізда попід вікнами? Щоб казочки підслухувати. Якось я почув, як твоя матуся розповідала тобі чарівну казку...

— Яку саме?

— Про одного принца: він шукав дівчину, яка загубила кришталевий черевичок.

— Та це ж була Попелюшка, Пітере! — аж підскочила від радості Венді. — Принц знайшов її, вони одружились і жили собі щасливо.

Пітер на радощах схопився і підбіг до вікна.

— Куди ти зібрався? — стривожилась Венді.

— Хочу розповісти своїм хлопчикам!

— Зачекай, Пітере! — аж благала вона. — Я знаю ще цілу купу казок.

Венді так і сказала, саме так. Отож тепер нічого не заперечиш: сама напросилася.

Пітер обернувся, і в його погляді майнула якась дивна жадібність, яка мала б стривожити Венді, але вона не зважила на це.

— Ой, скільки казок я розповіла б твоїм хлопцям! — захоплено вигукнула Венді, як раптом Пітер схопив її й потягнув до вікна.

— Ану пусти! — наказала вона.

— Венді, летімо зі мною, розкажеш хлопцям казку! — попросив Пітер.

Звісно, Венді приємно було це чути, одначе вона вперлась:

— Ні-ні, я не можу просто так піти. А як же матуся? До того ж я не вмію літати.

— Я тебе навчу.

— Ой, як я хочу літати!

— Ми скочимо на спину вітрові й помчимо далеко-далеко!

— О-о-о! — захоплено скрикнула Венді.

— Венді, ти лиш уяви собі: замість того, щоб спати в ліжку, ти б літала зі мною в небі й розмовляла з зірками!

— Та невже?!

— А ще ти побачила б там русалок.

— Русалки? Отакі, з хвостами?

— Авжеж, із довгими хвостами!

— О! — нетямилась від захвату Венді. — Як я хочу побачити русалку!

Пітер пускав у хід геть усі хитрощі:

— Венді, ти тільки уяви, як би ми шанували тебе!

Проте Венді долали сумніви. Скидалося на те, що вона й не рушить із дитячої.

Пітер перейшов у нищівну атаку:

— Венді, ти б поправляла нам ковдри вночі!

— О-о-о!

— Розумієш, нам нема кому поправити ковдри вночі...

— О-о-о! — вона вчепилася в його руку.

— А ще ти б латала нам одяг і попришивала кишені. Бо в нас зовсім немає кишень...

Ну як вона могла далі опиратися?

— Ой, як це чарівно!.. — вигукнула вона. — Пітере, а ти можеш навчити літати Джона і Майкла?

— Хочеш — навчу! — якось байдужкувато мовив Пітер, а Венді вже майнула до ліжечок своїх братів і щосили термосила їх.

— Вставайте! — гукала вона. — Пітер Пен прийшов, він навчить нас літати!

Джон глипнув, тручи очі.

— Уже встаю, — підвівся він, та йому, власне, це неважко було зробити, бо ж він і так спав долі. — Ой! То я, виходить, уже встав?

Майкл теж прокинувся, зиркаючи навсібіч так гостро, як ото викидаються шість лез зі складаного ножика. Та враз Пітер приклав палець до вуст і цитьнув. На їхніх личках намалювався такий хитрий вираз, із яким дітлахи підслуховують те, про що кажуть дорослі. Але кругом тиша, ніде ні шелесне... Отже, все гаразд. Ні, чекайте! Зовсім не гаразд! Нена, яка гавкала, деручи горло, цілий вечір, зараз чомусь мовчала. Саме цю тишу й почули вони.

— Гасіть світло! Ховайтеся! Хутко! — скомандував Пітер єдиний раз за всю пригоду.

І ось зайшла Ліза, притримуючи Нену. В цей час дитяча кімната мала звичайнісінький вигляд — її мешканці, трійко бешкетників, сопуть собі мирно в темряві, наче янголята. Хоча насправді вони стояли за шторою і дружно дихали, вдаючи, наче сплять.

У Лізи був кепський настрій, до її щоки прилипла родзинка, бо дівчина саме готувала на кухні різдвяні пудинги, і ось Нена відірвала її від роботи своїми безглуздими підозрами. Ліза вирішила, що найкращим способом угамувати Нену буде відвести її хоч на хвильку в дитячу, але, звісно, під наглядом.

— Ну от, бачиш, дурненька, — насварила її Ліза без ані найменшого співчуття, — дітки в цілковитій безпеці — хіба ні? Ось послухай, як спокійно сопуть ці маленькі янголятка.

Аж тут Майкл, заохочений Лізиними словами, засопів так гучно, що мало не зіпсував усієї витівки. Одначе Нена добре знала, що це зовсім інакше дихання, і спробувала зірватися з повідка.

Та Ліза була непохитна.

— Ні, Нено, досить уже! — суворо примовляла дівчина, силоміць витягаючи собаку з кімнати. — Затям собі: якщо ти знову розгавкаєшся, я побіжу по господарів, заберу їх із гостей, і тоді тобі добряче перепаде... ох і перепаде!

Ліза знову припнула бідолашну Нену. Одначе Нена не вгамувалася. Негайно приведіть господарів додому! Це було єдине її бажання. Вона не думала за власну шкуру: хай краще їй добряче перепаде — аби тільки вони швидше прийшли і врятували дітей.

На жаль, Ліза знов узялася пекти пудинги, і Нена, бачачи, що з дівчини користі мало, так рвалася з ланцюга, що нарешті зірвалася.

За мить вона шалено залетіла у вітальню будинку № 27 і підняла передні лапи — знак, що з малечею трапилося щось надзвичайне. Пан і пані Дарлінг підскочили і, не попрощавшись із господарями, щодуху помчали додому.

З того часу, як малі халамидники сопіли за шторою, спливло лише десять хвилин. Одначе за десять хвилин Пітер Пен може ой скільки накоїти!

Ось ми знову в дитячій кімнаті.

— Усе гаразд! — повідомив Джон, вилізаючи зі свого сховку. — Пітере, а ти справді вмієш літати?

Замість відповіді Пітер закружляв по кімнаті, перелітаючи через камін.

— Нічого собі! — аж роти пороззявляли Джон і Майкл.

— Чудово! — зайшлася від захоплення Венді.

— Ще б пак! Я чудовий, ох, який же я чудовий! — вигукував Пітер, знов забувши про гарні манери.

Здавалося, літати навдивовижу легко, тож діти й собі спробували: спочатку з підлоги, а тоді з ліжечок, та вони щоразу опинялися долі.

— І як це в тебе виходить? — спитав Джон, розтираючи забите коліно.

— Просто треба думати про щось таке красиве і приємне, — пояснював Пітер, — і тоді ви злетите вгору.

І Пітер знов закружляв кімнатою.

— Не так швидко, — попросив Джон, — краще спинись і покажи повільніше.

Пітер пролетів і повільно, і швидко.

— Я все збагнув, Венді! — скрикнув Джон, та незабаром переконався, що не збагнув він геть нічого.

Жоден із дітлахів (крім, звісно, Пітера) ніяк не міг про-

летіти й півметра, хоча Майкл уже читав по складах, а Пітер не відрізняв А від Б.

Насправді ж Пітер лише морочив їм голови, бо хто ж може літати без чарівного зоряного пилу? А Пітерові руки, пам'ятаєте, були вимащені отим пилом. Отож він дмухнув його на кожного з них — і ось вам результат!

— А тепер лише поверніть отак плечі, — показав Пітер, — і летіть!

Вони стояли напоготові на ліжечках, і хоробрий Майкл спробував перший. Він наче й не збирався одразу летіти, та щойно він ступив крок, як уже закружляв по кімнаті.

— Я лечу! — гукнув він попід стелею.

Джон теж злетів і десь біля ванної здибався з Венді.

— Ох, як чудово!

— Неймовірно!

— Гляньте на мене!

— А на мене!

— А на мене!

Діти літали не так вправно, як Пітер, вони час від часу відштовхувалися ногами і тицялися головами об стелю — та чи може бути щось приємніше від цього? Пітер спершу подав Венді руку, та Дзинька таке зчинила, що йому довелося забрати її назад.

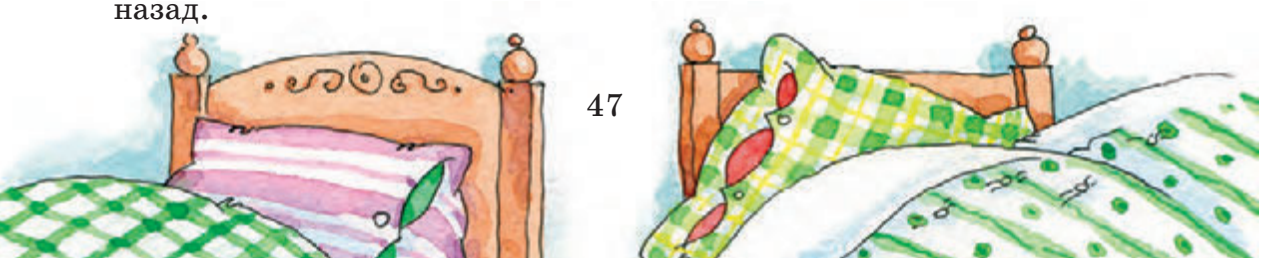

Як вони тільки не літали — і вгору, й униз, і кружкома. Венді була на сьомому небі від щастя.

— Слухай, — запропонував Пітер, — а може б, ми вилетіли звідси?

Пітерові цього й треба було.

Майкл готовий був летіти вже зараз: йому кортіло з'ясувати, за який час він пролетить мільярд кілометрів. Але Венді все ще вагалася.

— А русалки! — нагадав їй Пітер.

— О-о-о!

— А там ще й пірати є.

— Пірати! — схопився Джон, надягаючи свого вихідного капелюха. — Летімо зараз же!

А цієї миті з будинку № 27 чимдуж бігли вулицею пан і пані Дарлінг. Вони позадирали голови й дивилася на вікно дитячої. Воно було зачинене, але вся кімната яскраво сяяла. І раптом у них усередині наче щось перевернулося і серце тенькнуло: вони помітили три невеличкі тіні в нічних сорочечках на тлі штор, що крутилися не на підлозі, а... попід стелею. Ні, не три тіні, а чотири!

Тремтячи від хвилювання, вони відчинили вхідні двері. Пан Дарлінг рвонув уже чимдуж нагору, одначе дружина змусила його прокрастись тишком. Їй хотілося навіть стишити стукіт свого серця.

Чи ж встигнуть вони добігти? Якщо так — їм вельми пощастить! Та й ми з вами полегшено зітхнемо, але тоді й не буде чого розказувати. А з іншого боку, якщо вони не встигнуть, не бійтеся: я вам урочисто обіцяю, що зрештою все закінчиться добре.

Та вони, власне, і встигли б, якби малесенькі зірочки не спостерігали за ними. І ось зірочки дмухнули на вікно, воно прочинилося, і найменшенька зірочка гукнула:

— Давай, Пітере!

Пітер збагнув, що не можна гаяти ані хвилі.

— Гайда! В дорогу! — наказав він і вилетів у ніч, а за ним слідом — Джон, Майкл і Венді.

Пан і пані Дарлінг разом із Неною забігли до кімнати надто пізно. Пташки полетіли з гнізда.

Розділ четвертий

Політ

«На другому перехресті праворуч, а тоді прямо, аж до ранку...»

Оце така була, за словами Пітера, дорога на Небувандію. Та навіть птахи, які, звичайно ж, літають за картами і звіряють із ними свій маршрут, нічого б не втямили в цій адресі. Насправді ж Пітер кинув перше-ліпше, що спало йому на думку.

Спочатку його супутники цілком довіряли Пітерові й неймовірно захоплювалися польотом, що вони ось так збували час, кружляли навколо маківок церков та інших височезних споруд, які траплялися їм на шляху. Джон і Майкл мчали наввипередки — і Майкл вийшов переможцем.

Їм аж смішно було, як це вони ще хвилю тому страшенно раділи, літаючи попід стелею кімнати. Хвилю тому. Але скільки минуло часу? Вони саме перелітали через море, коли ця думка почала непокоїти Венді, як надокучлива муха. А Джонові здалося, що це вже друге море й летять вони третю ніч.

Надворі то темніло, то світало, то проймала їх холоднеча, то припікала спека. А інколи добряче дошкуляв голод, чи, може, це їм тільки здавалось, бо ж Пітер придумав неймовірний спосіб харчування. А спосіб був ось який: вони наздоганяли птахів, що несли у дзьобах їжу, підхожу для людей, і забирали в них; а ті, у свою чергу, отямившись, відбирали свою здобич назад. Отак летячи наввипередки довжелезні відстані, вони зрештою розлучалися, приязно попрощавшись. Проте Венді турботливо помітила, що Пітерові й невтямки, що це далеко не найчесніший спосіб добування шматка хліба, що їжу можна добути й інакше.

Звісно, їм не було потреби прикидатися сонними — їх і без того страшенно хилило на сон. І це було вельми небезпечно, бо щойно вони засинали, як починали падати. Та найгірше було те, що Пітера це страшенно тішило!

— Ой, дивіться, він знову падає! — реготав він, показуючи на Майкла, який саме беркицьнувся й каменем пішов униз.

— Рятуйте! Рятуйте! — гукала Венді, перелякано дивлячись на збурене море далеко внизу.

Зрештою Пітер пірнав крізь повітря й підхоплював Майкла понад самісінькою водою. Він це робив надзвичайно спритно, проте чекав останньої миті, і було видно, що він це чинить, аби похизуватися своєю спритністю, а не для того, щоб урятувати людині життя.

Та річ у тім, що він любив розмаїття в усьому, і забава, що охоплювала його, нараз могла набриднути, тож отак падати було вельми небезпечно, бо хто ж рятуватиме, якщо тієї миті забава обридне Пітерові?

Пітер умів спати в повітрі — просто так, лежачи на спині та пливучи. Певно, він так умів, бо був легесеньким, а якщо ще й подмухати на нього, то він пливтиме швидше.

— Ти з ним поштивіше поводься... — прошепотіла Венді Джонові, коли вони бавилися в квача.

— А ти скажи йому, хай не викаблучується! — огризнувся Джон.

Бавлячись у квача, Пітер підлітав до поверхні моря і торкався долонею акулячих хвостів — достоту так, як діти, простуючи тротуаром, проводять долонькою по верхівках залізних парканчиків. А дітлахи так не вміли, тим паче що це радше скидалося на хизування, бо Пітер час від часу озирався й задоволено рахував, на скільки хвостів відстали його супутники.

— Поводьтеся з ним поштивіше, — товкмачила Венді своїм братам. — Що ми робитимемо, коли раптом він залишить нас?

— Повернемося додому! — впевнено мовив Майкл.

— А як же ми без нього знайдемо дорогу?

— Ну, тоді летімо далі! — запропонував Джон.

— Але ж це жахливо, Джоне. Ми змушені летіти далі, бо не знаємо, як спинитися!

І справді, Пітер забув показати їм, як треба спинятися.

Джон зміркував, що і в найгіршому випадку їм треба летіти вперед, а оскільки земля кругла, то зрештою вони таки дістануться до своєї домівки.

— А хто годуватиме нас, Джоне?

— Ось я, приміром, спритно відщипнув трохи їжі в отого орла, Венді!

— З двадцятого разу, — нагадала йому Венді. — Та навіть якщо ми й добудемо собі їжу, погляньте, як ми наштовхуємося на хмари, коли його немає поряд, аби допомогти.

Діти й справді весь час на щось наштовхувалися. Вони вже доволі вправно літали, хоча й досі відштовхувалися ногами. Проте, якщо десь на обрії бовваніла хмара, вони якнайдужче намагалися обійти її, але все одно набивали собі ґулі. Якби зараз поряд була Нена, вона б уже сто разів забинтувала Майклові голову. Тієї миті Пітера не було з ними, і вони почувалися самотніми. Він настільки швидко літав, що вмить щезав з очей, аби самому десь втрапити в пригоду, а потім повернутися. І тоді Пітер реготав із якоїсь витівки, а якої саме — він уже й забув, або вертався, геть обліплений русалчиною лускою, але що за

пригода з ним трапилася — не пам'ятав. А дітей це лише дратувало, бо ж вони зроду не бачили русалки!

«Якщо він так скоро все забуває, — міркувала собі Венді, — як ми можемо бути впевнені, що він пам'ятатиме нас?»

А бувало й таке, коли Пітер, повернувшись, не міг одразу впізнати їх. Венді могла заприсягтися в цьому! Вона помічала по його очах, що він збирається привітати їх як чужинців і летіти собі далі; одного разу вона навіть назвала своє ім'я.

— Я — Венді, — схвильовано нагадала вона.

Пітер аж знітився.

— Венді, — попросив він пошепки, — якщо ти помітиш, що я не можу вас пригадати, отак і говори мені: «Я — Венді!» І тоді я хутко згадаю.

Звісно, це їх не дуже тішило. Проте, аби спокутувати провину, він показав їм, як вкладатися на крила попутного вітру. І це була, певно, найкраща покута, бо, повкладавшись на крилах вітру, діти могли безпечно спати, а це вже не абищо!

Спати вони могли б донесхочу, якби не Пітер. Той незабаром нудився від такого сну, і сонну тишу розтинав його командний голос:

— Ану вставайте! Ми міняємо курс!

Отак, подеколи сперечаючись та розважаючись, вони летіли до Небувандії. І ось нарешті, після багатьох днів і ночей, вони дісталися до острова. Діти хоч і мандрували весь час у потрібному напрямку, проте це не Пітер чи Дзинька натрапили на острів — він сам шукав їх. І лише таким чином можна досягти його казкових берегів.

— Онде він, — спокійнісінько мовив Пітер.

— Де? Де?

— Куди всі стрілки показують.

І справді мільйони золотих стрілок показували напрям до острова. Ті стрілки, перш ніж самому закотитися за обрій, пускало сонечко, аби їм добре бачити, куди летіти.

Венді, Джон і Майкл поставали навшпиньки в повітрі, аби хоч краєчком ока здалеку побачити той острів. Як не дивно, але всі троє одразу впізнали його і вітали як не якусь мрію, що нарешті здійснилася, а як старого доброго друга, до якого приїздиш на канікули.

— Джоне, онде заплава!

— Венді, а он черепахи заривають яйця в пісок!

— А там, поглянь, Джоне, твій фламінго з перебитою ніжкою!

— Дивись, Майкле, он твій вігвам!

— Джоне, а що там метушиться в курені?

— Та то наче вовчиця з дитинчатами. Венді, певно, там і твоє вовченя.

— А ген там мій човен, Джоне, перекинутий догори дном!

— Ні, це не він. Де б він тут узявся, коли ми його спалили?

— Кажу тобі, це точно він. Ой Джоне, я бачу дим від багаття індіанців!

— Де? Покажи мені, і я визначу за клубами диму, войовничо вони налаштовані чи ні.

— Дим отам, за Таємничою Річкою.

— Та-а-ак, подивимось... Авжеж, вони збираються воювати!

Пітера аж дратувало, що оця дітлашня непогано знає острів. А йому ж так кортіло бути ватажком над ними! Та невдовзі щастя посміхнулося йому, бо ж хіба я не казав вам, що незабаром на них чигатиме небезпека?

Вона трапилася тоді, коли сонячні золотаві стріли щезли й острів огорнула темрява.

Раніше острів Небувандія ставав темнішим і трохи лячним, коли час було вкладатися спати. Саме тоді й виринали та ширшали незвідані закутки, миготіли чорні тіні, чулося моторошне завивання диких звірів, а найголовніше те, що діти не були впевнені у своїй перемозі. Ох, як би ви зраділи нічним світильникам! Ви б навіть захотіли, щоб Нена вкотре втовкмачила вам, що це лише темніє камін і острів Небувандія — чистісінька дитяча вигадка.

Звичайно, острів Небувандія був тоді якимсь несправдешнім, а зараз він уже справдешній, і ніде немає світильників, і щомиті густішає темрява, і де ж поділася Нена?

Хоч діти й летіли осібно, та нараз усі з'юрмилися коло Пітера. Аж ось його безтурботність геть зникла, очі палали вогнем, а тілом пробігав струм від кожного дотику. Тепер вони летіли над таємничим островом так низенько, що аж черкалися ногами верхівок дерев. Довкола наче не було нічого страшного, проте летіти ставало дедалі важче — так, наче їх перепиняла якась ворожа сила. Часом вони зависали в повітрі — ні туди, ні сюди, аж поки Пітер не пробивав їм шлях кулаками.

— Вони не хочуть, аби ми приземлились, — пояснив він.

— Хто не хоче? — злякано прошепотіла Венді.

Але Пітер чи то не міг, чи то не хотів розповідати. Дзинька спала на його плечі, він розбудив її і вислав уперед.

Деколи він непорушно зависав у повітрі й, приклавши руку до вуха, до чогось дослухався, а тоді його очі знов так спалахували вогнем, що, здавалося, ладні були пропекти дві дірки в землі. А відтак летів далі.

Його хоробрість аж вселяла жах.

— Хочеш зараз якоїсь пригоди? — раптом запитав він Джона. — Чи, може, спершу вип'ємо чаю?

— Спершу чай! — хутко відповіла перелякана Венді, і Майкл вдячно стиснув її руку, однак хоробрий Джон вагався.

— А що за пригода? — обережно перепитав він.

— Отам, під нами, внизу, у пампасах спить пірат, — пояснив Пітер. — Хочеш, ми спустимося і порішимо його?

— Щось я нікого там не бачу, — довго придивляючись, нарешті мовив Джон.

— А я бачу!

— А якщо... — хрипкувато говорив схвильований Джон. — А якщо він прокинеться?..

Пітер аж скипів:

— Чи ти думаєш, що я вбив би його, поки він спить? Де там! Я спершу розбуркав би його, а тоді вколошкав. Я завжди тільки так і роблю.

— Слухай, і багатьох ти вже так прикінчив?

— Цілу купу!

Джон сказав, що це неймовірно цікаво, але вирішив спершу випити чаю, а відтак спитав, чи багато тепер піратів розвелось на острові. На це Пітер відповів, що їх, як ніколи, сила-силенна.

— А хто в них за ватажка?

— Гак! — одрубав Пітер так різко, наче він ненавидів це ім'я до нестями.

— Джез Гак?

— Атож!

Почувши це, Майкл розревівся, а Джон з переляку ковтав слова: вони ж бо добре знали, хто такий Гак.

— Це той, хто служив боцманом у Чорної Бороди... — пошепки мовив Джон. — Він найпаскудніший серед них. Це єдиний, кого боявся навіть Смалений Вовк.

— Еге ж, це він, — підтвердив Пітер.

— А який він із себе? Великий?

— Ну, не такий уже великий, як колись.

— Як це?

— Я підрізав його трохи.

— Ти?!

— А хто ж іще? — шпигнув Пітер.

— Пробач, я не хотів тебе образити.

— Та нічого.

— А як ти підрізав?

— Відтяв праву руку.

— І тепер він не може битися?

— Ага, ще й як може!

— То він лівша?

— У нього залізний гак припасований замість руки, і він тим гаком добряче дряпає.

— Як кігтем!

— Слухай, Джоне... — почав Пітер.

— Що?

— Кажи мені не «що?», а «так, сер!».

— Так, сер!

— Є одна умова, — вів далі Пітер. — Кожен хлопець, над ким я ватажок, мусить дати одну обіцянку. Тож її повинен дати і ти.

Джон зблід.

— А обіцянка така: якщо ми зійдемося з Гаком у відкритому бою, ти залишаєш його мені.

— Обіцяю! — урочисто вигукнув Джон.

За мить їм уже не було так лячно, бо поряд летіла Дзинька й осявала їхні обличчя. На жаль, вона не вміла так повільно літати, тож їй доводилося кружляти навколо всенької компанії, і вони мчали далі у світляному колі. Венді це страшенно подобалось, поки Пітер не сказав, що тут криється небезпека.

— Дзинька говорить, що пірати помітили нас ще до темряви й витягли Довгого Тома.

— Далекобійну гармату?

— Так. Звичайно, вони помітили Дзиньчине світло. І тепер, щойно помітять нас десь тут, вони вистрелять.

— Венді!

— Джоне!

— Майкле!

— Тоді скажи їй, Пітере, хай відлетить геть! — зарюмсали всі втрьох, але Пітер заперечив.

— Дзинька вважає, що ми збилися з дороги, — суворо мовив він, — до того ж вона дуже настрашена. Ви ж не думаєте, що я прогнав би її геть, коли вона аж тремтить від страху!

На хвильку світляне коло розірвалося, і тишком щось лагідно вщипнуло Пітера.

— Тоді скажи їй, — благала Венді, — хай загасить своє світло.

— Вона не може це зробити. Це єдина річ, якої не може зробити фея. Її світло гасне саме, коли вона засинає, так само як у зірок.

— Ну то хай зараз же засне! — вигукнув Джон.

— Вона не може спати, коли їй не хочеться. Це друга річ, якої не може робити фея.

— Мені здається, — скипів Джон, — що саме ці дві речі й повинні робити феї!

А тепер щось тихцем ущипнуло Джона, тільки вже зовсім не лагідно.

— Якби хоч у когось із нас була кишеня, — сказав Пітер, — ми поклали б до неї Дзиньку.

Проте вони вилітали так квапливо, що про кишені годі було й думати. І раптом сяйнула блискуча думка. Джонів капелюх!

Дзинька погодилась мандрувати в капелюсі, якщо його нестимуть у руках. І Джон поніс капелюх, хоча фея сподівалася, що нестиме його Пітер. Та ось він передав його Венді, бо, як він пояснив, капелюх бив його по коліні й заважав летіти. Саме це, як ми побачимо далі, й спричинилося до лиха, бо для Лагодиньки-Дзиньки нестерпно було хоч чимось завдячувати Венді.

Чорний капелюх добре ховав світло, тож вони летіли далі в цілковитій темряві. Навколо стояла зловісна тиша. І лише вряди-годи її порушувало то якесь хлебтання — Пітер казав, що то дикі звірі на водопої, то хтось немов шкряботів, наче гілля скреготіло одне об одне. Але Пітер знайшов інше пояснення: то індіанці гострять ножі.

Та нарешті все зовсім затихло.

— Ну хоч би щось писнуло! — вигукнув Майкл.

І, наче у відповідь на його прохання, тишу розітнув жахливий гуркіт, якого він зроду не чув. Це пірати гримнули по них із Довгого Тома.

Гуркіт розкотився у горах, і здавалося, що луна аж ревіла: «Де вони? Де вони? Де вони?!»

І враз трійко дітей збагнули жахливу різницю між вигаданим, чарівним островом і справдешнім.

Коли нарешті небо заспокоїлося, Джон і Майкл здибали одне одного напотемки. Джон пересувався, наче робот, а Майкл якось чудернацько плив, хоч сам і не вмів плавати.

— Тебе підстрелили? — пошепки спитав Джон, у якого аж жижки трусилися.

— Ще не знаю, — прошепотів Майкл у відповідь.

Насправді ж від пострілу ніхто не постраждав. Одначе Пітера занесло аж ген до моря, а Венді підкинуло вгору, та ще й у компанії Дзиньки. Як би було добре для Венді, якби цієї миті вона впустила капелюха!

Хтозна, коли спало це на думку Дзиньці: чи то її зненацька сяйнуло, чи вона довго мізкувала, — але враз фея вискочила з капелюха й повела Венді до загибелі.

Дзинька не була аж такою поганою. Щоправда, інколи вона бувала геть капосною, як оце зараз, проте часом і вельми добре поводилася. Бачте, феї бувають або такі, або сякі, бо вони настільки малесенькі, що не можуть уміщувати два почуття одразу. Вони, звісно, можуть змінитися, але ця зміна має бути повною. А зараз її сповнювали ревнощі до Венді. Що там фея дзеленькотіла своєю чарівною мовою до дівчинки, Венді, звичайно ж, геть не тямила (гадаю, там траплялося чимало й поганих слів), одначе звучало це так приємно і Дзинька так звабливо літала туди-сюди, неначе припрошувала: «Лети за мною, і все буде добре».

Що ж могла вдіяти бідолашна Венді? Вона гукала Пітера, і Джона, і Майкла, а у відповідь тільки реготало відлуння. Їй і невтямки було, що Дзинька люто ненавидить її усім своїм жіночим серцем. Отож, розгублена й знесилена, прямувала вона за Дзинькою на вірну загибель.

Розділ п'ятий

Справдешній острів

Чуючи, що Пітер повертається, острів Небувандія теж почав пробуджуватися. Але прокидався він не сам, а будив його Пітер, як тільки з'являвся на острові.

Коли його там не було, острів спокійнісінько лежав собі. Феї зранку спали на годину довше, звірі довше клопоталися коло свого потомства, пірати натоптували собі черево шість днів і шість ночей, а коли ненароком ті пірати здибувалися із загубленими хлопчаками, то просто кусали один одного за палець — так, для годиться.

Одначе з появою Пітера, який до нестями не терпів сон, усе враз починало вирувати. І якби хтось тієї миті приклав вухо до землі, то почув би, що на острові кипить життя.

Цього вечора головні сили острова розташовувались так: загублені хлопчики аж із ніг позбивалися, шукаючи Пітера, індіанці позбивалися з ніг, шукаючи піратів, а звірі позбивалися з лап, шукаючи індіанців. Вони так і нишпорили островом кружкома, жодного разу не перестрівшись, бо рухалися всі в одному напрямі.

Усі жадали крові, крім хлопчиків, які іншого часу теж були б не проти, та цієї ночі вони зустрічали свого ватажка. Хлопців на острові налічувалось то більше, то менше, залежно від того, скільки їх полягло від ворожих рук чи з інших причин. А коли їх ставало аж надто багато (а це було проти правил), Пітер «проріджував» ватагу. Наразі їх було шестеро, якщо близнюків рахувати за двох. А тепер уявімо, що ми засіли й причаїлися в заростях цукрової тростини і стежимо за ними, як вони крадуться повз нас один за одним, тримаючи руку на кинджалі.

Хлопцям заборонялося наслідувати Пітера, тож вони вбиралися у ведмежі шкури. Вони більше скидалися на круглі пухнасті м'ячики, а коли хтось із них падав, то просто котився по землі. Тому вони йшли твердо і впевнено.

Першим простував Дударик — наче й не боягуз, але такий невдаха з-поміж них, що годі й казати. Річ у тім, що він найменше з хлопців втрапляв у пригоди, бо всі значні оказії коїлися саме тоді, коли Дударик на якусь хвильку відлучався. Якось усе було тихо, ніщо не віщувало події, тож він побіг назбирати хмизу, а коли повернувся, усі вже кров витирають та рани зализують. Утім, таке безталання не розлютило його, а натомість зробило найсумирнішим з усіх хлопчаків. Бідолашний добрий Дударику, якби ж ти знав, яка небезпека підстерігає тебе цієї ночі! Стережись: якщо тебе й справді спіткає ця пригода, тобі не обминути лиха. Чуєш, Дударику, фея Дзинька цієї ночі задумала вчинити зло і шукає того, хто б виконав її підступний задум. Їй здається, що ти якнайкраще підходиш для цього, бо тебе найлегше піддурити. Стережися Дзиньки!

Ех, якби ж то він почув нас! Але ж насправді нас немає на острові, тож він так і тупцяє повз нас, стискаючи кулаки.

За ним прямує Реготун, добряк і веселун, за ним — Малюк, він майструє з галузок свищики, насвистує й пускається в танок під власні мелодії. Малюк — той такий зазнайко серед усіх, що годі й казати. Він гадає, що добре пам'ятає геть усе, що з ним було до того, як його загубили, з усіма правилами й манерами, через що він страшенно гне кирпу.

Четвертим чимчикує Вихор — шалений бешкетник, тож йому найчастіше доводиться виступати з шеренги вперед, коли Пітер, суворо звівши брови, запитує: «Хто це скоїв, хай виступить уперед!» Почувши цей наказ, Вихор уже автоматично вискакував уперед — скоїв він це чи ні. Останніми тюпачать Близнюки. Їх нема сенсу описувати, бо ж обов'язково зіб'єшся і виявиться, що описуєш не того, а вже іншого. Пітер ніколи достеменно не знав, як їх відрізнити. А чого не знав ватажок — не дозволялося знати й команді, отож Близнюки наче соромились того, що вони такі схожі, і завжди трималися вкупі.

Хлопчаки зникають у темряві, а за коротку мить — усе на острові оживає, бо на полювання виходять пірати. Їх ще не видно, та добре чути їхню моторошну пісню, від якої мороз пробігає поза шкірою:

Моторошнішої зграї головорізів, певно, ще світ не бачив. Аж ось вони вигулькнули. Першим, раз по раз прикладаючи вухо до землі, із засуканими по лікті рукавами та вісьмома сережками-монетами у вухах, крадеться красунчик — італієць Чекко. Цей зарізяка вирізав своє ім'я на спині начальника в'язниці у Гао. Ззаду нього плентається темношкірий здоровило, котрий мав цілу купу імен після того, як змінив свої рідне, яким досі мамки лякають свою дітлашню у Гваджо-Мо. А ось Білл Джукс, розтатуйований з голови до п'ят, — той самий Білл Джукс, який дістав прочуханки на Вальрусі від Флінта перед тим, як той програв лантух золотих монет. Далі прошкує Кухарило, який наче доводиться братом Чорному Мерфі (хоча це ніяк не доведено), за ним — Джентльмен Старкі, колишній учитель молодших класів, який і досі вельми люб'язний до своїх жертв. Наступні у ватазі — Каланча (він плавав із Морганом) та ірландець боцман Чвак — напрочуд добра душа, єдиний інакодумець у Гаковій шайці, який завдавав удару, як то кажуть, наче ненароком, і Роззява з викрученими назад руками, і Роб Малінс, і Алф Мейсон та ще зграя відчаюг, які наганяють жах на мешканців морських узбереж.

Посеред цього юрмиська вирізнялась найтемніша та наймогутніша постать — Джеймс Гак, або ж, я він себе величав, Джез Гак. Подейкують, що це єдиний, кого боявся навіть славнозвісний Кок. Він сидів, розкапустившись, у сяк-так збитому візку, який тягли його головорізи, замість правиці в нього стримів залізний гак, яким він час від часу підганяв «коней», аби ті сунулися швидше. Цей грізний горлоріз поводився з піратами, як із собаками, а ті й корилися, наче собаки.

Сам же він на вигляд — блідий, як мрець, із чорними кучерями, які зблизька скидаються на чорні свічки, що роблять його правильне й самовдоволене обличчя лячним і грізним. Очі Гака, що мають колір незабудки, якісь сумні, проте, коли він зачіпає вас своїм гаком, у його очицях спалахують страшні червоні вогники. Вельми люб'язний, як і годиться справжньому аристократові (саме таким він себе і вважає), він шматує свою жертву гаком з почуттям власної гідності. А на додачу до всього подейкують, що він гарний співрозмовник. Гак найлютіший тоді, коли виявляє надзвичайну чемність та люб'язність. Оце, мабуть, і є справжній аристократизм. Його вишукана вимова, навіть коли він лається так, що аж гай шумить, велична постава підкреслюють його вищість над рештою піратів із його шайки. Чоловік він

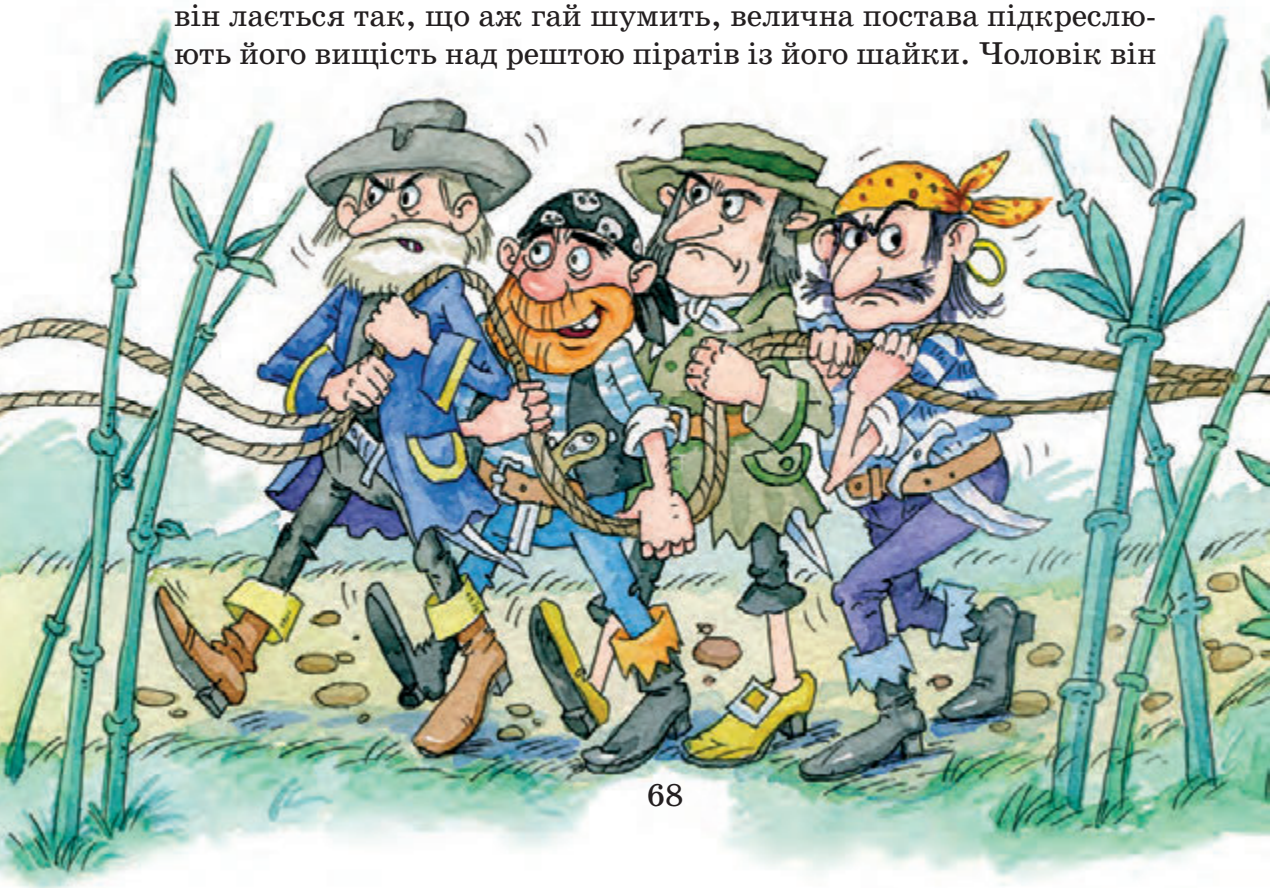

страшенно хоробрий, та одне його, кажуть, лякає: вигляд власної крові. Вона в нього дуже густа і якогось незвичайного кольору. Вбирався він по-королівському, наслідуючи манеру Карла II[1], бо колись давно, ще коли Гак починав розбишакувати, йому хтось сказав, начебто він вельми схожий на того горопашного Стюарта. З його рота стриміло змайстроване власноруч чудернацьке приладдя, з якого він міг смалити дві сигари одразу. Та наймоторошнішим у ньому був, безперечно, залізний гак.

А зараз дозвольте вколошкати якогось пірата, аби показати, як це робить Гак. Кого б його вбити? Ну, ось хоча б Каланчу. Він собі йде й раптом ненароком перечіпається, заточується і, щоб не впасти, хапається за мереживний комір ватажка, і... Підноситься гак, встромляється в тіло, а відтак — хрускіт, несамовитий крик, тіло відкидають набік, його переступають пірати й простують далі. А Гак навіть сигари не вийняв із рота.

Отакий страхітливий чоловік, з яким Пітер Пен має стрітися в кривавому бою. То хто ж переможе?

---

[1] Карл II Стюарт — король Англії та Шотландії з 1660 р.

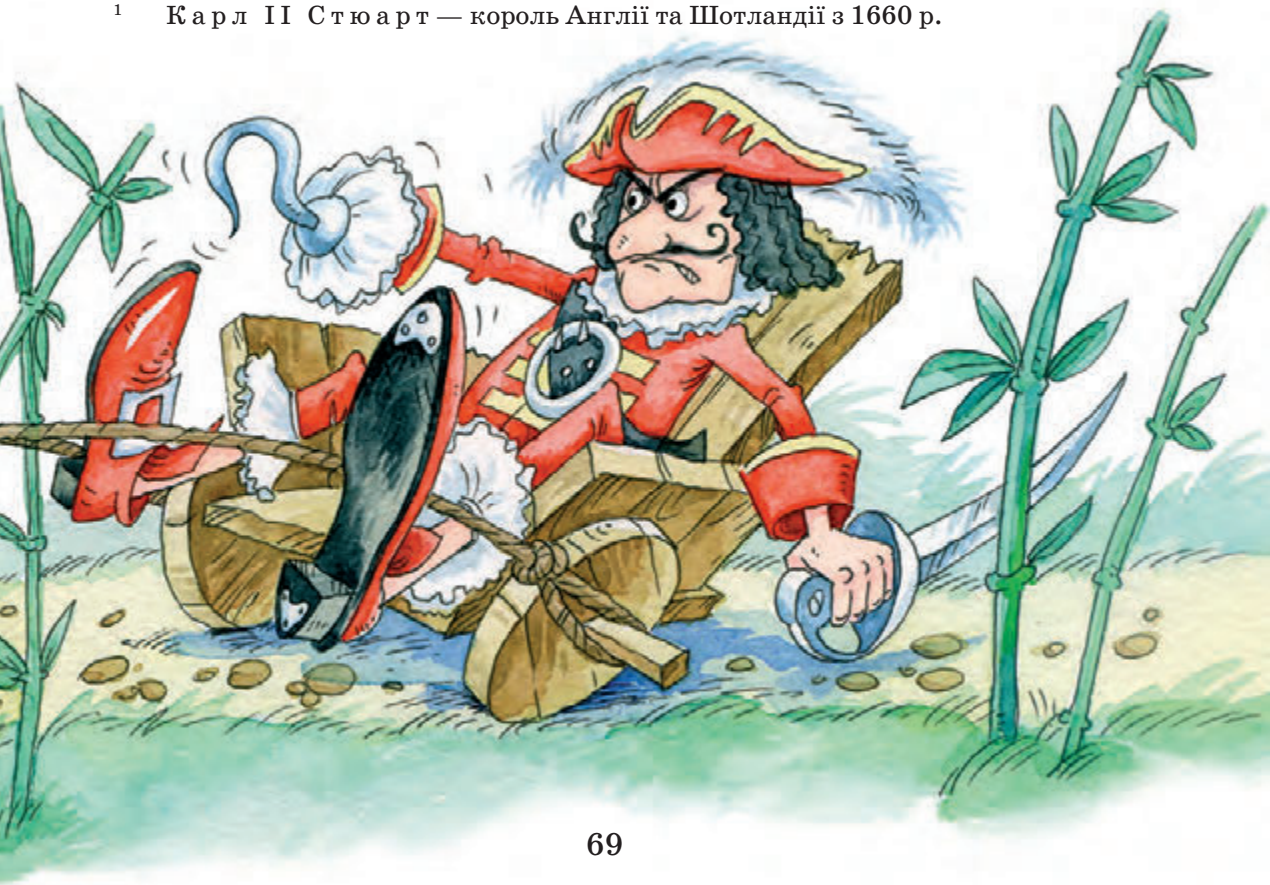

Слідом за піратами покрадьки, тишком-нишком, потаємними стежками, яких наше око зроду не помітить, шурхають індіанці, кожен з який пасе очицями довкілля. Намащені олією, розмальовані, голі індіанці тримають у руках томагавки й ножі. До того ж вони геть обвішані скальпами і хлопчаків, і піратів, аби зразу видно було, що це вам не абищо, а плем'я малечі-крутечі! Попереду накарячках пересувається кремезний одчаюга Малий Леопард, так рясно обвішаний тими скальпами, аж вони йому заважають рухатися. Позаду, де найбільше чигає небезпека, простує Тигрова Лілея, гордовита, струнка — справжня принцеса. Вона — найпрекрасніша лісова царівна, перлина малечі-крутечі, часом грайлива, деколи сувора, а іноді запальна. Який крутій не хотів би мати такої дружиноньки? Отож їй часто доводиться відбиватися сокирою від вельми настирливих женихів.

Ось погляньте, як вони ступають через хмиз, не хруснувши ані гілочкою. Чутно лише важке хукання. Річ у тім, що в них зав'язався жирок від переїдання, та нічого — колись розтруситься. Одначе зараз це для них найбільша небезпека.

Індіанці зникають, наче тіні, і незабаром на їхнє місце набрідають звірі — велике й різношерсте збіговисько: леви, тигри, ведмеді і сила-силенна всілякої дрібноти — усі сунуть укупі, бо ж на цьому острові всі хижаки, зокрема й людожери, мирно собі співіснують. Збіговисько пре, висолопивши язики: цієї ночі всі голодні!

Коли вони зникли з очей, з'являється нарешті остання фігура — велетенський крокодил.

Крокодил повзе далі, і незабаром знов бовваніють хлопчаки, отак рухається вся процесія, поки котрась зграя не зупиниться чи вповільнить ходи. Тоді вони нарешті наштовхнуться одне на одного — і буде справжнє кублисько!

Усі пильнують ворога попереду, навіть не підозрюючи, що небезпека може наскочити ззаду. От вам і острів!

Першими з цього напруженого кола випали хлопці. Вони полягали на траві коло своєї підземної домівки.

— Як би я хотів, щоб Пітер повернувся... — раз у раз промовляв хтось із них, зітхаючи, хоча кожен із них був і більший, і вищий від ватажка.

— А от я зовсім не боюся піратів! — заявив Малюк таким голосом, який недолюблювала вся ватага. Та ось його стривожив якийсь далекий звук, і він квапливо докинув: — Але я хочу, аби Пітер повернувся і сказав, чи не дізнався він іще чогось про Попелюшку.

Вони розмовляли про Попелюшку, і Дударик упевнено переконував усіх, що його мама дуже схожа на неї.

Хлопчаки згадували своїх мам, поки не було Пітера, бо він забороняв їм такі безглузді, на його думку, балачки.

— А я пам'ятаю, — згадував Реготун, — як моя матуся часто говорила таткові, що вона дуже хотіла б мати власну чекову книжку. Не знаю, що воно таке, ота чекова книжка, але я б хотів їй подарувати хоч одну!

Поки вони розбалакували, здалеку долинув якийсь звук. Ми з вами, не призвичаєні до життя в лісових нетрях, геть нічого не почули б, але вони одразу вловили оту моторошну пісню:

А тим часом хлопці... Ой, а де ж вони? Десь позникали — шаснули так прудко, що куди там зайцям до них.

Та я розкажу вам, де вони поділись. Усі, окрім Реготуна, який хутко вирушив на розвідку, поховалися в підземній домівці — дуже гарній оселі, скоро й ми в ній побуваємо. Але як вони отак узяли — і зникли? Бо ж ніде не видно ні дверей, ні великого каменя, який би затуляв вхід до печери. Одначе придивіться пильніше, і ви побачите сім велетенських дерев, а в кожному — дупло завбільшки з хлопчака. Оце і є входи до підземної домівки, які Гак марно шукає дні й ночі. А чи надибає він їх ниньки?

Пірати сунули вперед, аж раптом пильне око Джентльмена Старкі помітило Реготуна, що петляв поміж деревами, і він блискавично вихопив пістоля. Та враз зблиснув залізний пазур і зачепив його плече.

— Капітане, пустіть!.. — заскиглив він, корчачись від болю.

Зараз ми вперше почуємо голос Гака, від якого аж мороз проймає:

— Ану сховай пістоль! — погрозливо наказав він.

— Та це ж хлопець із тих поганців, яких ви ненавидите! Я міг би вмить його вколошкати.

— Еге, вколошкати так, щоб постріл почули індіанці Тигрової Лілеї? Ти що — хочеш позбутися свого скальпа?

— Дозвольте, я наздожену його, капітане, і полоскочу його своїм Крученником? — запропонував боцман Чвак, який полюбляв називати все приємними іменами, отож і шаблюку свою іменував Крученником, бо встромляв її в рану, а тоді прокручував. Боцман Чвак мав багато привабливих рис: приміром, після різанини він витирав не зброю, а окуляри.

— Крученик — мій мовчазний друзяка, — нагадав він Гакові.

— Не зараз, Чваку, — зловісно відповів Гак. — Той хлопчисько один, а я хочу винишпорити всіх сімох.

Пірати розчинилися поміж деревами, і капітан із Чваком лишилися наодинці. Гак хтозна-чого тяжко зітхнув — певно, його так розчулила чарівна ніч, аж йому захотілося розповісти свою історію. Капітан оповідав довго й нудно, одначе макоцвітний Чвак так нічого й не втямив із розповіді. Ураз його вухо вловило слово «Пітер».

— А найдужче, — палко вів далі Гак, — я хочу дістатися до

їхнього ватажка, Пітера Пена. Це він відкремсав мені руку. — І він замахнувся гаком. — О, як би я хотів потиснути йому руку оцим... Та я б пошматував його!

— Але ж, — промовив Чвак, — я чув, наче ви казали, що цей гак вартий багатьох рук. Ним можна й розчісуватися, й купу інших справ робити...

— Авжеж! — одказав Гак. — Якби я був матір'ю, то день і ніч молився б, аби Бог послав мені дітей з оцим, — і він гордо поглянув на залізний кіготь, а відтак — зневажливо зиркнув на другу руку. Тоді знову насупив чоло. — Пітер кинув мою руку крокодилові, який казна-де взявся... — Гака аж пересмикнуло, наче від болю.

— А я й сам часто помічав, — підтакнув Чвак, — що вас проймає страх перед крокодилами.

— Не перед крокодилами, — виправив його Гак, — а перед одним-єдиним крокодилом. — Він стишив голос. — Розумієш, Чваку, йому так присмачилася моя рука, що тепер він іде за мною назирці — від моря до моря, від берега до берега. І тільки й облизується на моє м'ясце.

— Бачте, — озвався Чвак, — це вам навіть робить честь!

— Та плював я на таку честь! — гаркнув Гак. — Мені потрібен Пітер Пен, який дав тій тварюці скуштувати мого м'яса!

Він умостився на великому грибі і сказав хрипким тремтячим голосом:

— Чваку, цей клятий крокодил уже сто разів зжер би мене, але, на моє щастя, він проковтнув годинника, який тепер цокотить у його череві: цок-цок, цок-цок! Отож я так і втікаю від нього: чую цокіт і вшиваюся.

Гак засміявся, та якось нещиро.

— Але ж одного дня, — мовив Чвак, — той годинник зупиниться і крокодил... з'їсть вас.

Гак облизав пересохлі губи.

— Авжеж, — сказав він, — оцього я й боюся.

Сидячи на грибі, раптом він відчув під собою якесь тепло.

— Чваку, мені пече! — підскочив він. — Хай йому грець, я горю!

Вони обстежили гриб: він був такий великий, що годі й уявити, а тоді спробували смикнути — і вирвали його без особливих зусиль, бо ж він зовсім не мав коріння.

Пірати перезирнулися.

— Димар! — скрикнули вони разом.

Вони й справді натрапили на димар підземної домівки. Хлопчаки примудрилися маскувати його грибом, коли десь поблизу вешталися вороги.

З димаря не лише курився димок — звідти ще й долинали голоси. Хлопчаки почувалися безпечно у своїй оселі, тож і дозволяли собі веселі балачки. Пірати постояли, послухали, а далі поставили гриб на місце. Тоді роззирнулися навсібіч і помітили дупла в семи деревах.

— Ви чули? Вони казали, що Пітера нема вдома, — прошепотів Чвак, хапаючись за свого Крученика.

Гак кивнув, поринувши в якісь роздуми, і раптом на його понурому обличчі зблиснула зловісна посмішка.

Чвакові свербіло дізнатися, що ж той надумав.

— Ну, які у вас плани, капітане? — аж підскочив він з нетерплячки.

— Ми повернемося на корабель, — процідив крізь зуби Гак, — і спечемо для них величезний жирнючий торт із товстелезним шаром крему. Там, унизу, певно, лише одна кімната, бо сюди виходить лише один димар. От дурноверхі кроти, їм і невтямки, що семеро дверей зовсім не треба. Зразу видно, що в них матерів немає! Еге ж, ми поставимо той торт на березі Русалчиної заплави (ці хлопчаки часто граються там із русалками). Вони надибають торт і весь його одразу ж вмолотять, бо в них же немає мамки і вони не знають, як це небезпечно — їсти багато жирнючого торта з кремом!..

Гак вибухнув найщирішим гучним реготом.

— І вони помруть!..

Чвак увесь сяяв від захвату.

— Це найчудовіший, найпідступніший план! Такого я ще не чув! — скрикнув він, і на радощах вони пустилися навприсядки, приспівуючи:

Вони саме пороззявляли роти, аби горланити наступний куплет, та враз їх обірвав зовсім інший звук. Спершу це був тихенький шерхіт, як шелест листочків, а тоді почувся ближче й чіткіше.

Цок-цок, цок-цок!

Гак здригнувся й підскочив.

— Крокодил! — ревнув він і дременув геть, а за ним чкурнув і боцман Чвак.

Це й справді був крокодил. Він обминув індіанців, що натрапили на слід решти піратів, і посунув назирці за Гаком.

Хлопчаки знов повистромляли голови.

Але небезпечні пригоди цієї ночі не скінчилися, бо ось гульк — мчить захеканий Реготун, за яким женеться зграя вовків. Язики висолоплені з пащек, слина тече — аж жах проймає!

— Рятуйте! Рятуйте! — репетував Реготун, гепнувшись додолу.

— Ой, що ж нам робити? Що робити?

І ось рятівна думка — вони згадали про Пітера.

— А що б зробив у такому разі Пітер? — вигукнули вони разом.

— Пітер подивився б на них крізь ноги, — згадали вони. — Давайте зробимо так, як Пітер!

Певно, це найкращий спосіб угамувати вовків, і всі як один поприсідали й поглянули вовкам крізь ноги. Наступна мить тягнулась так довго, що й несила було чекати, але перемога була не за горами: щойно хлопчаки навприсядки посунули на вовків, ті чкурнули геть, підібгавши хвости.

Реготун, переляканий, підхопився, і всі подумали, що його пильні очі знов бачать десь вовків. Але в очах були не вовки. Хлопчаки з'юрмились круг нього.

— Я бачив велику, прекрасну білу пташку в небі! — вигукнув він схвильовано. — Вона летить сюди!

— І що ж воно за пташка така?

— Та хтозна, — знизав плечима Реготун. — Але вона наче втомлена і летить, жалісливо примовляючи: «Ох, бідолашна Венді...»

— Що-що? Бідолашна Венді?

— А-а, я щось таке пригадую, — вмить вставив свої п'ять копійок Малюк, — це є такі пташки, вендями називаються.

— Ой, дивіться! Он вона летить! — скрикнув Вихор, тицяючи пальцем у небо.

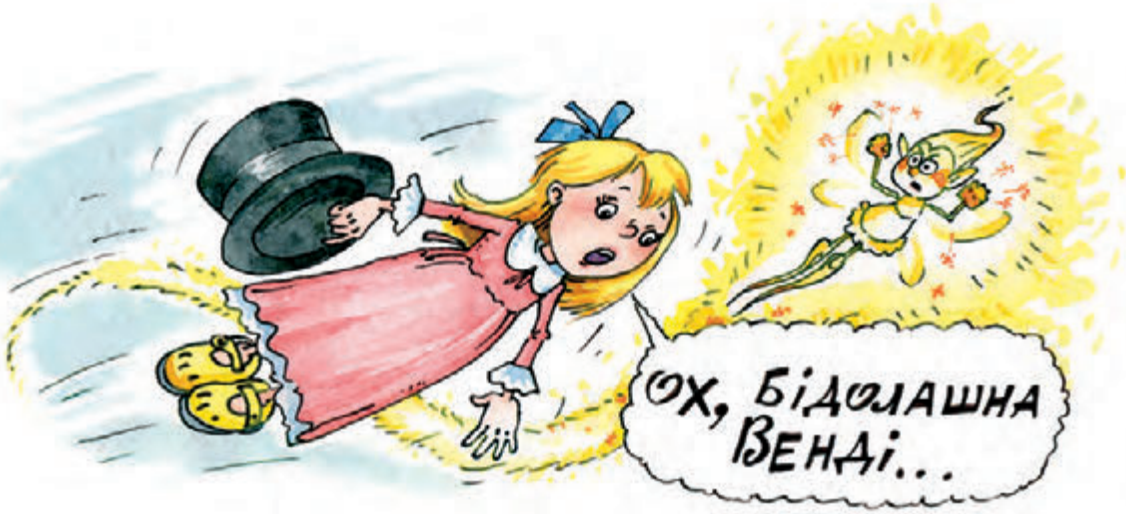

Венді летіла вже над їхніми головами, тож вони добре чули її жалісливий стогін. Але ще дужче чувся пронизливий голосок Дзиньки. Ревнива фея вже скинула дружню личину й накидалася на свою жертву зусібіч, щоразу дошкульно щипаючи її.

— Привіт, Дзинько! — гукнули їй хлопці.

А Дзинька продзеленькотіла їм:

— Пітер хоче, аби ви застрелили оцю пташку!

У них не заведено було перепитувати, коли це Пітер щось наказував.

— Ну що ж, зробимо, як бажає Пітер! — погодилися довірливі хлопчаки. — Ану несіть луки й стріли!

І всі, окрім Дударика, пострибали в дупла. А він лук і стріли мав при собі, саме це й підстерегла Дзинька і вже зловтішно потирала рученята.

— Давай, Дударику, хутчіше! — гукнула вона. — Ох і зрадіє Пітер!

Дударик мерщій прицілився.

— Ану тікай з дороги, Дзинько! — застеріг він фею і пустив стрілу...

І Венді, тріпочучи, як та пташина, впала додолу зі стрілою в грудях.

Розділ шостий

Хатинка

Нерозсудливий Дударик стояв, як герой, перед тілом Венді, а озброєні до зубів хлопчаки повискакували тим часом зі своїх дерев.

— Ви спізнились, хлопці! — гордо випнув він груди. — Я вже підстрелив цю пташку. Ох і похвалить мене Пітер!

— Ну ти й дурень! — гукнула згори Дзинька і щезла з очей.

Та її ніхто не почув. Усі скупчилися навколо Венді, пильно розглядаючи «пташку», і враз в усьому лісі запанувала моторошна тиша. Якби серденько Венді стукотіло, це всі б почули.

Малюк першим порушив мовчанку.

— Це зовсім не пташка... — злякано промимрив він. — Гадаю, це дівчинка.

— Дівчинка?.. — затремтів, цокочучи зубами, Дударик.

— І ми вбили її... — видушив із себе Реготун.

Усі, як один, поскидали з голови картузи.

— Тепер я розумію. Це Пітер привів її до нас, — мовив Дударик і в розпачі гепнувся на землю.

— Він привів дівчинку, щоб вона піклувалася про нас, — мовив якийсь із Близнюків, — а ти вбив її!

Їм було шкода Дударика, але ще дужче було шкода себе, і коли він ступив до хлопців, вони одвернулися від нього.

Дударик побілів як крейда, але на його обличчі з'явилася рішучість, якої раніше ніхто не помічав.

— Я це зробив... — замислено мовив він. — Коли раніше мені снилася дівчинка, я завжди говорив: «Моя матуся, моя люба матусечка!» А коли вона насправді прийшла, я взяв і вбив її.

Він розвернувся й пішов геть.

— Не йди! — з жалем просили хлопці.

— Я мушу йти від вас! — злякано відповів він. — Я так боюсь Пітера!

Вони саме стояли похнюпившись, аж раптом почувся звук, від якого серце кожного хлопчака заскочило в п'яти й там трі-

потіло. Кукурікнув Пітер — так він давав хлопцям знати, що повертається.

— Пітер!.. — скрикнули вони, впізнавши той знак.

— Сховаймо її, — шепнув хтось, і всі гуртом заметушилися довкола Венді.

І лише Дударик стояв обіч.

З кущів знов почулося кукурікання, вже дзвінкіше, — і ось Пітер постав перед ними.

— Привіт, хлопці! — гукнув він, вони мовчки кивнули, і далі запала тиша.

Пітерові це явно не сподобалося.

— Я повернувся! Чого ж ви мене не вітаєте?

Хлопці пороззявляли роти, одначе так і не спромоглися на вітання.

Пітер на це не зважив, бо квапився розповісти радісну новину:

— Чудові новини, хлопці! — вигукнув він. — Нарешті я знайшов для нас матусю.

Усі й далі мовчали. І враз тишу порушив Дударик, вклякнувши навколішки.

— Хіба ви її не бачили? — схвилювався Пітер. — Вона ж летіла сюди.

— Ой лишенько! — зойкнув один голос, а відтак і другий: — Який нещасливий день!

Дударик підвівся і мовив спокійно:

— Пітере, я покажу, де вона, — і, ступивши до хлопців, які ще затуляли Венді, сказав: — Ану, Близнюки, відійдіть, хай Пітер сам подивиться.

Усі розступилися, аби ватажок подивився на власні очі. Пітер якусь мить вагався, не знаючи, що робити.

— Померла, — сказав він розгублено. — Їй, певно, страшно, що вона померла.

Пітерові спало на думку, що добре було б оце зараз полетіти звідси галасвіта, обернувши все на жарт, аби тільки ніколи не бачити померлої Венді, й обходити десятою дорогою цю місцину. А хлопчаки залюбки майнули б за Пітером, якби він так учинив.

Але... стріла. У грудях Венді була стріла. Він висмикнув її й обернувся до хлопців.

— Чия стріла? — грізно спитав він.

— Моя, Пітере, — мовив Дударик і знов упав навколішки.

— Ах ти ж підлий убивця! — скрикнув Пітер, замахнувшись на нього стрілою, наче кинджалом.

Дударик не злякався й випнув груди.

— Бий, Пітере, — твердо мовив він. — Бий, не вагайся.

Пітер двічі зводив руку, і двічі його рука, здригнувшись, опускалася.

— Не можу... — збентежився він. — Щось наче тримає мою руку.

Усі здивовано глянули на нього, а Реготун тим часом зиркнув на Венді.

— Дивіться сюди! — гукнув він. — Подивіться на руку Венді!

Аж гульк — Венді підвела руку. Реготун схилився над нею і прислухався.

— Здається, вона сказала: «Бідолашний Дударик...» — повідомив він пошепки.

— Вона жива, — коротко мовив Пітер.

Малюк умить зарепетував:

— Дівчинка Венді жива!

Пітер опустився навколішки поруч і знайшов свого ґудзика-жолудя. Пам'ятаєте, Венді почепила його на шию на ланцюжок?

— Погляньте, — схвилювався він, — стріла встромилася в оцю штуку. Це поцілунок, який я колись їй подарував. Він урятував їй життя!

Тут де не взявся Малюк.

— О, я добре пам'ятаю, як виглядає поцілунок, — втрутився він. — Ану дайте я гляну. Авжеж, це і є поцілунок.

Але Пітер його не чув. Він благав Венді якнайшвидше одужувати, аби потім показати їй русалок. Звісно, Венді нічого не змогла відповісти, бо була геть знесилена. Раптом згори почувся чийсь лемент.

— Чуєте? Це Дзинька рюмсає, — сказав Вихор. — Їй шкода, що Венді лишилася жива.

Відтак хлопці розповіли Пітерові про Дзиньчин злочин — вони ще ніколи не бачили свого ватажка таким сердитим.

Дзинька рюмсає

— Слухай-но сюди, Дзинько! — гукнув він. — Ти мені більше не товаришка, ясно? Забирайся геть від мене назавжди!

Натомість Дзинька всілася йому на плече й задзеленчала, виправдовуючись, але він струсив її. І лише коли Венді знову підвела руку, він трохи змилосердився:

— Ну гаразд, не назавжди — на тиждень!

Якщо ви думаєте, що Дзинька була вдячна своїй рятівниці Венді, то ви дуже помиляєтесь: іще ніколи їй не хотілося аж так вщипнути дівчинку! Що тут скажеш? Феї й справді якісь химерні створіння, і Пітер це добре знає, тому частенько дає їм прочуханки.

А що ж робити з Венді, коли вона така квола?

— Давайте її віднесемо до нас додому, — запропонував тоді Вихор.

— Авжеж, — підтакнув Малюк, — саме так і чинять із дівчатками — несуть їх додому.

— Ні, — заперечив Пітер. — Не треба її чіпати, бо це не ввічливо з нашого боку.

— Еге, — знов підхопив Малюк, — я саме це й мав на увазі.

— Але ж якщо вона залишиться тут, то помре, — зауважив Дударик.

— Авжеж, помре, — погодився Малюк, — та нічим зарадити не можна!

— Можна! — вигукнув Пітер. — Давайте спорудимо маленьку хатинку навколо неї.

Усі були в захваті.

— Хутко, — наказав він, — тягніть сюди все, що є найкращого в нашій домівці. Перерийте всю хату! Ану махом!

Умить усі стали такі заклопотані, наче кравці вночі перед весіллям. Вони шастали туди-сюди, то вниз по постіль, то вгору по дрова. І поки вони отак метушилися, саме наспіли Джон із Майклом. Вони ледве-ледве пленталися, а коли спинялися, то одразу ж засинали, плелися далі сонні, а тоді знову прокидалися.

— Джоне, Джоне... — хлипав Майкл. — Прокинься! Де Нена, де наша мама? Джоне!..

Джон протер очі й промимрив:

— Ой, і справді... Ми ж летіли...

Хоч вони й були сонні, проте дуже зраділи, угледівши Пітера.

— Привіт, Пітере! — гукнули вони.

— Привіт! — приязно мовив Пітер, хоча сам забув їх уже бозна-коли.

Зараз він саме заходився вимірювати Венді, аби знати, яка завбільшки хатина потрібна. Бо треба ж іще місце залишити для стола і стільців. Джон і Майкл пильно спостерігали за ним.

— А Венді що — спить? — поцікавились вони.

— Атож.

— Джоне, давай розбудимо її, хай нам приготує вечерю, — мовив Майкл, і тут якраз надійшли хлопці з оберемком хмизу на хатинку; Майкл аж рота роззявив: — Джоне, поглянь на них!..

— Вихоре! — скомандував Пітер. — Ану забери оцих хлопців, щоб вони тут не вешталися, а будували хатину.

— Так, сер!

— Хатину? — витріщився Джон.

— Атож, хатину для Венді, — відповів Вихор.

— Як це — для Венді? — здивувався Джон. — Вона ж звичайнісіньке дівчисько.

— Ось тому ми їй і служимо.

— Ви? Служите Венді?!

— Так, — спокійно мовив Пітер, — і ви теж. Ану, хлопці, візьміть цих двох до роботи.

І здивованих братів потягли рубати ліс, носити гілля.

— Спершу поставимо стільці й камін, — керував Пітер, — а відтак спорудимо навколо них стіни.

— Правильно! — підтакнув Малюк. — Саме так і будують хати, я пам'ятаю.

Пітер щось обмірковував.

— Малюче! — гукнув він. — Ану поїдь хутчіш по лікаря!

— Так, сер! — козирнув Малюк і пішов геть, чухаючи потилицю.

Він знав, що Пітерові треба коритися, тож він враз повернувся з поважною мармизою, надягши Джонового капелюха, який підібрав дорогою.

Пітер зустрів його й поцікавився:

— Скажіть, будь ласка, пане, ви лікар?

Коли вони отак бавились, Пітер однаково сприймав і гру, і правду, а от хлопчаки добре знали, що вони прикидаються. Воно б і нічого, та вряди-годи їм це особливо дошкуляло, наприклад, коли їм доводилося їсти уявний обід. Та якщо хтось порушував цю гру, то діставав од Пітера по руках.

— Еге ж, лікар, хлопчику, — боязко мовив Малюк, у якого вже не раз пекли руки.

— Лікарю, заходьте, будь ласка, — запрошував Пітер. — У нас тут є дуже хвора дівчинка, їй зле...

Венді лежала коло них, одначе Малюк затямив правила гри й удав, немов не бачить її.

— Ой-ой-ой!.. — співчував Малюк. — А де ж вона лежить?

— Ген на тій галявині.

— Я поставлю їй термометр, — поважно мовив «лікар» і прикинувся, що міряє їй температуру.

Пітер терпляче чекав, поки Малюк не забрав термометра.

— Ну, як вона?

— Так-так-так, — заспокоїв його Малюк. — Це має вилікувати її.

— Як ви мене втішили! — вигукнув Пітер.

— Я ще зателефоную ввечері. Дайте їй бульйону в чашці з носиком, — сказав «лікар» і, віддавши капелюха Джонові, так полегшено зітхнув, наче уникнув страшенної халепи.

Тим часом на весь ліс стукотіли сокири і майже все, що треба було для оселі Венді, вже лежало коло неї.

— От якби ж знаття, — зітхнув один із хлопців, — яке житло їй до вподоби.

Раптом другий гукнув:

— Пітере! Вона поворушилась уві сні!

— Вона відкрила ротика! — скрикнув третій, придивляючись до дівчинки. — Як чудово!

— Може, вона хоче щось заспівати уві сні? — спало на думку Пітерові. — Венді, заспівай, яку хатинку ти хотіла б мати.

І враз, не розплющуючи оченят, Венді заспівала:

Усі зраділи, почувши таке, тим паче що й гілки, які вони притягли, сочилися червонястим соком, а галявина їхня була всуціль устелена зеленим-зеленим мохом.

Вони взялися до діла, і незабаром почулася дзвінка пісенька:

Стіни й дах уже в хатині,
Двері гарні будуть там,
А тепер скажи-но, Венді,
Що іще зробити нам?

Венді, недовго думаючи, відповіла:

Хочу вікна у хатині,
Біля них — троянд рядки,
Щоб вони дивились в вікна,
Ну, а звідти — малюки.

Хлопчаки вмить поробили вікна й почепили на них яскраві жовті листки-завіски. А от троянди...

— Троянди! — скомандував Пітер.

Ватага вмить усе збагнула й прикинулась, що вирощує попід вікнами найкращі в світі троянди.

А малюки?.. Аби випередити Пітера, який, певно, наказав би їм десь роздобути дітей, хлопчаки заспівали:

Пітер збагнув, що це чудова думка — й одразу ж привласнив її, наче він її й підкинув.

Хатинка вийшла прегарна, і Венді в ній, без сумніву, було затишно, але, на жаль, хлопчаки тепер не бачили дівчинки.

Пітер походжав навколо хатинки й прискіпливо оглядав усе — ніщо не могло сховатися од його пильного ока. І ось уже, здається, все готове, коли раптом...

— А в двері чим стукати, коли заходити? — спитав він.

Хлопчакам стало дуже соромно, та всіх виручив Дударик, зняв із ноги черевика — й ось вам молоточок до дверей.

Ну, тепер точно все гаразд. Та де там!

— Димаря немає! — зауважив Пітер. — У хатинці обов'язково має бути димар.

— Ну звісно, як же без димаря? — докинув поважно Джон, а Пітер вмить схопив із його голови капелюха, вибив у ньому верхівку і припасував на дах. І враз маленька хатинка запишалася — мовляв, бачте, яка я гарна, — і, наче дякуючи, пустила з капелюха дим.

Ось тепер уже й справді все закінчено — залишилося тільки постукати у двері.

— Ану, хлопці, причепуріться! — наказав Пітер. — Бо ж перше враження дуже важливе.

Пітер радів, що ніхто не перепитав, що ж воно таке — перше враження, бо кожен заклопотано обзирав себе та обсмикувався.

Він чемно постукав, і вмить усе довкола принишкло: і ліс, і хлопчаки — ніде й не шелесне, лише Дзинька, всівшись на гілку, хихотіла.

Хлопчакам муляла одна думка: чи відчинять їм на цей стукіт? Якщо дівчинка вийде, то яка вона буде з себе?

Аж ось нарешті відчинилися двері й Венді вийшла. Хлопчаки вмить поскидали кашкети. Венді була приємно здивована — на це вони й сподівалися.

— Де це я? — запитала вона.

Звісно, наперед вискочив Малюк.

— Вельмишановна Венді, — заторохкотів він, — цю хатинку ми збудували для тебе!

— Венді, скажи нам, що вона тобі подобається! — схвильовано вигукнув Реготун.

— О, дуже подобається! — захоплено мовила вона, і саме ці слова бажали почути хлопці.

— А ми — твої діточки! — сказали одностайно Близнюки.

Відтак хлопчаки попадали навколішки й, простягаючи до неї руки, благали:

— Люба Венді, будь нашою матусею!

— Я? Матусею? — аж сяяла Венді від радості. — Звичайно, залюбки, але ви самі бачите, що я — лише маленька дівчинка. Яка ж з мене матуся?

— Та пусте! — махнув рукою Пітер, наче найбільше в цьому тямив, хоча насправді тямив він у цьому найменше. — Нам потрібна тільки добра людина, яка була б нам наче мама.

— О! — захоплено вигукнула Венді. — Знаєте, я відчуваю, що саме я і є та добра людина.

— Авжеж, авжеж! — гукнули всі гуртом. — Ми це одразу помітили.

— От і гаразд, — мовила вона. — Я буду старатися. А тепер, неслухняні дітлахи, мерщій до хати. Я певна, що у вас ноги мокрі. Перед тим як повкладати вас спати, я ще встигну розповісти, чим закінчилися пригоди Попелюшки.

Хлопці зайшли до хатинки. Хтозна, як вони всі туди влізли, але в Небувандії вміщається все. Це був перший із чудових вечорів, проведених разом із Венді. Незабаром вона повкладала їх спати у велике ліжко в підземній домівці, а сама пішла спати до своєї хатинки. Пітер вартував коло хатинки з мечем у руках, бо чути було, як десь у лісі бенкетують пірати та виють голодні вовки.

Маленька хатинка була вельми затишною, у ній світилися вікна, з димаря курився димок. А Пітер стояв на чатах. Та ось він закуняв і заснув посеред стежинки, і деяким шалапутним феям, що поверталися додому з вечірки, довелося перелазити через нього. Якби тут давив хропака котрийсь із хлопчаків, ох і влаштували б йому феї штукенцію! А Пітера вони лише щипали за носа й перелазили далі.

Розділ сьомий

Підземна домівка

Наступного дня перше, що зробив Пітер, це обміряв Венді, Джона і Майкла, аби зробити їм окремі входи до підземної домівки. Пам'ятаєте, як Гак глузував із хлопців, наче з неуків, — мовляв, з якого це дива вони поробили дупла на кожного окремо. Одначе Гак сам був нетямою: так виходило, що в твоє дупло ніхто чужий не влізе, а кожен із хлопчаків мав власну мірку й легко проходив у своє дупло. Набрав повні груди повітря, раз — і пролазиш настільки швидко, як тобі треба. А назовні вилазиш по-іншому: то набираєш повітря в груди, то видихаєш, отак і просуваєшся вгору. Коли призвичаїшся, то все виходить дуже просто.

Головне в цій справі — щоб дупло було відповідне. Ось тому Пітер і обмірював усіх вельми ретельно, наче кравець, тільки з тією відмінністю, що не одяг має відповідати тобі, а ти — дереву. Зазвичай усе робиться легко й просто, як із завеликим чи тіснуватим одягом. До того ж залежить від того, скільки одягу наперти на себе, яке дерево — покручене чи ні, та й тоді Пітер усе припасує як слід. От тільки після цього припасування треба тримати себе в формі, а це зовсім не шкодить, як незабаром пересвідчилась Венді.

Венді з Майклом чудово припасувалися до своїх входів, а от Джона довелося трохи «підтесати».

Кілька днів повправлявшись, трійко новачків уже легко залазили й вилазили з дерев, як відерце з криниці. Їм дуже сподобалась підземна домівка, особливо ж вона припала до серця Венді.

Оселя складалася з однієї просторої кімнати, підлога була земляна, аби легко можна було добути черв'яків, якщо раптом закортить порибалити. Тут-таки, на долівці, росли гриби якогось чудернацького кольору, їх використовували замість стільців.

Посеред кімнати вперто росло дерево небувамбук, і щоранку хлопці його підпилювали під саму підлогу. Але на час чаювання небувамбук знов підростав і тоді на нього клали двері, і воно правило їм за стіл. Попили чаю — і підпиляли, щоб було просторіше гратися. У домівці був і незвичайний камін, який можна було розпалювати в будь-якому куточку, де треба. Тому Венді прив'язала мотузки, на які почепила сушитися їхню одежу. Удень ліжко складали до стіни, а розкладали аж увечері, о пів на сьому, і тоді воно запруджувало півхати. На ньому спали всі хлопчаки, окрім Майкла, мов оселедці в банці. Спали вони за суворим правилом: ніхто не перевертався на інший бік без сигналу, лише коли хтось подавав сигнал — усі переверталися одразу. Майкл теж підпав би під ці правила, проте Венді бажала дитинку, а Майкл якраз був найменшеньким. Ну, ви ж самі знаєте тих дівчат, коли їм чогось кортить: і от незабаром Майкл уже спав у підвішеній до стелі плетеній колисці.

Отже, жили вони просто й невибагливо, як жили б у своєму барлозі ведмежата. Але в їхній домівці була ще одна оселя, завбільшки як пташина клітка, — особиста квартирка Лагодиньки-Дзиньки. Її апартаменти відокремлювала від хлопчачої кімнати сяка-така завіска, яку соромлива Дзинька щільно затуляла, коли переодягалася. Жодна жінка в світі, певно, не мала таких апартаментів: її канапа була по-королівському вишукана, з вирізьбленими ніжками; дзеркало — від Кота в чоботях (будь-який торговець меблів заприсягся б, що таких лишилося тільки три); умивальник мав форму вареничка, та й усе було чарівно-вишукане: і килими, і світильник, що осявав усю її резиденцію. Треба сказати, Дзинька вельми зневажала велику хлопчачу кімнату, а її надзвичайно ошатна квартирка мала такий вигляд, наче завжди гнула кирпу.

Не дивно, що невгамовні хлопчаки додали Венді клопотів. Цілісінькими тижнями вона й носа не показувала нагору з підземної домівки, хіба що коли-не-коли увечері з шитвом у руках. Вона щодень куховарила, стояла коло горщиків, та навіть коли не було тих горщиків, вона все одно пильнувала коло плити, наче там справді щось кипіло. Та й ви б не збагнули — вариться там щось чи ні, бо ж усе залежало од Пітерової примхи: вони могли й навсправжки смакувати, а могли й гратися. Для Пітера це важило однаково — що гра, що обід, а от хлопцям, звісно ж, кортіло попоїсти навсправжки. До того ж Пітер, граючись, умів «їсти» так, що його живіт справді округлювався. Він удавав це так майстерно, наче справді добряче посмакував за «обідом». Звичайно, хлопці корилися йому, і лише коли котрийсь із них скаржився, що став надто худий для свого дупла, то йому дозволялося наїстися донесхочу.

Венді любила братися до шитва увечері, коли хлопчаки засинали. Вона сама казала, що це в неї дозвілля; у цей час Венді шила їм щось новеньке, вдруге латала вже латані колінця. А коли бралася до повного кошика шкарпеток, де на кожній п'ятці світила дірка, то сплескувала руками, удаючи дорослу матусю, й примовляла:

— Ой лишенько, як же я заздрю незаміжнім жінкам! — А личко в неї аж сяяло.

А пригадуєте її ручне вовченятко? Воно дуже скоро прочуло, що дівчинка на острові, прибігло до неї й кинулося на руки. А відтак усюди бігало за нею.

Дні минали за днями... Чи згадувала вона матусю, татуся? А чи геть забула про них? Це важке питання, бо хтозна, як минає час на острові Небувандія: тут його визначають за сонцем і місяцем, які з'являються в небі набагато частіше, ніж у нас. Та, мабуть, Венді не дуже хвилювалася за своїх матусю й татуся: вона ж бо знала, що батьки завжди тримають віконечко відчиненим, аби в нього можна було будь-коли залетіти. І тому в неї на серці було спокійно. Що непокоїло її, так це те, що Джон ледве-ледве пам'ятав батьків, а Майкл — той узагалі сприймав її за рідну маму. Налякана такою забудькуватістю, вона вирішила узяти на себе обов'язки виховательки й виправити таке становище. І Венді підготувала для них письмову контрольну роботу — як у школі. Решта хлопців теж зацікавилися й залюбки приєдналися до них. Отож у суботу всі зібралися навколо столу, кожен сидів над своєю дощечкою і, чухаючи потилицю, міркував над питаннями. Венді писала на окремій дощечці питання й пускала її по колу. А питання були простісінькі: «Який був колір очей твоєї матусі? Хто з батьків був вищим: тато чи мама? У матусі було світле волосся чи темне? Якщо можете, дайте відповіді на всі три питання». А далі йшли творчі завдання на вибір: «Напиши, як ти провів останні свята» або «Порівняй характери татка й мами». Або ще таке завдання:

1. Опиши, як сміялася твоя мама.
2. Опиши, як сміявся твій татко.
3. Опиши мамине святкове вбрання.
4. Опиши будку та її мешканця.

Хлопчаки щодня відповідали на ці питання, а якщо хтось не міг відповісти, то навпроти питання ставив хрестик. Венді злякалася, помітивши, що Джон поставив кілька хрестиків. Звичайно, єдиним учнем, який упорався з усіма завданнями, був Малюк. Спершу здавалося, наче він пам'ятає все якнайкраще, однак його відповіді були такі недоладні, що у підсумку його успіхи виявилися незадовільними. Ну що тут скажеш?..

Пітер не брав участі у цих вправах. Адже для нього не існувало мам, окрім Венді, до того ж він був єдиним на острові, хто зовсім не вмів ні читати, ні писати. Ці речі були нижчі від його гідності.

А тим часом усі питання писалися в минулому часі: «Який *був* колір очей твоєї матусі?» і таке інше. Бачте, Венді й сама почала забувати.

Пригоди у них траплялися, як то кажуть, не щоднини, а щогодини. Невдовзі Пітер за допомогою Венді вигадав нову гру, яка неймовірно захопила його, аж поки не набридла — ви ж знаєте, так закінчуються всі його забави. А гра полягала в тому, щоб удавати, ніби з ними не трапляється аніякісіньких пригод, як колись, приміром, жили Джон та Майкл. От і тепер усі сиділи собі на стільчиках, підкидали м'ячики, знічев'я штовхали одне одного, ходили гуляти до лісу й поверталися з порожніми руками, так і не вбивши нікого, хоч би якогось там ведмедяку. Ви б бачили, як Пітер удає, ніби нудиться на стільці, він ледве стримується, аби не розреготатися, бо ж ця забава так розсмішила його. Він ішов до лісу, а тоді повертався й хвалився, що це він так зміцнює здоров'я. Протягом декількох сонць це була найкумедніша Пітерова пригода. Джонові й Майклу доводилося мимоволі радіти, інакше вони б добряче дістали на горіхи від ватажка.

Пітер часто кудись ходив сам, а коли повертався, ніхто не міг знати напевне, трапилася з ним якась пригода чи ні. А може, він геть усе забував, що й не міг анічогісінько сказати, і лише трохи згодом хлопчаки знаходили якісь докази. Або ж навпаки: прийде звідкись, намеле сім мішків гречаної вовни — мовляв, отак було й отак, а довести — ніяк. Часом, бувало, приплентається додому з перев'язаною головою, а тоді Венді, обмиваючи йому рану тепленькою водою й туркочучи над ним, вислуховує

про його неймовірні походеньки. Венді вже й не тямила, де там правда, а де — вигадка. Але чимало оказій точно траплялося — про це Венді знала напевне, бо й сама брала в них участь. Та й хлопці там уже не пасли задніх — теж прилучалися до тих пригод, тож і могли заприсягтися, що ті притичини таки були.

Одначе, щоб описати всі їхні пригоди, знадобиться така товстелезна книженція, як словник. Отож ми зупинимося на тому, що опишемо одну звичайнісіньку пригоду на Небувандії. Та от халепа — яку ж саме описати? Може, про сутичку з індіанцями в Малюковій ущелині? Оце була справді оказія, особливо коли Пітер у розпалі бою раптом перекинувся на ворожий бік! Тоді, в ущелині, перемога вагалася: на чий же бік схилитися? І враз Пітер вигукнув:

— Я сьогодні індіанець! А ти хто, Дударику?

Дударик виструнчився:

— І я — індіанець! А ти, Реготуне?

Реготун і оком не змигнув:

— Я теж індіанець! А ви двоє? — кивнув він на Близнюків.

І так уся ватага виявилася індіанцями.

Бійка б так і закінчилася нічим, якби індіанці не зметикували Пітерову примху й не оголосили себе ватагою хлопчаків. Щойно це сталося, бій розпалився так запекло, що годі й казати. Закінчилася та пригода незвичайно... Але хтозна, чи варто розповідати саме цю історію.

Чи, може, розповісти про те, як індіанці зненацька напали на підземну домівку, як вони позастрягали у вузеньких дуплах і як довелося їх витягати звідти, наче корки з пляшок? Або, наприклад, можна розповісти, як Пітер Пен урятував життя Тигровій Лілеї в Русалчиній заплаві і після цього вони стали союзниками.

Ой, а яка пригода трапилася з тим тортом, що пірати спекли для хлопчаків, аби вони ум'яли його й дуба врізали. І як вони підкладали того торта то там, то сям, але Венді щоразу вихоплювала його в них з-під носа, аж поки згодом він зачерствів, як камінь. Тоді хлопці почали застосовувати його як гарматне ядро, а пізніше й сам Гак перечепився через нього й добряче гепнувся.

А ще ми можемо поговорити про птахів, Пітерових друзів, особливо про птаху-небуваху, що змостила гніздо на дереві над заплавою, і якось воно зірвалося у воду, а птаха-небуваха й далі сиділа на яйцях. Тоді Пітер звелів, щоб ніхто не смів її чіпати. Це чудова історія про те, як може віддячити птах. Але якщо вже розказувати про птаху-небуваху, то неодмінно треба згадати і саму заплаву, а це вже розтягнеться щонайменше на дві пригоди. Набагато коротша пригода (до того ж значно неймовірніша) — це коли Дзинька вкупі з іншими феями тишком-нишком хотіла спекатися Венді і, поки дівчинка спала, спробувала відправити її морем додому на велетенському листку. На щастя, листок почав тонути, Венді прокинулася й уявила, наче це вона у ванні купається, і попливла назад. Або не менш цікава пригода про те, як Пітер боровся з левами: він окреслив стрілою коло навкруг себе, став там і щосили дражнив левів, аби вони зайшли до нього в те коло. Він під'юджував їх хтозна-скільки годин, тимчасом як хлопчаки й Венді, затамувавши подих, спостерігали за всім дійством із дерев, проте жоден звір так і не зважився ступити в коло.

Ну, яку ж пригоду вибрати? У такому разі найліпший вихід — кинути жереб. Ось я кидаю жереб і... випала заплава! Краще б випала ущелина, або піратський торт, або Дзиньчин листок... Може, ще раз потягнути жереб і випаде щось цікавіше? Та ні, хай уже як випало: заплава.

Розділ восьмий

Русалчина заплава

Коли ви заплющите очі й при цьому вам пощастить, ви побачите розпливчасту блискучу пляму, наче якийсь ставок у темряві. А коли заплющити очі дужче, то з'являються нові барви — строкатіші, яскравіші, той ставок немов наближається і весь палахкотить, ніби вогонь. І от саме перед палахкотінням можна побачити заплаву. Це найпростіший спосіб дістатися до Русалчиної заплави. І це лише малесенька мить, та якби ту мить розтягнути ще трохи, то можна було б побачити, як об берег б'ють хвилі, та почути спів русалок.

Дітлахи теплими літніми днями частенько бавилися в заплаві, плюскотіли, пірнали й бризкалися, гралися з русалками. Ви, певно, думаєте, що вони дружили з русалками. Де там! Венді аж за серце брало, що за час її життя на Небувандії жодна русалка не заговорила до неї, усі наче води в рота понабирали. Деколи вона підпливала до них близенько й розглядала їх, особливо на Скелі маронів. (До речі, ви знаєте, хто такі марони? Це матроси, які за щось провинилися і яких висадили на безлюдний острів.) На тій скелі русалки полюбляли погрітися на сонечку, чесали свої довгі-довгі коси, чим шалено дратували її. Тоді Венді намагалася підкрастися до них іще ближче, та вони все одно помічали її й пірнали геть у воду, гучно хлюпнувши хвостами, аби забризкати її, — не так, ніби ненароком, а зловмисно.

Так само русалки ставилися й до хлопців, окрім, звичайно, Пітера, який міг цілісінькими годинами базікати з ними про те, про се, а коли якась русалка починала викаблучуватись, він, не церемонячись, сідав їй на хвіст. Одного разу Пітер подарував Венді русалчин гребінець.

Найкраще за ними спостерігати, коли серед нічного неба сяє повний місяць, тоді вони збираються в заплаві й заводять таких жалісливих пісень, аж за серце бере. Та будьте обережні: саме в такі ночі русалки дуже небезпечні для людей! До того вечора, про який ми зараз розповімо, Венді жодного разу не бачила ру-

салок при світлі місяця. Не те, щоб вона боялася (Пітер напевне супроводжував би її), а через непорушне правило: о сьомій вечора всі мають бути в ліжечках. А взагалі вона часто бувала в заплаві, особливо коли одразу після дощу визирало яскраве літнє сонце. Тоді русалки виринали на поверхню заплави, аби побавитися бульбашками. Барвисті яскраві бульбашки мінилися у воді, наче веселка, і русалки перекидали їх своїми хвостами, ніби м'ячики, поки вони не лопалися. У заплаві по обидва боки веселки стоять ворота, і воротарі, за правилами гри, ловили бульбашки руками. Іноді в цю гру бавилося ціле юрмисько русалок — дивовижне видовище!

Одначе тієї ж миті, як до них долучалися хлопчаки, русалки зникали геть. Але я можу присягтися, що вони нишком спостерігали за дітлахами й не проти були перехопити від них якийсь викрутас. От, приміром, Джон по-новому перекидав бульбашки — головою, і русалкам це ой як сподобалося! Цей прийомчик Джон залишив на згадку про себе в Небувандії.

Любо було глянути, як діти півгодинки відпочивають на скелі після обіду. Венді казала, що це обов'язково треба робити після обіду, навіть якщо він був уявним. Хлопчаки вигрівалися й засмагали на сонечку, а Венді поважно сиділа коло них.

І ось одної такої днини вся ватага вилежувалась на Скелі маронів. Ця скеля була завбільшки як їхнє велике ліжко, але вони займали небагато місця: лежали собі купочкою, раз у раз скубучи один одного, поки Венді не бачила. А вона в цей час заклопотано шила.

Тим часом погода в заплаві змінилася. На воді з'явилися буруни, сонце сховалося, довжелезні тіні впали на воду й напустили холоду. Венді вже не могла всилити нитку в голку і, роззирнувшись довкола, помітила, що досі затишна заплава стала непривітною та моторошною.

Венді розуміла, що до ночі ще далеко, але надворі явно насувалася ніч. Ба ні, щось іще страшніше. Його ще не було, а море вже дрижало, відчуваючи те наближення. Що ж воно таке?

Умить їй згадалися всі ті страхітливі оповідки про Скелю маронів, як капітани висаджували з кораблів на цю скелю матросів, а згодом, коли під час припливу надходила вода, матроси тонули...

Звичайно, їй негайно треба розбудити хлопчаків — і не тому, що насувалося щось страхітливе, а хоча б тому, що на холодній скелі спати небезпечно. Але ж вона була ще недосвідченою матусею і не тямила цього, твердо знаючи лише одне: після обіду хлопчаки мають поспати півгодини. Тривога й страх уже заповзли в її серце, десь чулися чоловічі голоси, та вона не зважилася будити їх. І навіть коли долинув плескіт весел і серце її закотилося в п'яти — Венді все одно не розбудила хлопчаків. Вона стояла коло них, пильнуючи їхній сон. Яке хоробре дівчисько!

Як пощастило їм, що серед них був один хлопець, який нюхом чув небезпеку навіть уві сні. Пітер підскочив на рівні, нашорошивши вуха, наче пес, і вмить застережним погуком зірвав на ноги хлоп'ят.

Завмерши на місці, він приставив долоню до вуха.

— Пірати! — скрикнув Пітер.

Ватага враз з'юрмилася навколо нього. Венді помітила на його обличчі дивну посмішку й затремтіла. Коли Пітер отак дивно посміхався, ніхто не зважувався про щось питати його — всі мали слухати й коритися. Почувся короткий наказ:

— Пірнати!

Блиснуло кільканадцятеро голих п'ят — і ніде ані лялечки. Скеля маронів стояла така самотня, неначе це її висадили з корабля на ненаселений острів.

Плескіт весел наближався. Аж ось вигулькнув піратський човен, на якому бовваніли три постаті: боцман Чвак, Джентльмен Старкі, а третя... полонянка Тигрова Лілея! Руки і ноги її були зв'язані, вона вже знала, яка доля чекає на неї. Вона мала загинути на скелі. Ганебно потонути — найжахливіша смерть, гірша за будь-які тортури. Проте її личко було горде й незворушне: вона дочка вождя, тому гідно зустріне смерть, і край.

Пірати схопили її, коли вона видиралася на їхній корабель із ножем у зубах. На кораблі ніхто не вартував, бо сам капітан Гак нахвалявся, наче його ім'я таке могутнє, що від самої його згадки ніхто й на милю не наблизиться до їхнього корабля. А цієї ночі Гакові ще більше поталанить: іще один пронизливий крик полонянки розітне нічну тишу й нажене страх на всіх ворогів.

У суцільному мороці, з яким принесло їх на заплаву, жоден із піратів не помітив скелю, аж поки човен з розгону не врізався в неї.

— Чи тобі повилазило, йолопе? — гримнув голос, що належав ірландцеві Чваку. — Це скеля! Ну що, давай викинемо тут оцю індіанську кралю — хай тоне!

Їм як чхнути було висадити красуню дівчину на скелю, а вона була надто горда, аби чинити марний опір.

Коло самісінької скелі, ніким не помічені в темряві, виринули з води дві голови — Пітера й Венді. Дівчинка хлипала, адже це була перша трагедія, з якою вона зіштовхнулася в житті. А Пітер уже стільки трагедій перебачив, що й позабував геть усі. Він, звичайно, жалів Тигрову Лілею інакше, не так, як жаліла Венді: його просто обурювало те, що двоє чоловіків проти однієї дівчини! І він вирішив урятувати її. Це можна було вчинити легко: дочекатися, поки пірати щезнуть з очей. Але Пітер ніколи не шукав легких шляхів.

Для Пітера не було нічого неможливого, тож він вирішив обізватися до них голосом Гака.

— Гей ви, бовдури! — гукнув він точнісінько так, як Гак.

— Капітан!.. — пірати аж роти пороззявляли й перезирнулися від подиву.

— Мабуть, пливе до нас, — припустив Старкі, марно витріщаючись у морок.

— Ми тут висаджуємо дівку на скелю!.. — гукнув Чвак.

— Відпустіть її! — почулася дивна відповідь.

— Відпустити?!

— Так, порозрізайте мотузки — і хай собі забирається!

— Але ж, капітане...

— Ви що — глухі?! — ревнув Пітер. — Бо я зараз же дістану вас своїм гаком!

— Тю!.. — знизав плечима Чвак.

— Краще давай зробимо, як він наказує, — перелякано мовив Старкі.

— Слухаємось, капітане! — гукнув Чвак у морок і перерізав мотузки на Тигровій Лілеї, а та вмить ковзнула, наче рибинка, у воду.

Звичайно, Венді була в захваті від Пітерової винахідливості. Проте вона знала, що він сам іще в більшому захваті, а отже, може від радості закукурікати й виказати себе, і дівчинка одразу ж затулила йому рота рукою. Щойно вона це зробила, як над заплавою загримів голос:

— Гей ви, бовдури!

Це вже гукав не Пітер, а справді капітан Гак.

Пітер саме збирався кукурікнути, та його губи враз стулилися й аж свиснули від подиву.

— Агов, бовдури! — знов загриміло в темряві.

І Венді збагнула: справжній Гак десь поряд.

Він підплив до човна, пірати присвітили йому ліхтарем, і незабаром той уже видряпувався на човен. У світлі ліхтаря Венді бачила, як блиснув його гак і зачепився за дошку, як скривилася від люті його засмагла пика. Вона затремтіла і ладна була зараз же попливти звідси галасвіта, але Пітер і не поворушився. Він радів, що утнув таку штуку, і страшенно був задоволений собою:

— Ох і молодець же я! Ну хіба я не молодець, га? — перепитував він пошепки у Венді.

Дівчинка й сама так уважала, та прикусила язика, радіючи, що ніхто, крім неї, того нахваляння не чує. Він кивнув їй — мовляв, ось слухай, що далі буде.

А піратів тим часом розпирала цікавість, яким же вітром занесло сюди їхнього капітана. Але той сидів, підперши голову гаком, і щось обмізковував.

— Пане капітане, щось негаразд? — запобігливо спитали пірати, а той лише простогнав у відповідь.

— Він зітхнув, — сказав Чвак.

— Знову зітхнув, — підтвердив Старкі.

— І втретє зітхнув, — докинув Чвак.

І ось урешті-решт капітан обізвався.

— Догралися! — гаркнув він. — Ті покидьки знайшли собі мамцю!

Хоч яка була перелякана Венді, проте від таких слів вона запишалася.

— От лиха година! — схопився за голову Старкі.

— А що воно за «мамця»? — не допетрав Чвак.

Венді це вельми вразило, аж вона скрикнула:

— Він не знає!

Їй одразу ж спало на думку, що якби можна було приручити котрогось із піратів, то ним напевне став би Чвак. Пітер миттю блискавично потягнув її під воду, бо Гак підскочив і скрикнув:

— Що це було?

— Я наче нічого не чув, — одказав Старкі, піднявши високо над водою ліхтар.

І раптом у тьмяному світлі вони помітили щось дивне: по воді пливло гніздо, про яке ми вже говорили, а в ньому сиділа птаха-небуваха.

— Дивися! — відповів Гак Чвакові. — Оце і є мамця. От тобі й приклад: гніздо, певно, впало у воду й мало б потонути. Але хіба ж мати покине своїх діточок? Нізащо в світі!

На якусь мить його голос урвався, він наче щось пригадав, а тоді одмахнувся гаком від своїх думок, як од мух.

На Чвака розповідь справила неабияке враження, і він замріяно дивився на гніздо, тимчасом як на думку Старкі спали деякі підозри:

— Якщо це мамця, то, певно, вона ошивається десь поряд, аби допомогти Пітерові.

— Оцього я й боюся, — скривився Гак.

Поки Гак микитив, що далі робити, озвався Чвак.

— Пане капітане, — мовив він, осяяний якоюсь думкою, — а що, коли ми викрадемо їхню мамцю і зробимо її своєю мамцею?

— Блискуча думка! — вигукнув Гак, і в його багатій уяві одразу вималювався цілий план захоплення. — Ми викрадемо хлопців і заберемо на корабель. А тоді тих пришелепків пустимо на дно годувати раків, а Венді стане нашою мамцею.

І раптом Венді не стрималася:

— Ніколи! — вигукнула вона й аж підскочила.

— Що це? — стрепенувся Гак.

Але ніхто нічого не помітив, і пірати подумали, що то вітер гуде.

— Ну що, розбишаки, згода?

— Ось вам рука! — одностайно погодились пірати.

— Ось мій гак!

— Присягаємось!

Вони присяглися на скелі, і враз Гак згадав про Тигрову Лілею.

— Де індіанка? — заревів він.

Траплялося, що на нього находило бажання пожартувати, отож і зараз пірати подумали, що він жартує.

— Усе гаразд, пане капітане, — випнув груди Чвак, задоволений собою. — Ми її відпустили.

— Відпустили?! — зарепетував Гак.

— Ви ж самі особисто наказали... — не второпав боцман Чвак.

— Еге ж, — підтакнув Старкі. — Ви гукнули з води, аби ми її відпустили.

— Хай йому грець! Якась вража сила морочить нам голову! — горланив Гак. Його мармиза почорніла од люті, але піра-

ти явно не брехали, і Гака це злякало не на жарт. — Хлопці, я не давав такого наказу.

— Тю!.. — здивувався Чвак, і всі троє перестрашено роззирнулися.

У Гака тремтів голос.

— Агов! — гукнув він. — Дух, що витає вночі над заплавою, ти чуєш мене?

Звісно, Пітер мав би змовчати, але він, звичайно, не стримався й одразу ж відгукнувся голосом Гака:

— Чую, хай тобі грець!

Цієї моторошної миті Гак навіть не зблід, а Чвак і Старкі трусилися від страху, тулячись один до одного.

— Хто ти такий? Говори, хутко! — напосідав Гак.

— Я — Джеймс Гак! — почувся голос. — Капітан «Веселого Роджера».

— Підла брехня! Не може бути! — гарчав Гак.

— Хай тобі грець! — прогриміло над водою. — Ще раз це бовкни — і я всаджу в тебе свій пазур.

Гак спробував зайти з іншого краю.

— Якщо ти Гак, — мовив він сумирно, — то скажи мені, хто ж тоді я?

— Медуза! — прогуготіло у відповідь. — Сушена медуза!

— Сушена медуза... — озвався луною шокований Гак, і вмить його надута гордість спустилась, як повітряна кулька. Раптом він побачив, як двоє його посіпак відскочили від нього.

— То, виходить, нами керувала сушена медуза... — белькотіли вони. — Яка ганьба!

Тепер пірати скидалися на псів, що враз загавкали на власного господаря, проте приголомшений капітан Гак не зважав на них. Тієї жахливої миті він і сам зневірився в собі. Йому здалося, що все його єство наче витікає з нього і він справді перетворюється на жалюгідну сушену медузу.

— Я хочу залишитись самим собою!.. — прохрипів він у відчаї.

У його чорному піратському серці була така собі частинка, яка любила побавитися із суперником. От і зараз він удався до гри-відгадалки.

— Гаку, — почав він, — а в тебе є ще інший голос?

А в Пітера не те щоб частинка серця любила побавитися — він сам залюбки грався, тож і відповів власним голосом:

— Авжеж!

— А інше ім'я?

— Ще б пак!

— Ти овоч? — спитав Гак.

— Ні.

— Камінь?

— Ні.

— Чоловік?

— Ні-і! — зневажливо відповів Пітер.

— Хлопець?

— Так.

— Звичайний хлопець?

— Ні!

— Чарівний хлопець?

На превеликий жаль Венді, він відповів:

— Так!

— Ти з Англії?

— Ні.

— Тутешній?

— Так.

Гак був геть спантеличений.

— Ану, хлопці, спитайте й ви хоч що-небудь! — підбивав він піратів, витираючи піт із чола.

Чвак почухав потилицю.

— Щось нічого не лізе в голову, — знизав він плечима.

— Не вгадали, не вгадали! — переможно кричав Пітер. — Ну що, здаєтеся?

— Здаємось! — в один голос заволали пірати.

— Тож слухайте, — гукнув він. — Я — Пітер Пен!

Пітер Пен!

Умить Гак знов став паном капітаном, а Чвак і Старкі — його вірними посіпаками.

— Хапайте його! — наказав Гак. — Чвак, у воду! Старкі, у човен! Візьміть його хоч мертвим, хоч живим!

Віддавши наказ, він сам шубовснув у хвилі, коли раптом почувся веселий голос Пітера:

— Хлопці, готові?

— Готові! — долинуло з різних боків заплави.

— Тоді вперед, на піратів!

Бій був короткий, проте запеклий.

Першим здолав ворога Джон: він сміливо видерся на човен і напав на Старкі. Зчинилася жорстока боротьба, у якій Джон вихопив у Старкі шаблюку. Сам же Старкі випручався й скочив у воду, а човен поплив собі казна-куди.

Подекуди з води вистромлялися голови, блискотіла сталева зброя, лунали крики й зойки. У тій колотнечі хтось почав бити своїх. Чваків Крученик штриконув Дударика попід ребра, але в руках його тримав Вихор. Далі за скелею Старкі тиснув на Малюка та Близнюків.

А де ж Пітер? Він шукав собі чогось крутішого!

Усі його хлопчаки, безперечно, були сміливцями, тож не треба їх засуджувати за те, що вони тримались осторонь від капітана піратів. Він залізним пазуром окреслив довкруг себе коло, від якого хлопці тікали, як зграйка наляканих рибок.

Одначе був той, хто не боявся вскочити в те коло.

Як не дивно, але зіткнулися вони не у воді. Гак дряпався на скелю, щоб відхекатись, а Пітер видирався з іншого боку. Скеля була мокра й слизька, як гладенький м'яч, тож їм довелося лізти навкарачки. Жоден не знав, що суперник на тому боці. Мацаючи, де краще ступити, кожен зненацька натрапив на руку ворога. Ураз вони підвели голови — око в око, ніс до носа. От вони й зустрілися!..

Не один хоробрий вояк зізнавався, що перед самісіньким боєм його проймав страх. Те саме могло статися і з Пітером (я б про це обов'язково розповів). Що там казати — Гак був єдиним, кого боявся сам Смалений Вовк! Одначе Пітерове серце не стискав страх — він так радів, що од радості його зуби-перлинки аж скреготіли. Пітер мигцем вихопив ножа з-за пояса і вже замахнувся на Гака, коли раптом помітив, що той стоїть нижче за нього. Е-е, це вже проти Пітерових планів. І він простягнув капітанові піратів руку, аби той став вище.

Саме тієї миті Гак і вдарив його.

Пітера вразив не так біль, як почуття страшної несправедливості. Отож він дивився на Гака широко розкритими очима й геть не тямив, що далі робити. Що там говорити — кожну дитину вражає, коли з нею поводяться нечесно. Усі дітки вважають людей справедливими і не думають, що ви їх піддурите. Та коли ви навіть повелися з дитиною нечесно, вона все одно вас любитиме, хоч уже трохи по-іншому. Усі дітлахи довго пам'ятають обра́зи, але з Пітером було інакше. З ним часто поводилися нечесно, але він невдовзі все забував. Певно, саме це його й відрізняло від інших дітей.

І зараз Пітера образили так, наче вперше, а він тільки здивовано кліпав очима. А залізний пазур ще двічі дряпонув його.

За якусь мить хлопчаки помітили, як Гак шалено пливе до корабля. Де й поділася його переможна посмішка, натомість його обличчя сполотніло: Гака невідступно переслідував крокодил.

Хлопчаки залюбки б попливли за ним вслід, гукаючи щось навздогін, та от лихо: вони загубили Пітера й Венді. Нишпорячи по всій заплаві туди-сюди, вони час від часу кликали їх, а довкола — нічичирк. Та врешті, втомившись, вони надибали піратський човен, сіли в нього й попливли додому, гукаючи дорогою:

— Пі-і-ітере!

— Ве-е-енді!

У відповідь лише хихотіли русалки.

— Хлопці, та вони вже, мабуть, давно полетіли чи попливли додому, — припустив хтось із них.

Діти не вельми переймалися за Пітера, бо були певні, що з ним нічого злого не скоїться. Вони навіть раділи, що сьогодні запізно полягають спати, але їм є чим виправдатись — винен не хто інший, як сама матуся Венді!

Коли їхні голоси постихали вдалині, над заплавою зринуло тихе квиління:

— Ряту-у-уйте! Ряту-у-уйте!

Хвиля прибила до скелі дві маленькі постаті: хлопчик тримав на руках непритомну дівчинку. Пітер насилу виборсався на скелю і, знесилений, упав поряд із нею. У голові йому замакітрилося, проте він помітив, що вода прибуває, але нічого не міг удіяти. І раптом де не взялась русалка: вхопила тишком Венді за ногу й потягла у воду. Пітер відчув, що Венді сповзає, отямився, устиг схопити її й підтягнути назад. Пітерові довелося сказати дівчинці правду.

— Венді, ми на скелі, — сказав він щиро, — але невдовзі вода затопить її.

Венді ніби нічого не збагнула.

— Ну, то треба тікати звідси, — мовила вона спокійно.

— Та треба... — кволо відповів Пітер.

— Ми попливемо чи полетимо, Пітере?

Він вирішив сказати все як є.

— Венді, а ти зможеш долетіти чи допливти до берега без моєї допомоги?

Дівчинка зізналася, що вона надто виснажена. Пітер лише застогнав у відповідь.

— Що з тобою? — стурбувалася Венді.

— Я не зможу допомогти тобі, Венді. Гак поранив мене, тепер я не зможу ні попливти, ні полетіти.

— Отже, ми обоє... потонемо?

— Поглянь, як швидко піднімається вода.

У розпачі діти затулили очі руками, аби не бачити того страхіття. Вони вже й не сподівалися ні на що. Так і сиділи, коли раптом Пітера щось торкнуло — легеньке, як поцілунок, наче питаючись: «Може, я чимось допоможу?»

Це був довжелезний хвіст повітряного змія, якого Майкл нещодавно змайстрував. Він вирвався з Майклових рук і полетів у небо.

— Майклів змій... — байдуже мовив Пітер, але вмить ухопив його за хвоста й потягнув до себе.

— Змій підняв Майкла вгору, — скрикнув він, — отже, він підніме й тебе!

— Нас обох!

— Ні, двох він не підніме, Майкл і Реготун уже пробували.

— Давай кинемо жеребок, — сміливо мовила Венді.

— Нізащо! Ти дівчинка! — одрубав він, уже обв'язуючи Венді хвостом.

Венді чіплялася за нього, не хотіла летіти сама, та Пітер відштовхнув її від скелі:

— Прощавай, Венді!..

За кілька хвилин вона вже зникла з очей, а Пітер сам-самісінький лишився в заплаві.

Скеля вже стала такою малесенькою, що ось-ось мала б щезнути. Бліді промені місяця покрадьки ковзали по воді. Незабаром має линути спів — журлива пісня русалок місячної ночі...

Пітер був не з лякливих, але й до нього прокрався страх. Його вхопили дрижаки, як ото, бува, брижі пливуть морем. Але на морі брижі піднімаються завжди, а він затремтів лише на якусь мить. Та ось він випростався, широко посміхнувся, у його серці бив барабан, неначе весело вистукуючи: «А що? Померти — це ж неймовірно цікава пригода!»

Розділ дев'ятий

Птаха-небуваха

Пітер чув, як русалки одна за одною зачинялися у своїх морських оселях. Вони розташовувались так глибоко, що Пітер ніяк не міг чути, як грюкають двері. Проте в їхніх коралових оселях на дверях висіли дзвіночки, котрі ото чіпляють у найошатніших будинках, щоб було чути, як виходить хтось і заходить. Тож Пітер і почув дзеленчання. А тоді лишився сам-один...

Вода стрімко піднімалася дедалі вище... Ось вона захопила його коліна, і коли вже збиралася зробити останній ковток і проковтнути його цілком, Пітер помітив на хвилях одну річ. Йому здалося, наче то якийсь клапоть паперу, може, з паперового змія, тож він знічев'я роздумував, за який час той припливе до берега.

Ураз Пітер збагнув, що цю штукенцію принесло в заплаву не просто так. Вона пливла ніби з певною метою, насилу долаючи швидку течію. Пітер, що завжди був на боці слабшого, аж плескав у долоні, бачачи, який хоробрий клапоть паперу.

Насправді ж тією штукенцією був зовсім не клапоть паперу: то, відчайдушно борючись із течією, пливла до Пітера у своєму гнізді птаха-небуваха. Вона навчилася веслувати крильми відтоді, як її гніздо впало у воду. Та, коли Пітер зрештою впізнав її, птаха-небуваха геть виснажилася. Вона мчала сюди, аби врятувати Пітера на своєму гнізді, хоча там і лежали яєчка. Ох і дивна ця птаха, адже Пітер хоч і добре з нею поводився, та все ж бувало, що й кривдив. Мабуть вона була добра, як усі мами, якот пані Дарлінг, тому й не гнівалася на Пітера, бо ж цей хлопчик ще мав молочні зубки-перлинки.

Птаха-небуваха гукнула, що припливла по нього, а він тим часом питався, що вона тут робить. Звісно, вони не розуміли мови одне одного. У чарівних казках люди зазвичай розуміють мову пташок. Я б теж міг щось таке хитромудре придумати, проте краще вже скажу чистісіньку правду, як усе було: ці двоє не лише не розуміли одне одного, а й геть забули про ввічливість.

— Я хо-о-очу... аби ти-и-и сі-і-ів у моє гніздо-о-о!.. — кричала птаха якнайповільніше. — Тоді-і-і ти попливе-е-еш до бе-е-е-рега! Я втом-и-и-илась... не мо-о-ожу підпливти-и-и... Краще ти підпливи-и-и до ме-е-ене!..

— Га-а?.. Що ти там ґелґо-о-очеш?.. — репетував Пітер у відповідь. — Чого ти сюди пливе-е-еш?..

— Я хо-о-очу... аби ти-и-и... — і птаха повторила все заново.

— Що ти там ґелґо-о-очеш?.. — перепитав Пітер чітко і повільно.

Птасі урвався терпець: у всіх птахів той терпець такий короткий, що враз уривається.

— Ти дурнове-е-ерхий мали-и-ий йо-о-олоп!.. — не втрималася птаха. — Роби-и-и, як я кажу-у-у...

Пітер нутром відчув, що небуваха обізвала його, тож умить відрубав:

— Сама така!..

А потім вони разом гукнули одне одному:

— Ану замовкни!..

— Ану замовкни!..

Одначе птаха будь-що хотіла врятувати Пітера, тож вона з останніх сил чимдуж штовхнула гніздо до скелі. А відтак підлетіла над гніздом, аби хлопець нарешті второпав, що вона має на думці.

Аж ось Пітер допетрав наміри птахи і вдячно помахав їй рукою. Одначе птаха-небуваха спостерігала за ним не для того, щоб почути «спасибі», а щоб побачити, як він учинить із яєчками.

Пітер узяв із гнізда двійко біленьких яєчок у свої руки й замислився. Птаха завмерла, затуливши очі крилами, й підглядала крізь пір'я.

Не пригадую, чи казав я вам, що на скелі стирчала палиця — так пірати позначали місця, де закопували скарби. Хлопчаки знайшли ті скарби, і коли їм треба було якось розважитись, вони дражнили чайок і підкидали догори блискучі фонтани монет, коштовного каміння, перлів та ще всілякої коштовної всячини. Чайки кружляли над ними, охочі підживитися, та, угледівши, що їх підманули, обурено чиргикали й летіли геть. На скелі ще стирчала палиця, на якій Старкі почепив свого крислатого капелюха — великого, зі щільної непромокальної ткани-

ни. Пітер поклав у капелюха яєчка й опустив на воду — капелюх поплив.

Птаха-небуваха аж цвірінькнула від радості, побачивши нове «гніздо», а Пітер, звісно, теж скрикнув — від захоплення собою. Відтак хлопчик забрався в гніздо, встромив у нього палицю замість щогли й почепив зверху сорочку замість вітрила — нічогенький човен. Тієї ж миті птаха злетіла на капелюха і вмостилася на яєчках. Вони так і попрощалися: Пітер попрямував до домівки, а птаху помчали хвилі в інший бік.

Приставши до берега, Пітер лишив свого «човна» на видноті, аби птаха-небуваха легко його здибала, одначе вона так вподобала капелюха, що й не згадала вже про рідне гніздо. А воно плавало собі, плавало, аж поки зовсім не розвалилося. А пірат Старкі частенько приходив на берег заплави й скрушно дивився, як у його капелюсі птаха висиджує яєчка. Оскільки цю птаху ми більше не зустрінемо, то наперед скажемо, що відтоді всі

птахи-небувахи мостять такі гнізда, як капелюх пірата Старкі, а пташенята, коли вилупляться, вчаться ходити по його широких крисах.

Як же раділи всі, коли Пітер повернувся в підземну домівку. Він добувся туди майже одночасно з Венді, яку паперовий змій добряче покружляв туди-сюди, поки ніс додому. І кожен мав що розповісти, бо нині з кожним трапилася якась пригода. Та найбільшою пригодою стало те, що всі на кілька годин пізніше полягали спати. Це так сподобалося хлопчакам, що вони взялися вигадувати всілякі хитрощі, аби ще хоч трохи побавитись: то ногу просили перебинтувати, то руку. Одначе Венді, хоч і раділа, що всі повернулися додому живі-здорові, як дізналася, котра вже година, аж перелякалась.

— Ану мерщій у ліжка! — скомандувала вона, і хлопчаки послухалися.

Проте наступного дня Венді була дуже добра до них і залюбки видавала їм бинти, а хлопці до самісінького вечора бавилися: то накульгували, то бинтували «поламані» руки.

Ура !...

Розділ десятий

Часливий дім

Після сутички на Русалчиній заплаві головною пригодою стало те, що індіанці та хлопчаки завели дружбу. Пітер урятував Тигрову Лілею від неминучої смерті, тож тепер вона нічого б не пошкодувала для нього.

Цілісінькими ночами індіанці вартували вгорі надворі, чекаючи нападу піратів, які могли наскочити будь-коли. Навіть удень плем'я вешталося десь поблизу, курило люльку миру й мало такий вигляд, наче давно не їло ласого шматка м'ясця.

Вони величали Пітера Великим Білим Батьком і падали перед ним ниць. Пітерові це страшенно подобалося, хоча й вимальовувало його не з найкращого боку.

— Великий Білий Батько, — урочисто, наче король, промовляв він до індіанців, а ті вклякали перед ним навколішки, — вельми радий бачити, що вояки плем'я малечі-крутечі захищають його вігвам від піратів.

— Тигрова Лілея бажати сказати, — мовила прекрасна істота, — що Великий Білий Батько врятувати Тигровій Лілеї життя і тепер Тигрова Лілея стати для Великого Білого Батька добрий, вірний друг. Її плем'я не дозволити піратам завдати йому шкоди.

Дівчині й не годилося б отак плазувати перед ним, проте Пітер сприймав це як належне, тож і відповів із гонором:

— То й добре. Пітер все сказав.

Щоразу, коли він говорив такі слова, це означало, що розмові кінець. Індіанці беззаперечно корилися. Одначе вони так поводилися лише з Пітером, а решту хлопців сприймали як рівню. Здибавши когось із них, вони лише кидали щось на кшталт: «А, це ти!» — і пхалися собі далі. Хлопчаків це страшенно дратувало, але Пітер не переймався.

Венді потай стояла на боці хлопчиків, але, як правильна матуся, не бажала вислуховувати скарги на «батька».

— Тато краще знає, — завжди відповідала вона, хоча деколи вважала інакше. Водночас сама міркувала, що не варто дозволяти індіанцям називати її «ґаздинькою».

О!!!
ВЕЛИКИЙ БІЛИЙ БАТЬКО!..О!..

От ми й дійшли до того вечора, який потім усі називали вечором вечорів. Тоді сталися неймовірні події, які мали неймовірну розв'язку.

День почався і минав спокійно, без пригод. Увечері індіанці, замотавшись у свої рядна, стояли на чатах угорі, а хлопчаки вечеряли у підземній домівці — всі, окрім Пітера, який саме пішов довідатися, котра година. На острові про це дізнавалися так: знаходили крокодила й чекали коло нього, поки проб'є годинник.

А вечеряли ниньки хлопчаки прикидаючись: гуртом сиділи за столом і уявляли, що добряче чимось смакують. Усі зчинили такий гармидер і ґвалт, що Венді мало не позакладало вуха. Не те щоб вона їм забороняла галасувати, просто вже закрутилася така колотнеча, що хтось верещав, наче його Дударик штовхнув ліктем. А це вже занадто. У них було чітке правило — не давати здачі за столом, а підняти руку й увічливо сказати: «Я хочу поскаржитись на оте й оте!» Та зазвичай хлопчаки або забували це робити, або навперебій скаржились.

— Ану цитьте! — гримнула на них Венді, двадцятий раз збираючись утовкмачити їм, щоб говорили не всі одразу. — У тебе вже порожня чашка? — спитала вона в Малюка.

— Ще ні, мамуню, — мовив Малюк, зазираючи в уявну чашку.

— Та він і не надпив своє молоко, — вставив свої п'ять копійок Реготун.

Це підштрикнуло Малюка, і він уже підніс руку.

— Я хочу поскаржитись на Реготуна! — вигукнув він.

Джон теж трусив рукою.

— Що ти хотів, Джоне?

— А можна я сяду на Пітерів стілець, його ж все одно зараз немає?

— На татів стілець? — обурено перепитала Венді. — Звичайно, не можна, Джоне!

— Але ж він не справжній наш татко, — заперечив Джон. — Він і гадки не мав, як це — бути татом, поки я його не навчив.

О, це вже була образа.

— Ми хочемо поскаржитись на Джона! — підскочили Близнюки.

Ураз Дударик підняв руку. Він був найскромніший серед усіх, тож Венді поводилася з ним особливо лагідно.

— А от я і не думаю, — нерішуче почав він, — що міг би бути татом...

— Звісно, ні, Дударику.

Одначе скромний Дударик як уже брався щось говорити (а траплялося це рідко), то вже такі плів плетеники, що годі й казати.

— Ну, — просторікував він далі, зітхаючи, — якщо я не можу бути татом, то, Майкле, може б, я побув трохи дитинкою?..

— Ні, дитинка — це я!.. — обурено скрикнув Майкл і миттю вмостився в плетеній колисці.

— Коли так, — уперто правив своєї Дударик, — то, може, я хоч Близнюком побуду...

— Ти що? — в один голос скрикнули Близнюки. — Близнюком бути дуже важко!

— Ну тоді, якщо я ніким важливим не можу бути, — зробив висновок Дударик, — може, хтось хоче подивитись, які я фокуси вмію виробляти?..

— Ні! — хором відповіли йому всі.

Нарешті він спинився:

— Я так і знав, що все марно...

І тут знову зчинився гармидер, зусібіч посипалися скарги:

— А Малюк кашляє за столом!

— А Близнюки їдять без дозволу солодке!

— А Вихор їсть масло й мед руками!

— А Реготун сміється з повним ротом!

— Я скаржуся на Близнюків!

— А я — на Вихора!

— А я — на Реготуна!

— Ану тихенько, дітки! — цитьнула на них Венді. — Ох, як я деколи заздрю незаміжнім жінкам...

Звелівши хлопчакам поприбирати зі столу, вона заходилася латати цілий кошик дірявих шкарпеток.

— Венді, — комизився Майкл, — я вже великий і не хочу спати в колисці.

— Але мені треба когось колисати, — пояснювала вона, — а ти якраз найменшенький. Колиска обов'язково має бути в домівці!

Поки вона латала, хлопчаки гарцювали поруч коло теплого каміна. Годі й уявити собі щасливішу сімейку! Таке в них діялося мало не щовечора, але нині це було востаннє.

Угорі почулися кроки, і Венді, будьте певні, впізнала їх перша.

— Дітки, тато вже йде. Він любить, коли ви зустрічаєте його на порозі.

Угорі індіанці вклякли перед Пітером.

— Пильнуйте добре, вояки! Пітер все сказав.

А відтак хлопчаки, як завжди, зустріли його коло дупла, але так більше не буде.

Пітер приніс хлопчакам горіхів, а Венді — точний час.

— Пітере, як ти їх розбещуєш! — дорікала Венді, ховаючи посмішку.

— Не переймайся, дружинонько, — відповів Пітер, вішаючи зброю.

— Це я підказав йому, що матусь іще можна називати дружиноньками, — похвалився Майкл Вихорові на вухо.

— Я хочу поскаржитись на Майкла! — вмить вигукнув непосидючий Вихор.

Котрийсь із Близнюків сіпнув Пітера:

— Тату, ми хочемо танцювати!

— Танцюйте, коли хочете, синку, — дозволив Пітер, бо й сам був у доброму гуморі.

— Але ми хочемо, щоб і ти танцював.

Пітер і справді танцював найкраще серед них, але він здивовано звів брови:

— Куди там мені торохтіти старими кістками?

— І матуся теж!

— Та ви що? — аж підскочила Венді. — Щоб я, мати цілої купи дітей, танцювала?

— Але ж сьогодні субота! — наполягав Малюк.

Насправді ж була не субота — хтозна, який день, бо вони вже геть втратили їм лік. Так узвичаїлося, що коли вони хотіли вчинити щось особливе, то говорили, що сьогодні субота, — і робили що завгодно.

— Ой, Пітере, сьогодні й справді субота, — лагідніше мовила Венді.

— Ох, Венді, куди нам, таким огрядним, танцювати!..

— Але ж ми тут у своїй родині...

— Авжеж, твоя правда.

«Батьки» дозволили дітям потанцювати за умови, що ті спершу понадягають нічні сорочечки.

— Ох, дружинонько, — мовив Пітер, коли вони сиділи біля каміна і він дивився, як вона латає чергову панчоху, — нема нічого кращого, як сісти отак поруч коло вогню, коли всю тяжку денну роботу зроблено.

— Це так приємно, Пітере, правда? — мовила задоволена Венді. — Пітере, мені здається, що у Вихора твій ніс.

— А Майкл — викапана ти.

Венді підійшла до нього й поклала руку йому на плече.

— Любий Пітере, — сказала вона, — з такою великою родиною, як у нас, я геть забуваю про себе і вже, певно, починаю старіти... Але ж ти не хочеш, аби хтось інший був коло тебе, правда?

— Ні, не хочу, — мовив він і поглянув на неї якось дивно, кліпаючи очима так, як людина, що ніяк не второпає, сниться це їй чи ні.

— Що з тобою, Пітере?

— Та... я подумав, — злякано мовив він, — це ж ми лише граємось, що ми їхні батьки?

— Так, граємось, — одвернулась Венді.

— А то, бач, якби я був їхнім справжнім татом, я б виглядав старішим, — виправдовувався Пітер.

— Все одно вони наші, Пітере, твої і мої.

— Але ж не насправді, Венді? — не на жарт схвилювався хлопець.

— Якщо ти не хочеш цього, то ні, — відповіла Венді і почула, як Пітер полегшено зітхнув. А відтак схвильовано запитала: — Чуєш, Пітере, а як ти до мене ставишся?

— Як рідний син, Венді!

— Я так і знала! — закопилила губку Венді й сіла в найдальшому закапелку.

— Якась ти смішна, — здивувався Пітер. — І Тигрова Лілея така сама. Вона теж хоче кимось мені бути, тільки не мамою.

— Авжеж, що не мамою, — крижаним тоном мовила Венді. Тепер зрозуміло, чому вона недолюблювала індіанців.

— А ким тоді?

— Панни про це не говорять.

— Ну й добре, — шпигнув Пітер. — Може, Лагодинька-Дзинька мені скаже?

— О, вона тобі ще й не таке скаже! — огризнулася Венді й докинула зневажливо: — Ця маленька негідниця нічого не посоромиться!

І тут Дзинька, яка саме підслуховувала за своєю завіскою, бовкнула якусь дурницю.

Пітер переклав:

— Вона сказала, що пишається своєю безсоромністю. — І раптом його осяяла думка: — О! А може, Дзинька захоче бути мені мамою?

— Ох ти ж і йолоп! — аж скипіла Дзинька.

Вона ці слова говорила так часто, що Венді їх добре знала й без перекладача.

— Я б сказала те саме, — розлютилася Венді.

Уявіть собі: Венді розлютилася! Але її вже втомила ця розмова, до того ж їй і на думку не спадало, що цієї ночі може щось трапитися. Якби ж то знаття...

Та, може, воно й краще, що ніхто нічого не знав. Бо тоді було б усе інакше. А так оте незнаття подарувало їм цілу годину розваг. А година розваг, ви ж знаєте, — це аж шістдесят хвилин неймовірних веселощів. Отож усі в нічних сорочечках спі-

вали й танцювали. Вони бавилися, удаючи, що бояться власних тіней. Жоден із них і гадки не мав, що незабаром справді моторошні тіні наженуть на них невимовний жах.

Невдовзі танці перетворилися на галасливу битву подушками, і вже після закінчення «бою» подушки ніяк не хотіли розлучатися з хлопцями, наче це була їхня остання сутичка. А відтак хлопчаки розповідали один одному казки, перед тим як Венді розкаже їм перед сном свою казочку. І навіть Малюк спробував розповісти якусь оповідку, але вона вийшла така нудна, що розпозіхалися всі й сам Малюк. Він хутко викрутився:

— І справді початок якийсь нуднуватий. Тоді уявіть, що це кінець.

Нарешті вони повкладалися в ліжечка, приготувавшись слухати казочку Венді. Вони страшенно любили цю казочку, а Пітер навпаки — терпіти не міг, тож виходив із кімнати або затуляв вуха руками, коли вона починала розповідати. І якби того вечора він учинив так само, то напевне вони й досі жили б на острові. Одначе Пітер лишився сидіти на стільчику, і незабаром ми побачимо, що з цього вийшло.

Розділ одинадцятий

Казочка Венді

— Отож слухайте, — почала Венді казочку. Майкл лежав коло неї в колисці, а хлопчаки — в ліжку. — Жив собі на світі один чоловік...

— А може, краще жінка? — втрутився Вихор.

— Або якась тваринка... — запропонував Реготун.

— Ану цитьте! — застерегла Венді. — Жінка теж там була...

— Ой, матусю, — підхопився котрийсь із близнюків. — Ти кажеш, там і жінка була, еге ж? І вона не померла, ні?

— Та ні, не померла.

— Який я радий, що вона не померла! — озвався Дударик. — А ти радий, Джоне?

— Звісно, радий!

— А ти, Реготуне?

— Угу.

— А ви, Близнюки?

— І ми.

— Та слухайте ж, дітки... — вгамовувала їх Венді.

— Ану тихо! — гримнув на них Пітер, бо ж треба захистити матусю, хоч би як він не ставився до її казочки.

— Того чоловіка звали пан Дарлінг, — вела далі Венді. — А жінку — пані Дарлінг.

— А я їх знав! — похвалився Джон.

— І я, по-моєму, теж, — невпевнено підтакнув Майкл.

— Вони були чоловіком і дружиною, — розповідала Венді. — У них були... Як ви гадаєте, хто в них був?

— Якісь тваринки, — правив своєї Реготун.

— А от і ні!

— Ох, як важко відгадати! — вистромився, як Пилип з конопель, Дударик, хоча знав усю казочку напам'ять.

— Та помовч уже, Дударику!

— ...І було в них троє нащадків.

— А хто такі нащадки?

— Ну, це як от ви, Близнюки.

— Ага! Чув, Джоне? Ми — нащадки!

— Нащадки — це просто діти! — розтовкмачив Джон.

— Дітки... тихенько... — зітхнула Венді. — Отож ті трійко діточок мали добру няню, яку звали Нена. І от одного разу пан Дарлінг розсердився на Нену й посадив її у дворі на ланцюг. А діточки тим часом полетіли з домівки далеко-далеко...

— Ох і цікава ж казочка! — не втримався Реготун.

— А полетіли вони, — продовжувала Венді, — до країни Небувандії, де живуть загублені хлопчаки.

— Я так і знав, що вони це зроблять, — збуджено мовив Вихор. — Хтозна, звідки я дізнався, але точно знав, що вони туди полетять.

— Чуєш, Венді, — гукнув Дударик. — А серед тих загублених дітей не було часом хлопчика, якого звали Дудариком?

— Авжеж, був.

— Ура! Я теж є в казці! Чув, Реготуне?

— Цитьте, дітки! А тепер уявіть, як гірко стало татові й мамі, коли їхні дітки полетіли далеко-далеко.

— О-о-ох... — застогнали всі враз, хоча не мали ані найменшого уявлення, як почувалися батьки.

— А зараз подумайте про три порожні ліжечка...

— О-о-ох...

— Як сумно! — весело мовив один із Близнюків.

— Аж за душу бере! — підморгнув другий. — Така казочка, певно, закінчиться нещасливо. — А ти як гадаєш, Реготуне?

— Ох, я так переживаю за них...

— От якби ви знали, що таке мамина любов, то ви б так не казали.

І ось Венді підійшла до тієї частини казки, яку Пітер не любив найдужче.

— Як мені подобається материнська любов! — вигукнув Дударик і запустив у Вихора подушку. — А тобі, Вихоре?

— І мені! — підхопив Вихор і дав йому здачі.

— ...Бачте, дівчинка знала, — вдоволено мовила Венді, — що їхня мама залишить вікно відчиненим, аби її дітки могли повернутися будь-коли. А вони багато років жили далеко-далеко, і їм там велося дуже добре.

— А вони колись повернуться додому?

— Ось тепер, — таємниче промовила Венді, — давайте зазирнемо у майбутнє.

Хлопчаки вмить почали уявляти собі великі різнокольорові кола — так найлегше зазирати в майбутнє.

— Минуло багато-багато років. Дивіться, а що то за елегантна пані виходить із поїзда на лондонському вокзалі?

— Ой, Венді, хто ж та пані? — здивувався Реготун, наче сам не знав.

— Мабуть, це... Та ні, не вона... Та таки ж вона... наша прекрасна Венді!

— О-о-о!

— А хто ж то коло неї, дивіться? Двоє поважних молодих чоловіків? Невже це Джон і Майкл? Авжеж, вони!

— О-о-о!

— Тоді Венді показує вгору та й каже своїм братам: «Погляньте, любі мої брати, онде бачите віконечко? Воно досі відчинене! Це нам винагорода за те, що ми вірили в материнську любов». І вони полетіли в те віконце до своїх мами й татка. Ох і щаслива була зустріч — ні в казці сказати, ні пером описати! Тут і казочці кінець, а хто слухав — молодець.

От і вся казочка, яку найбільше любили і слухачі, і сама оповідачка. Ця казочка була найщирішою правдою. Отак дітлахи

можуть бути найбезжальнішими створіннями у світі та водночас такими любими й дорогими для своїх батьків! Вони можуть полетіти собі галасвіта в пошуках пригод, а потім, через якийсь час, їм знов захочеться відчути родинне тепло. І тоді вони, щиро вірячи в безмежну материнську любов, повертаються в рідне гніздечко, упевнені, що отримають за це винагороду, а не дістануть на горіхи, як годилося б.

Так і зараз вони безмежно вірили в материнську любов, тож вирішили ще хоч трохи побути безжальними.

Одначе серед них був той, хто ставився до цього інакше, і, коли Венді закінчила казочку, він тяжко застогнав.

— Що з тобою, Пітере? — підскочила Венді й умить опинилася коло нього. — Тобі болить?

— Ні, це зовсім інакший біль, — одказав їй Пітер.

— А який?

— Ох, Венді, мами не зовсім такі, як ти про них думаєш.

Почувши це, перелякані хлопчаки вмить позбігалися до нього. І нарешті Пітер їм розповів те, що багато років приховував.

— Колись давно, — почав він, — я теж гадав, що моя матуся триматиме віконечко відчиненим. І я літав собі багато-пребагато місяців, аж ось вирішив повернутися додому. Але вікно було зачинене — певно, мама забула мене, — а в моєму ліжечку спав інший хлопчик.

Хтозна, чи насправді так було, але Пітер гадав, що насправді. Хлопчаки злякано перезирнулись.

— Ти певен, що всі мами такі?

— Атож!

Он воно як буває! Отже, треба щось робити. І діти враз відчули: треба здаватися.

— Венді, летімо додому! — скрикнули разом Джон із Майклом.

— Добре, — погодилась вона, пригортаючи їх до себе.

— Але ж не зараз?.. — розгубилися інші хлопчаки.

Глибоко в серці вони досі гадали, що можуть обійтися й без мам і що це лише мами думають, наче без них діти ніяк не обійдуться.

— Зараз же, — рішуче мовила Венді, бо раптом їй спало на думку, що, може, матуся й досі сумує за нею.

Ця думка геть вибила з її голови і Пітера, і його переживання.

— Пітере, ти приготуєш усе, що треба для дороги, — звеліла вона.

— Як хочеш, — відповів він так байдуже, наче вона просила в нього горішків.

Але жоден із них не промовив, що їм не хочеться розлучатися: вона про це не думала, а Пітер силкувався показати, що йому байдуже.

Насправді ж це вельми засмутило його, він хутко вискочив нагору через дупло й віддав необхідні розпорядження індіанцям. А в цей час у домівці внизу трапилася прикра пригода. Вражені тим, що Венді здумала покинути їх, хлопчаки всією ватагою напустилися на неї.

— Це ж буде ще гірше, ніж до того, як вона до нас прийшла, — галасували вони.

— Ми не пустимо її!

— Давайте візьмемо її в полон!

— Ану в'яжіть її!

Що ж робити? І ось щось усередині підказало Венді, до кого слід звернутися.

— Дударику! — гукнула вона. — Допоможи мені!

Диво та й годі! Вона звернулася по допомогу до найбільш безпорадного серед хлопчаків. Та ще дивніше було те, наскільки гідно відповів Дударик, геть забувши про свою безпорадність:

— Хоч я і скромний Дударик, — випнув він груди, — проте я захищатиму Венді, як і личить справжньому лицареві, і кожному кривдникові добряче намну боки!

І ось його переможна мить — він ураз вихопив кинджал! Усі завмерли. Але... повернувся Пітер, і хлопчаки одразу збагнули, що він їх не підтримає. Бо їхній ватажок не хоче силоміць тримати на Небувандії дівчинку.

— Венді, — мовив він, походжаючи кімнатою, — я звелів індіанцям провести вас через ліс, бо політ тебе дуже стомлює.

— Дякую, Пітере.

— А потім, — провадив він далі коротко й уривчасто, наче людина, якій мали всі коритися, — Лагодинька-Дзинька проведе вас через море. Ану збуди її, Реготуне!

Реготун двічі постукав до Дзиньки, перш ніж отримав відповідь, хоча насправді Дзинька вже встала і тихцем підслуховувала.

— Хто там сміє турбувати мене? Забирайся геть! — нарешті озвалася вона.

— Дзинько, вставай! — гукнув Реготун. — Треба провести Венді!

Звичайно, Дзинька була надзвичайно рада, що Венді нарешті забирається від них. Одначе вона й не думала, наче слуга, проводжати її і заявила про це безпардонними словами. А тоді вдала, що знову вклалася спати.

— Вона каже, що не хоче! — вигукнув Реготун, спантеличений Дзиньчиною зухвалістю.

Почувши це, Пітер рішуче попрямував до квартирки феї.

— Дзинько! — гримнув він. — Якщо ти зараз же не встанеш, я відсуну завіску і всі побачать тебе у спідній сорочці!

Вона вмить зіскочила з ліжка.

— А хто сказав, що я не встаю? — озвалася вона.

А тим часом хлопчаки, похнюпивши голови, дивилися на Венді, Джона і Майкла, які зібралися в дорогу. І засмутив їх

не лише від'їзд Венді, бо ж виходило так, наче вона йде у якусь прекрасну країну, куди їх не запрошують. А нове й незвідане їх вабило завжди.

У Венді аж серце мліло.

— Любі мої, — промовила вона, — може, летімо зі мною? Я майже впевнена, що вмовлю моїх татка з мамою всиновити вас.

Звісно, це запрошення стосувалося передусім Пітера, але кожен подумав лише про себе, тож вони аж підскочили від радощів.

— Ой, а нічого, що нас багатенько? — поцікавився Реготун, усе ще стрибаючи.

— Та ні, нічого, — запевнила Венді й одразу все розпланувала: — Треба буде лише поставити ще кілька ліжок у вітальні, а вдень ми їх затулятимемо ширмами.

— Пітере, можна, ми полетимо з ними? — просилися хлопчаки.

Вони були впевнені, що Пітер не лише дозволить їм летіти, а й сам полетить. Хоча насправді вони цим не надто переймалися. От вам і діти: все і всіх ладні покинути, аби лиш дістати щось нове!

— Гаразд, — мовив Пітер, гірко усміхнувшись.

Хлопчаки вмить заметушилися, збираючись у дорогу.

— А зараз, Пітере, — мовила Венді, вважаючи, що все влаштувалося якнайкраще, — випий свої ліки перед дорогою.

Венді так полюбляла давати ліки хлопчакам, що деколи робила це надто часто. Звісно, це була всього лише звичайнісінька вода, але ж містилася вона в пляшечці, і Венді щоразу струшувала її, ретельно відлічуючи краплину за краплиною, — оце й перетворювало ту воду на ліки. Але цього разу Пітер так і не отримав своєї порції ліків, бо, поки Венді їх готувала, вона помітила якийсь дивний вираз на його обличчі, і її серце стиснулося.

— Пітере, ти вже зібрав речі? — гукнула вона йому, струшуючи пляшечку.

— Ні, — мовив він наче безтурботно і додав: — Я не лечу з вами.

— Летиш, Пітере.

— Ні.

І Пітер, аби показати, що її відліт аж ніяк його не хвилює, весело застрибав по всій хаті, виграючи на сопілках. Венді бігала за ним, хоч дівчинці й не годилося б так чинити.

— Ми там відшукаємо твою маму! — вмовляла вона.

Одначе якщо колись Пітер і мав матусю, то зараз він призвичаївся обходитись без неї. Він ніби й думав про неї, але здебільшого чомусь лише погано.

— Ні, — рішуче заперечив він, — може, вона скаже, що я вже виріс. А я не збираюся бути дорослим, я хочу залишатися маленьким і завжди гратися!

— Але ж, Пітере...

— Я сказав ні!

Довелося оголосити про це всім:

— Пітер з нами не летить.

Пітер не летить! Хлопчаки перезирнулись і поглянули на нього. Кожен уже тримав у руках вузлика на палиці. Раптом їм спало на думку, що оскільки він залишається, то і їм не дозволить летіти.

Проте Пітер був надто гордий, аби так учинити.

— Якщо ви знайдете своїх матусь, — похмуро мовив він, — то, сподіваюся, ви їм сподобаєтеся.

Почувши це, вони не жарт перелякалися і їх охопив сумнів: а що, як вони зроблять дурницю, пішовши звідси?

— Ну, а тепер, — вигукнув Пітер, — не треба метушні, не треба рюмсати. Прощавай, Венді! — І він похапцем подав їй руку, наче був такий заклопотаний, що хотів якнайшвидше їх випровадити.

Венді довелося потиснути йому руку, бо, вочевидь, зараз він не прийняв би «наперстка».

— Не забувай вчасно міняти білизну... — нагадала вона, затримуючись коло нього.

— Добре.

— Не забувай пити ліки...

— Добре.

Наче й нагадати більше нічого, отож усі ніяково принишкли. Але Пітер ніколи не показував перед усіма своєї слабкості.

— Дзинько, ти готова? — гукнув він до феї.

— Авжеж!

— Тоді лети попереду.

Дзинька майнула в найближче дерево, але ніхто так і не пішов за нею, бо цієї миті... пірати вчинили підступний напад на індіанців! Там, нагорі, де зовсім недавно було тихо, як у вусі, почулися зойки та шалений брязкіт зброї.

Унизу всі принишкли і з несподіванки пороззявляли роти. Оце так! Венді впала навколішки і простягла до Пітера руки. За нею всі хлопчаки вмить простягли до Пітера руки, благаючи, аби він не залишив їх напризволяще. А Пітер враз вихопив свою шаблюку, котрою він, як сам нахвалявся, вколошкав Смаленого Вовка, і в його погляді зблиснула незборна жага до битви.

Розділ дванадцятий

Дітлахи в полоні

Пірати напали на хлопчаків раптово, як сніг на голову. Що й казати — безсовісний Гак учинив проти правил: він наскочив на індіанців зненацька, чого біла людина не мала права робити.

У них існували неписані правила дикунської війни: хитрі, як змії, індіанці завжди нападають першими перед самісіньким світанком, коли дрімають хоробрість і пильність білих людей. А білі люди мають отаборитися на пагорбі, обгородити стан частоколом біля струмка (бо як жити в таборі без води?). Там вони і чекають нападу, тримаючи напоготові пістолі та хрускаючи сухими гілками під ногами, але зрештою їхні повіки стулялися і вони засинали. А в цей час, глупої ночі, індіанські нишпорки, наче змії, тихо скрадаються у траві — і билинка не шелесне. Висока трава зсувається за ними так непомітно, як зсипається пісок у нірку, куди щойно пірнув кріт. Кругом тихо, як у вусі, і лише зрідка чується пронизливе виття койота — умовний знак дикунів. Ось відгукується йому ще одне виття, а тоді ще і ще. Деякі індіанці виють ще вправніше, ніж самі койоти. Поволі спливають нічні години, і довге очікування аж мордує білолицих новачків. А от для тих, хто вже понюхав пороху, зловісна тиша і моторошне виття койотів лише підказують, котра година.

Такі були правила нападу, і Гак знав їх як свої п'ять пальців, отож тепер він зловмисно порушував звичай.

Плем'я малечі-крутечі покладалося на чесність піратів, і те, як вони чинили цієї ночі, цілком відрізнялося від дій суперників. Вони не скоїли нічого такого, що могло б підмочити репутацію їхнього племені. Вони мали дивовижне чуття, яке здивувало б і вразило кожну цивілізовану людину, отож вони одразу винишпорили піратів, щойно ті з'явилися на острові: ледь-ледь десь хруснула під піратською ногою суха гілочка, як умить почулося виття койота.

Кожен метр місцини, де отаборилася шайка Гака, й аж до підземної домівки хлопчаків ви́ходили ноги індіанців, узуті

в мокасини навпаки — п'ятками наперед. На острові вони виявили тільки один пагорб коло струмка — отже, Гак не мав вибору й мусив отаборитися саме на тому пагорбі й чекати ранку.

Отож, ретельно все спланувавши, індіанські вояки загорнулися у свої ряденця й із холодним спокоєм, як і годиться справжнім бійцям, чатували коло підземної домівки, чекаючи хвилини, коли зчепляться не на життя, а на смерть із білолицими суперниками.

Їм уже снилися вишукані тортури, якими вони катуватимуть ватажка піратів... І ось на цих мріях і заскочив віроломний Гак довірливих індіанців. Деякі індіанці, що вціліли в тій колотнечі, згодом розважили, що Гак і не зупинився коло того пагорба, а попер напролом, хоча й помітив його в сутінках. Думка, що треба зачекати, поки на тебе нападуть, так і не навідалася в його хитромудрий розум. Він і не збирався чекати світанку, а кинувся до бою проти всіх правил.

Що ж могли вдіяти збиті з пантелику індіанці — такі вимуштрувані вояки, які завжди воювали за планом? Усі вони кинулися врозтіч від піратів та ще й раз у раз вили, як койоти, чим лише виказували себе.

Разом із хороброю Тигровою Лілеєю стояли на чатах дванадцятеро найсильніших воїнів. Саме вони й помітили віроломних піратів, які вчинили напад. Індіанці вмить усе збагнули. Вони ще могли перемогти, якби вмить посхоплювалися, згуртувалися в бойову шеренгу і стали до бою. Та де там! В індіанців не все так просто. Адже, за неписаними законами, індіанець не повинен виявляти свого переляку чи розгубленості перед появою білолицих. Отож, коли з кущів нагло наскочили пірати, жоден м'яз на обличчях індіанців і не здригнувся — так, наче ворог прибув на їхнє запрошення. А трохи згодом, коли всіх звичаїв було дотримано, індіанці схопилися за зброю і тишу розітнув бойовий клич. Але вже було запізно...

Важко описати ту різанину, в якій полягли щонайкращі індіанські воїни — цвіт племені малечі-крутечі. Одначе й з ворожого боку чимало пішло на той світ: разом із Худим Вовком загинув Алф Мейсон, який більше не наганятиме жаху на мешканців морських узбереж, а ще розбиті дощенту Гео Халамидник, Звіролов Терлі та Костогриз Фогерті. Звіролова Терлі зачепив томагавк одчаюги Леопарда, який нарешті прорвав піратське оточення разом із Тигровою Лілеєю та жалюгідними залишками племені.

Ну що ж, тепер хай історики розсудять учинок Гака. З одного боку, треба зважати на те, що, якби він чекав на тому пагорбі світанку, його разом із усією бандою напевне порішили б. А з іншого боку, він мусив попередити суперників, що збирається воювати за іншим військовим планом. Але ж тоді не вийшло б несподіванки й уся операція провалилася б! Отож хай краще над цим питанням сушать собі голови історики.

Та все одно як тут не здивуватися з гострого розуму Гака, який накреслив сміливий план і з надзвичайною жорстокістю вирішив його виконувати.

Які ж відчуття роїлися в серці Гака в цей час? Ох, як кортіло дізнатися про це його вірним псам, які витирали після різанини свої шаблюки, згуртувавшись на безпечній відстані од капітанового гака, і зиркали на нього. У нього начебто має бути гарний настрій, але щось із його фізіономії цього не скажеш. Він ніби щось приховував від своїх вірних посіпак.

Та на цьому його військовий план не вичерпався. Адже він шукав не індіанців, аби винищити їх до ноги. Вони були лише бджолами, яких треба викурити з дупла, аби дістатися до медку. А медом були Пітер Пен, Венді та хлопчаки, але передусім — Пітер.

Дивно, як міг такий маленький хлопчик викликати в дорослого чоловіка страшенну ненависть? Еге ж, він справді кинув Гакову руку крокодилові в пащеку, через що той ходить за капітаном назирці і може зжерти його будь-коли, одначе й це навряд чи виправдовує таку ненависть та жагу помсти. Так чи інак, але в Пітері було щось таке, що скажено роздраконювало Гака. Це й не хоробрість хлопчика, і не його врода, і не... Та годі вже тягнути кота за хвоста — ми ж і самі добре знаємо, що це було: Пітерова зухвалість.

Хлопчикова зухвалість дійняла капітана піратів до самих печінок так, що його гак аж сіпався. Вона йому снилася майже щоночі, і він відмахувався він неї, як від надокучливої мухи. І поки Пітер топтав ряст на цьому світі, Джез Гак почувався левом у клітці, до якої залетів нахабний горобець.

А зараз він сушив макітру над тим, як залізти вниз по дуплах. Капітан Гак обнишпорив пильним поглядом усю банду, вишукуючи найхудішого. Піратам від Гакового зиркання аж подих забивало. Вони ж бо добре тямили, що він не вагаючись заштовхає їх у дупла.

А що ж там хлопчаки? Ми полишили їх, коли почувся брязкіт зброї. Вони тоді завмерли, пороззявлявши з переляку роти, і простягнули до Пітера руки.

Звичайно, поки ми повернулися до них, вони вже постуляли роти й опустили руки. Колотнеча вгорі вщухла так само несподівано, як і почалася, наче то налетіла буря. Але хлопчаки знали, що та буря визначить їхню долю.

Хто ж переміг?

Пірати, приклавшись вухом до дерев, чули, як хлопчаки питали про це в Пітера. А тоді, на лихо, вони почули й відповідь:

— Якщо перемогли індіанці, вони битимуть у тамтам — це їхній знак перемоги.

І ось, як на те, боцман Чвак натрапив на тамтам і всівся на нього перепочити.

— А дзуськи, ви не почуєте вже звуків тамтама! — пробурмотів він собі під ніс, бо Гак наказав усім сидіти тихо.

Та раптом, на превеликий подив Чвака, капітан Гак наказав йому бити в тамтам.

До макоцвітного Чвака поволеньки дійшов підступний задум Гака. Ще ніколи боцман аж так не захоплювався капітаном. Боцман Чвак двічі грюкнув у тамтам, а відтак зловтішно прислухався.

— Тамтам! — почувся крик Пітера. — Індіанці перемогли!

Бідолашні дітлахи радісно скрикнули, чим вельми потішили піратів, що стовбичили нагорі. І хлопчаки знов почали прощатися з Пітером. Це збило з пантелику піратів, але вони вже передчували перемогу, що вороги ось-ось вистромляться з дупел. Вони змовницьки перезирнулися й потерли руки. Гак хутко віддав наказ: стати по одному коло кожного дерева, а решта хай вишикується в ряд за два метри один від одного.

Розділ тринадцятий

А ви віритє у фей?

Ох, швидше б ця жахлива сцена закінчилася! Першим вигулькнув зі свого дупла Вихор і одразу ж потрапив у ручища Чекко, той пожбурив його Чвакові, який перекинув Джентльменові Старкі, цей беркицьнув його до лап Білла Джукса, Білл Джукс — Телепню. Отак і перекидали Вихора з ручиськ у ручиська, аж поки він не опинився біля ніг Чорного Пірата. Усіх хлопчаків так само повисмикували з дупел і тепер шпурляли один одному, як ото на пристані вантажать пакований товар на корабель.

Одначе зовсім по-іншому зустріли Венді, яка з'явилася останньою. Капітан Гак напустив на себе вираз надзвичайної поштивості, зняв капелюха, подав дівчинці руку й провів до того місця, де хлопчакам зав'язували роти. Він зробив це так елегантно, що Венді вельми здивувалася й навіть не писнула, хоча могла б, адже вона була звичайнісінькою маленькою дівчинкою.

Може, нам і не годилося б пліткувати, але видно було, що Гак наче зачарував її. А розповідаю я про це лише тому, що потім її поведінка призвела до зовсім несподіваних наслідків. Якби вона гордовито відкинула його руку (я б із радістю написав про це!), її, як і всіх хлопчаків, жбурляли б з рук у руки, і тоді б Гак не бачив, як зв'язують дітей. А якби він цього не бачив, то не розкрив би таємницю Малюка, а не розкривши таємницю, він не зробив би своєї брудної справи з Пітером...

Хлопчаків міцно зв'язували, щоб вони не могли злетіти і втекти. Їх згинали навпіл, складаючи колінами до вух, а тоді в'язали (для цього Чорний Пірат заздалегідь порізав довжелезну мотузку на дев'ять однакових шнурів). Усіх хутко в'язали, поки не дійшла черга до Малюка. З ним пірати добряче наморочились, бо ж Малюк геть скидався на вщент напханий пакунок, який хоч і скрутили мотузкою, проте, щоб зав'язати, не лишилося й хвостика.

Розлючені пірати буцали пакунок (хоча, по справедливості, вони мали буцати мотузку). Аж раптом, на превеликий подив піратів, саме Гак і наказав припинити колотнечу. На його мармизі намалювалася переможна посмішка. Із його вірних псів уже сьомий піт стікав, поки вони марудилися коло горопашного хлопця: щойно вони підібгають один бік, як випнеться другий. А тим часом хитромудрий Гак кумекав значно глибше, наче дошукувався причини, чого ж отой Малюк такий незграбний. І його переможна посмішка саме про це й свідчила — таки дошукався! Малюк зблід, збагнувши, що Гак розкрив його таємницю. А таємниця була ось яка: кожен хлопчик, як ви пам'ятаєте, мав дупло, що відповідало лише йому. А дорослу людину в таке

дупло можна було заштовхати хіба що добрячою ломакою. І Малюк спершу мав таке дупло, а тоді... Ох, як бідолашний хлопчик шкодував про те, що вкоїв! Отож тоді він поволі роздобрів, погладшав, бо дудлив багато води у спеку. І, замість того щоб схуднути, опецькуватий Малюк тишком-нишком продовбав собі ширше дупло, аби легше було пролазити.

Тямковитий Гак про все здогадався — отже, Пітерове життя в його лапищах! Проте він і словом не прохопився про моторошний план, який склався в найпотаємнішому закутку його макітри. Уголос він просто наказав піратам, щоб ті доправили полонених на корабель, а він лишиться тут.

Як же їх туди доправити? Скручених у три погибелі і зв'язаних мотузкою, їх, певно, легше було пустити покотом з гори, наче бочечки, але попереду лежали болота. І знову прийшов їм на допомогу велемудрий Гак. Він показав на маленьку хатинку Венді, якою можна було скористатися. Дітей повкидали в хатинку, і четвірка дебелих піратів узяли її на плечі, а решта підтримували ззаду. І піратська процесія рушила, горлаючи на весь ліс свою моторошну пісню. Хтозна, чи плакав там хтось із дітей, чи ні, бо чулося лише горлання розбишак. Хатинка, поволі зникаючи в лісі, пустила маленький кучерик диму, наче дратуючи Гака.

Гак помітив той кучерик і ще дужче роздраконився на Пітера. Це висушило найменшу краплину жалю до хлопчика, яка ще, може, лежала десь на самісінькому дні серця скаженого капітана.

Лишившись глупої ночі на самоті, Гак хутко придибав навшпиньках до Малюкового дупла, аби переконатися, що зможе туди пропхатися. А тоді поклав на траву свого капелюха й сів — певно, щось обмізковував. Легкий вітерець ворушив його шевелюру, з-під якої зиркали навдивовижу блакитні, як барвінок, очі, хоча в капітановій голові снували чорні як ніч думки. Прислухався, чи не чути чогось із підземної домівки. Але там було тихо, як у вусі. Здавалося, в підземній домівці нема нікогісінько. Може, Пітер спить собі, а може, чатує з кинджалом коло Малюкових дверей? Довідатися про це можна було, лише спустившись униз. Гак скинув плаща додолу, закусив губу так, аж кров виступила, і ступив у дупло. Хоч він і був одчаюгою, проте і йому довелося спинитися й витерти піт із лоба, що стікав, наче віск зі свічки, а потім поліз далі, назустріч невідомості.

Він спустився вниз стовбуром цілий і неушкоджений та спинився передихнути, бо серце мало не вискочило з грудей. Невдовзі його очі звикли до мороку і почали розрізняти начиння підземної домівки. І ось його пильне хиже око спинилося на тому, що довго шукало, — величезне ліжко, на якому мирно спав Пітер.

І гадки не маючи про те, що скоїлося нагорі, Пітер, випровадивши дітей, ще трохи весело пограв на сопілках — певно, хотів переконати сам себе, що йому байдуже. Після цього він вирішив не приймати ліків, аби дошкулити Венді. А тоді, аби допекти їй ще дужче, влігся на ліжко зверху ковдр, добре знаючи, що Венді вкладала їх під покривала, та ще й обгортала — бо хтозна, може, над ранок стане холодніше. Відтак він мало не заплакав, та вмить збагнув, як би обурилась Венді, якби він зараз розреготався! Тож він умить розсміявся й так і заснув посеред сміху.

Деколи він бачив сни, але вони були якісь болючіші, аніж сни решти хлопчаків. Цілими годинами йому щось там марилось, і він ніяк не міг прокинутись, хоча й хлипав уві сні. Такі сни були, певне, якоюсь загадкою його життя. У такі години Венді брала його з ліжка на руки й заспокоювала, вигадуючи на ходу якісь примовлянки. А коли Пітер нарешті заспокоювався,

швиденько клала його знов у ліжко, аби він не прокинувся та не помітив своєї принизливої безпорадності.

Зараз йому нічого не снилося. Одна рука недбало звісилася з ліжка, нога напівзігнута, вуста трохи розтулені й сміються, показуючи маленькі перлинки.

Отаким беззахисним і знайшов його Гак. Він мовчки стояв коло дверей Малюка й позирав через усю домівку на свого запеклого ворога. Невже й краплини жалю не лишилося на дні його лютого серця? Та ні, насправді він не був аж таким злющим. Подейкували, що він любив квіти і спокійно-солодку музику, до того ж непогано грав на клавесині. По правді сказати, ця тиха й мирна картина глибоко його вразила, зворушивши оту краплину жалю, що в нього ще лишилася. Він уже б і подався назад, угору, якби не одна річ.

Його зупинила саме Пітерова зухвалість, він був зухвалим, навіть коли спав. Напівусміхнені вуста, звішена рука, зігнута в коліні нога — усе це вкупі здавалося такою зухвалістю, на яку заздрий Гак не міг спокійно дивитися. Він розлютився не на жарт. Якби він зараз розірвався од люті на шматки, то і найменший шматочок накинувся б на Пітера.

Світильник тьмяно осявав ліжко, а Гак стояв у суцільній темряві, і ось він, рішуче ступивши крок, одразу ж натрапив на якусь перешкоду — двері Малюкового дерева. Вони не щільно притулялись до одвірка, тож кімнату було видно крізь шпарину. Намацуючи засув, він раптом оскаженів: засув був так низько, що до нього ніяк не допнешся. Гака це вкрай роздраконило, а тут ще й привиділося, наче Пітер розлігся ще зухваліше, тож він узявся щосили гамселити у двері й навалився на них. Невже він так і не дістанеться до свого ворога?

Та що це? Пильне око Гака угледіло Пітерові ліки, що стояли недалечко й до них можна було дотягнутися. Він умить змикитив, що це чудова нагода, і вже напевне знав: Пітер у його лапищах!

Аби його не взяв ворог живцем, Гак завжди мав при собі смертельну отруту, яку він сам виготовив. Спершу він роздобув найнебезпечніші отрути, а тоді змішав усе докупи, і вийшла жовтувата рідина, досі не відома науці, — найсмертоносніша з усіх отрут на світі.

От він і накрапав п'ять крапель у Пітерову склянку. Його рука здригнулася, але не від сорому, а від зловтіхи. Узявши до рук склянку, він навіть боявся зиркнути на сонного хлопчика — не тому, що міг пожаліти, а щоб ненароком не розлити отруту. Нарешті він люто глипнув на свою жертву, обернувся й насилу пропхався деревом нагору.

Гак видерся на поверхню, скидаючись на якогось злого демона, що з'явився з-під землі.

Натягнувши капелюха набакир, він загорнувся у свого плаща, запнувши ним і обличчя, наче ховався від ночі, хоча сам був чорний як ніч. А тоді, бурмочучи щось собі під ніс, щез поміж деревами.

Жуна розповідь Дзинь

Пітер усе спав. Світильник блимнув і згас, підземна домівка поринула в темряву, а хлопець спав собі. Мабуть, уже була десята година за крокодилячим часом, коли Пітер раптом підскочив на ліжку, наче його щось розбудило. Авжеж, і справді щось легенько стукало у двері його дерева. Стук хоч і був обережним, але серед непорушної тиші він здавався якимось зловісним. Пітер намацав кинджал і схопився за нього.

— Хто там? — спитав він.

Відповіді не було, а тоді знову хтось постукав.

— Я питаю, хто там?!

Знову тиша.

Його пройняв дрож, а він це полюбляв. За два стрибки він доскочив до дверей. На відміну від Малюкових, Пітерові двері щільно прилягали до одвірків, отож він не міг підглянути, хто з того боку стукає.

— Я не відчиню, поки ти не озвешся! — гукнув Пітер.

Нарешті нічний гість задзеленькотів тоненьким голосочком:

— Відчини, Пітере.

То була Дзинька, і він хутко впустив її. Вона залетіла, геть заляпана болотом, а личко її пашіло вогнем.

— Що трапилося, Дзинько?

— О, та ти ніколи не вгадаєш! Ось відгадай, даю три спроби! — завелась Дзинька.

— Ану кажи! — гримнув на неї Пітер.

І Дзинька одним довжелезним кострубатим реченням, як ото безкінечна стрічка з чарівної скриньки фокусника, оповіла йому, що Венді та хлопців захопили в полон.

Пітерове серце мало не вискочило від почутого. Зв'язана Венді на піратському кораблі — та, що любила, аби все було порядно!

— Я врятую її! — вигукнув він, хапаючись за зброю.

Враз Пітер зміркував, що може зробити для неї щось приємне — наприклад, випити свої ліки.

І його рука рішуче потягнулася до смертоносної склянки.

— Ні! — писнула Дзинька. Вона ж бо чула, як бубонів собі під ніс Гак про свій злочин, коли бігцем швидкував через ліс.

— Чому ні?

— Там отрута!

— Отрута? Хто ж її туди налив?

— Гак!

— Не мели дурниць! Як він міг сюди залізти?

На жаль, Лагодинька-Дзинька ніяк не могла цього пояснити, бо навіть і вона не знала таємниці Малюкового дупла. Одначе в тому, що вона почула від Гака, — і крихти не сумнівалася: у склянці була отрута.

— До того ж, — упевнено мовив Пітер, наче переконуючи сам себе, — я зовсім не спав.

Він підняв склянку. Часу на слова не було — треба діяти. І Дзинька блискавично, одним рухом, умить опинилася між його губами та склянкою і випила все до останньої краплі.

— Дзинько! Як ти посміла випити мої ліки?

Але вона вже тихенько гойдалася в повітрі й нічого не відповіла.

— Що з тобою? — злякався Пітер.

— Пітере, там була отрута... — прошепотіла вона. — Я помираю...

— Ой Дзинько, ти випила її, аби врятувати мене?!

— Так...

— Але чому, Дзинько?

Її крильця ледве тріпотіли, і вона замість відповіді вилізла на його плече і ніжно вкусила за носа. А тоді прошепотіла на вухо:

— Ти йолоп!..

Отак, похитуючись і заточуючись, вона долетіла до своїх покоїв і, знесилена, впала на ліжко.

Його голова майже заповнила четверту стіну її маленької кімнати, він у розпачі опустився навколішки коло її покоїв. Щомиті її сяйво слабшало, і він знав: коли воно зовсім згасне, Дзиньки не стане. Фея так любила його сльози, що підставила свого тоненького пальчика, аби вони стікали по ньому. Її голосок був настільки слабеньким, що він спершу нічого не почув. А тоді нарешті розібрав: Дзинька сказала, що може видужати, якщо діти віритимуть у фей.

Де ж узяти дітей серед ночі? І Пітер простягнув руки до всіх дітлахів, кому зараз, можливо, снилася Небувандія. Ці діти були ближче до нього, ніж ви думаєте, — дівчатка і хлопчики в нічних сорочечках та голенькі малята в колисках.

— Ви вірите у фей? — гукнув він до них.

Дзинька аж пожвавішала й зіп'ялася на ліжку, чекаючи вирішення своєї долі. Їй наче почулося, що дітлахи вірять, але засумнівалася.

— Ну, що вони кажуть? — перепитала вона в Пітера.

— Якщо ви вірите, — гукнув він знов, — то плещіть у долоні! Не дайте Дзиньці померти!

Малеча здебільшого заплескала в долоньки, дехто стояв сумирно, а декотрі шибеники свистіли.

Раптом оплески стихли — певно, матусі поприбігали до своїх дітей, аби глянути, що ж там коїться. Але Дзиньку вже врятовано!

Спершу зміцнів її голосок, а тоді вона зіскочила з ліжка, закружляла кімнатою — веселіше й нахабніше, ніж раніше. Їй і на думку не спало подякувати малечі, яка плескала, одначе вельми кортіло помститися тим, хто свистів.

— А тепер — рятуймо Венді!

У небі між хмарами плив білолиций місяць, коли Пітер вискочив зі свого дупла, увесь завішаний зброєю для проведення успішної операції. Звичайно, це була не така темна ніч, як хотілося б Пітерові. Він збирався летіти понад землею, аби жодна зачіпка не заховалася від його очей. Але тоді довелося б тягти свою тінь по деревах, а це розбуркало б пташок, і тоді ворог напевне дізнався б, що Пітер полює на нього. Як він зараз шкодував, що так чудернацько поназивав острівних пташок, аж ті здичавіли і тепер з ними ніяк не знайдеш спільну мову.

Отже, інакшого способу не було, як просуватися поіндіанському, а в цьому він був неабиякий мастак. Але ж у якому напрямі податися? Чи справді дітей забрали на корабель? Легенький сніжок припорошив усі сліди. Довкола стояла така мертва тиша, наче весь світ ще не оговтався від недавнього бойовища. Пітер колись навчив ватагу деяких лісових хитрощів, яких сам навчився від Тигрової Лілеї та Лагодиньки-Дзиньки, тож тепер сподівався, що вони не забули про це. Наприклад, Малюк ножем робив би зарубки на деревах, Вихор розсипав би насіння, а Венді кинула б хустинку в якомусь важливому місці. Одначе, аби помітити всі ті знаки, слід було чекати ранку, а чекати він не міг.

Ось його випередив крокодил, а тоді знову запанувала тиша — ніде ні шелесне. Та він добре тямив, що смерть може чаїтися десь на дереві або скрадатися за його спиною.

І він промовив страшну присягу:

— А тепер — або Гак, або я!

Пітер поплазував, наче змія, а тоді випростався й побіг через галявину, облиту місячним блиском. Він приставив палець до губів, стиснув зброю і... засяяв щастям.

АБО ГАК,
АБО Я!..

Розділ чотирнадцятий

Піратський корабель

Самотній зелений вогник блимав над бухтою Капітана Кіда, біля гирла Піратської річки, виказуючи сам себе: то гойдався на воді корабель «Веселий Роджер». Це суденце, хоч і швидкоплавне, та вигляд мало такий обшарпаний, зашмарований і бруднющий, що гидко було й дивитись. «Веселий Роджер» називали грозою морів, тож його й не треба було вартувати, бо сама́ вже його назва наганяла невимовний жах.

Корабель огорнуло чорне рядно ночі, крізь яке не долинав на берег жоден звук. Чулося хіба що стукотіння швацької машинки, за якою марудився боцман Чвак. Він завжди був працьовитим служакою, простодушним і зворушливим. Хтозна, чому він був таким зворушливим. Може, тому, що він сам так зворушливо цього не помічав. Навіть запеклі пірати, бувало, розчулювались, дивлячись на нього. А не раз траплялося так, що довгими літніми вечорами він розворушував джерело Гакових сліз. Оця зворушливість і хтозна-що ще робили боцмана Чвака трішечки макоцвітним.

Дехто з піратів, зіпершись на борт, пиячив, декотрі повсідалися коло бочки і грали в карти й кості; а ті, хто ніс хатинку з полоненими дітлахами, виснажені, лежали тепер покотом на палубі. Цікаво, що, навіть давлячи хропака, вони відкочувались то під один борт, то під другий, коли повз них проходив капітан Гак, аби він ненароком не дряпонув їх своїм залізним пазуром.

Гак міряв кроками палубу, щось мізкуючи. От дивний чоловік! Тепер він переможець: Пітера нарешті спекався, решта шибеників у нього на кораблі й незабаром пройдуться по дошці. А робиться це так: за борт над водою закріплюється дошка, і по ній ідуть до кінця бранці, а тоді той край вивільняється, і бідолахи... падають у відкрите море! Це була найкрутіша його справа відтоді, як він спровадив на той світ Смаленого Вовка. Тож ми б і не здивувалися, якби марнославний капітан Гак гордо походжав тепер палубою, почуваючись на сьомому небі від щастя.

ПАМ'ЯТАЙ ПРО ГАРНІ МАНЕРИ!
ВЕСЕЛИЙ РОДЖЕР

Та щось у його ході не вбачалося ніякого сьомого неба, а наче якісь чорні хмари обсіли його голову. Якісь коти шкребли його всередині.

Таке частенько бувало з ним, коли він самотньо міряв палубу серед темної ночі і розмовляв із собою. Капітан Гак був вельми самотнім, його навіть не розраджувала ватага вірних посіпак, адже ці людці не були йому рівнею.

Гак — це не справжнє його ім'я. Аби довідатися, хто він такий, треба було б обнишпорити півсвіту. Одначе спостережливий читач уже напевне помітив, що Гак навчався у якійсь престижній школі. З тієї школи лишилося в нього чимало звичок. Наприклад, щодо вбрання: він ніколи не заходив на захоплене судно в тій самій одежі, у якій захопив його. А ще він досі трохи сутулився, наче школяр над партою. Але найбільше йому дошкуляла звичка мати гарні манери.

Гарні манери! Яким би він зараз не був, проте про гарні манери думав чи не найчастіше. Ось і зараз іздалеку долинуло рипіння іржавих дверей, а тоді хтось наче постукав і якийсь учительський голос спитав:

— А сьогодні ти пам'ятав про гарні манери?

— Ох... Слава, слава... Це як блискуча іграшка, оце і всі мої манери! — гукнув він у відповідь.

— А як ти гадаєш, чи гарні це манери — отак пишатися собою? — поцікавився учительський голос.

— Та я єдиний, кого боявся сам Смалений Вовк, а того Вовка боявся навіть Флінт!

— А в якій школі вчилися отой Смалений Вовк та Флінт? — дошкулив голос.

Він так заморочився, що вже думав: чи не є поганими манерами весь час думати про гарні манери?

Це питання сиділо йому в печінках. Воно було наче той його залізний пазур, і коли доймало його, то з нього аж три поти стікало. Гак утерся рукавом, але це не допомогло.

Ох, не позаздриш Гакові...

І раптом він гостро відчув, що незабаром помре. Так, наче до його корабля долинула моторошна присяга Пітера. У Гака з'явилося сумне бажання щось сказати перед смертю, але в нього була ціла купа справ.

— Авжеж, краще, аби Гак не був таким гордовитим! — мовив він. Певно, йому було зле, бо він говорив про себе як про когось стороннього. А тоді ще й докинув: — Та й до того ж і діти мене не люблять!..

Дивно, що йому спало це на думку, хоч раніше таке його не хвилювало. Чи то, може, те все наскрекотіла Гакові боцманова швацька машинка? Капітан щось пробурмотів під ніс, зиркнув на Чвака, а той спокійнісінько підшивав край. До речі, Чвак був певен, що всі діти бояться його.

Бояться його, Чвака! Ха! Та на кораблі зараз не було жодної дитини, яка б не полюбила його! Він уже й лякав їх, як тільки вмів, і лупцював долонею (кулаком-бо не міг), а малеча, як на те, лише чіплялася на нього! Майкл навіть окуляри його приміряв.

Може, сказати макоцвітному Чвакові, що він дитячий улюбленець? Гакові аж свербіло це зробити, але він подумав, що це надто жорстоко. Натомість він сушив макітру над тим, чим же полюбився їм Чвак? Він досліджував це питання, наче песнишпорка винюхує чийсь слід. Авжеж, Чвак їм точно полюбився, але чому? І раптом відповідь стрілила йому в голову: може, це все через гарні манери?

Чи тямив боцман Чвак, що має гарні манери, кращі, ніж у капітана?

І вмить, заревівши, він звів над головою макоцвітного боцмана залізний гак, та... не вдарив. А спинила його несподівана думка: «Пошматувати Чвака лише за те, що в нього гарні манери... Це вже погані манери!»

Горопашний Гак аж знесилів од тих думок і, наче скошений, гепнувся на палубу. Його вірні пси вирішили, що капітан ліг спочити на якийсь час, — і дисципліна вмить послабилась. Одначе, щойно п'яні пірати пустилися в танок, капітан зірвався на рівні ноги — при повній силі, немов на нього вилили цебро води.

— Ану цитьте, бовдури! — заревів він. — Бо я вмить настромлю вас на якір!

Запанувала мертва тиша.

— Чи не зможуть діти вирватись і полетіти? Чи добре вони зв'язані?

А ЦЕ ВЖЕ ПОГАНІ МАНЕРИ!..
ДЗІНЬГЕР

— Так точно, капітане!

— Ану ведіть їх сюди!

Бідолашних бранців витягли з трюму — всіх, окрім Венді, — і поставили рядком перед Гаком. Спершу він удав, наче не помічає їх, він розкапустився в кріслі, мугикав якусь моторошну пісеньку й пересипав колоду карт. Час від часу пахкала цигарка, осяваючи його мармизу.

— Ну, негідники, — пожвавився він, — зараз шестеро з вас прогуляються по дошці! А двох я лишу при собі. Ну, хто з вас хоче бути піратом?

Ще в каюті Венді застерігала хлопчаків:

— Ви ж дивіться там, не дратуйте його надміру!

І ось Дударик сумирно ступив уперед. Дударикові зовсім не хотілося бути піратом, але він зміркував, що краще послатися на когось, кого тут немає, — наприклад, що це вирішила його мама, а не він. Хоч він і був не вельми тямковитим, проте знав, що мами завжди беруть усе на себе. Та й усі дітлахи це знають, навіть трохи обурюються на матерів за це, хоч і частенько користаються з цього.

Отож Дударик і взявся пояснювати:

— Бачте, пане, я гадаю, моя мама не хотіла, аби я був піратом. А твоя, Малюче? — підморгнув він Малюкові.

— Певно, що ні, — зітхнув хлопчина так, ніби бажав, аби мама думала інакше. — Близнюки, а ваша мама хотіла, аби ви стали піратами?

— Не думаю... — відповів котрийсь із Близнюків, зрозумівши весь задум. — А твоя, Реготу...

— Позакривайте роти! — гаркнув Гак, і всі хутко стали в рядок. Капітан звернувся до Джона: — Ось ти, хлопче, наче найхоробріший з усіх. Невже ти ніколи не хотів бути піратом, га?

Насправді ж Джонові деколи навідувалася така думка, особливо коли не розв'язувалися задачі з математики. А тут ще й Гак вибрав саме його з-поміж інших.

— Та... колись я думав, що добре було б, якби мене прозивали Джек Кривава Рука... — мовив він нерішуче.

— Непогане прізвисько, хлопче! Якщо ти залишишся, ми тебе так і називатимемо.

— Що скажеш, Майкле? — зиркнув Джон на брата.

— А як ви називатимете мене, якщо я приєднаюсь?

— Джо Чорна Борода.

Майкл, звісно, був вражений і смикнув брата:

— Що скажеш, Джоне?

Йому хотілося, аби все вирішив Джон, а Джонові бажалося, аби останнє слово було за Майклом.

— І що, тоді ми присягнемо на вірність англійському королю? — поцікавився Джон.

Гак процідив крізь зуби:

— Авжеж, ваша присяга звучатиме так: «Геть короля!»

Якщо досі Джон поводився не найкращим чином, то зараз його обличчя сяяло.

— Тоді я відмовляюся! — вигукнув він, гупнувши кулаком по бочці перед Гаковим носом.

— І я! — підхопив Майкл.

— Хай живе англійський король! — не стримався Вихор.

Піратів це неабияк розлютило, вони вліпили хлопчакам добрячого ляпаса, а Гак заревів:

— Он ви як! Ну що ж, самі винні. Ану приведіть сюди їхню матусю. Приготуйте дошку!

І ось Джукс і Чекко заходилися готувати дошку. Хлопці, побачивши це, пополотніли, адже вони були ще дітьми. Коли привели Венді, хлопчаки хоробро випнули груди.

Мені бракує слів, аби описати, як Венді зневажала тих піратів. Може, хлопчаків ще приваблювало піратське ремесло, а вона бачила лише те, що на кораблі цілими роками ніхто не прибирав.

Усі ілюмінатори були такі бруднющі й заяложені, що ви б і самі, якби там опинилися, написали на котромусь із них «Брудна свиня» (а Венді не один такий напис там лишила!). Звісно, коли дітлахи обступили її, вона вже думала лише про них.

— Ну, моя рибонько, — мовив Гак до Венді медовим голосом, — зараз ти побачиш, як твої діточки прогуляються по дошці в море!

Цей вельми чепурний джентльмен, поки морочився з дітьми, десь забруднив свій пишний комір. І раптом він помітив, що Венді дивиться саме на ту пляму. Він спробував якось затулити пляму, але нічого не вийшло.

— Вони мають померти? — спитала Венді з таким презирством, що Гака аж до печінок пробрало.

— Неодмінно! — гаркнув він і наказав урочисто: — Тиша на палубі! Зараз матуся скаже останнє слово для своїх діточок.

Цієї миті Венді була велична.

— Ось вам моє останнє слово, любі дітки, — твердо й піднесено почала вона. — Я відчуваю, що говоритиму так, як говорили б ваші справжні матусі. Вони б сказали: «Сподіваємося, що наші сини загинуть гідно, як і личить англійським джентльменам!..»

Від цих слів навіть у піратів пробіг мороз поза шкірою, а Дударик схвильовано вигукнув:

— Я виправдаю матусині сподівання! А ти, Реготуне?

— Я теж виправдаю! А ви, Близнюки?

— І ми! А ти, Джоне?..

Та ось Гак схаменувся й гаркнув:

— Зв'яжіть її!

Чвак прив'язав її до щогли.

— Послухай-но, серденько... — шепнув він їй на вухо. — Я врятую тебе, якщо ти пообіцяєш стати моєю матусею...

Проте навіть зворушливому Чваку вона не могла такого пообіцяти.

— Краще зовсім ніколи не мати дітей! — зневажливо відрізала вона.

Сумно про це говорити, але жоден із хлопчаків не дивився на Венді, поки боцман Чвак прив'язував її до щогли. Та й не дивно, бо їхні погляди були прикуті до дошки: на хлопчаків чекала остання недовга прогулянка. Вони вже не думали про те, як би гідно загинути, — де й поділися ті думки. Тепер вони лише перелякано зиркали на дошку й тремтіли всім тілом.

Гак посміхнувся до них, вищиривши зуби, й рушив до Венді. Він хотів повернути її голівку так, аби добре було видно, як

хлопчаки один за одним «прогуляються» по дошці. Одначе він так і не допнувся до неї й не почув її зойків. Бо натомість... почув щось інше.

Це було зловісне крокодилове цокання!..

Його почули всі: і пірати, і хлопчаки, і Венді. І вмить усі голови обернулися в інший бік — не до води за бортом, звідки чулося цокання, а до Гака. Авжеж, те, що мало статися, стосувалося лише Гака. І вмить на кораблі всі помінялися ролями: хлопчаки з акторів перетворилися на глядачів.

Тепер на Гака страшно було глянути, так він перемінився. Він гепнувся на палубу, наче підкошений.

Цокання почулося ближче, і йому стрельнула думка: «Зараз крокодил залізе на борт!..» Навіть залізний пазур безсило висів, наче добре розумів, що й він частина того, кого жадає нападник.

На місці Гака будь-хто інший, здибавшись віч-на-віч з отаким страшним лихом, так і лежав би, де впав, заплющивши очі. Одначе його потужний мозок шалено працював і змушував Гака повзати накарачках по всій палубі, щоб утекти якнайдалі від зловісного цокання. Пірати шанобливо розступалися, і вже коли він головою вперся в борт, Гак нарешті заговорив:

— Сховайте мене! — прохрипів він.

Усі з'юрмились коло нього й не дивилися в той бік, звідки мав з'явитися непрошений гість. Їм і на думку не спадало боротися з ним. Бо це була сама Доля.

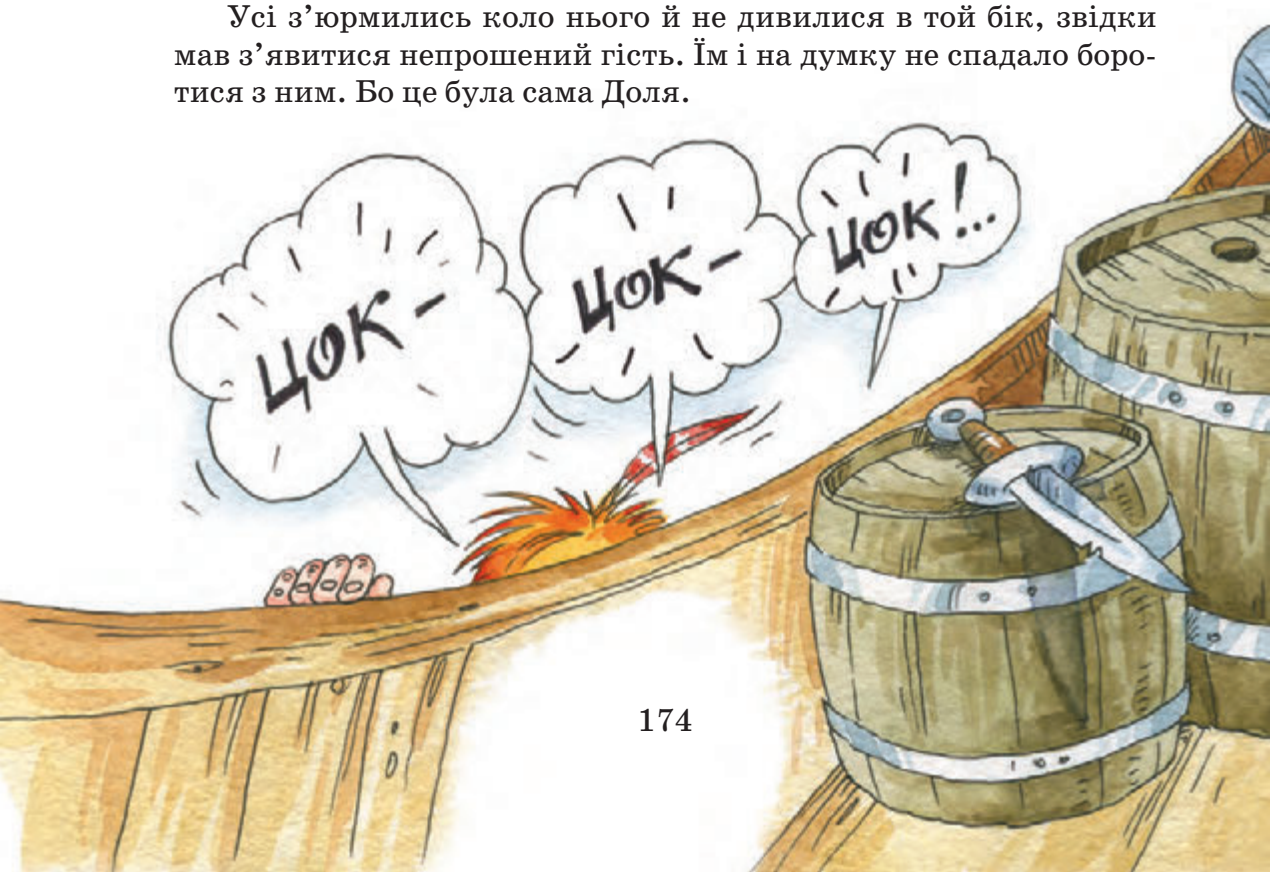

СХОВАЙТЕ М...МЕНЕ !..

Лише тоді, коли Гака затулили пірати, хлопчаків розібрала цікавість і вони, тамуючи страх, чимдуж побігли до борту, аби подивитись, як на нього дертиметься крокодил.

Та раптом їх спіткала найнесподіваніша несподіванка тієї ночі ночей. Не крокодил дерся на корабель, а на допомогу їм поспішав... Пітер Пен!

Він дав знака хлопчакам, щоб вони, бува, не скрикнули від радощів, аби пірати нічого не запідозрили. А відтак знов зацокотів.

Розділ п'ятнадцятий

«Ну, тепер — або Гак, або я!»

Дивовижні речі трапляються в нашому житті, і часто ми їх навіть не помічаємо. Ось, наприклад, буває таке: раптом ми помічаємо, що недочуваємо на одне вухо. А от скільки недочуваємо — чи півгодини, чи, може, більше, — хтозна.

Приблизно таке сталося тієї ночі з Пітером. Востаннє ми бачили його, коли він скрадався островом, приклавши пальця до губів і тримаючи напоготові кинджал. Ось його обігнав крокодил, та спершу Пітер не звернув на нього особливої уваги. І лише згодом він згадав, що годинник усередині тварини не цокає. Спочатку це його здивувало, але потім він дійшов логічного висновку, що годинник, певно, нарешті зупинився.

Пітер не сушив голову над тим, що відчуває тварина, яка раптом перестала чути сама себе. Натомість він узявся мізкувати, як би крокодилове лихо обернути собі на користь. І він надумав цокати так, аби дикі звірі гадали, що то він крокодил, і не чіпали його.

А цокав він пречудово, та от халепа: крокодил теж уловив те цокання й попрямував за ним. Хтозна, чого він хотів — чи повернути собі загубленого годинника, чи, може, гадав, що то він сам цокає. Ми про те ніколи достеменно не дізнаємось, бо той крокодил, правду кажучи, був усього лише нетямущою твариною.

Пітер без пригод дійшов до берега й попростував далі, у воду. Ступав він настільки легко, що й сам не чув під ногами ні берега, ні води. Поки він плив, у його голові стриміла кілком лише одна думка: «Ну, тепер або Гак, або я!» Він цокав уже так довго, що звик і не помічав цього, цокаючи за звичкою. А якби помітив, то напевне замовк би, бо блискуча думка пробратися на корабель за допомогою цокання ще не навідала його. Пітер, навпаки, був певен, що лізе на борт тишком, наче миша. І як же він здивувався, коли побачив, що пірати перестрашено втікають від нього, затуляючи Гака, неначе той справді злякався крокодила.

Крокодил! Щойно Пітер згадав про нього, як і справді почув цокання. Рвучко озирнувшись, він шукав очима крокодила, та

раптом зметикував, що це ж він сам цокає, і вмить усе зрозумів. «Який же я розумний!» — розплився він у посмішці й дав знака хлопцям, аби ті не вибухнули оплесками.

Саме цієї миті на палубу вийшов стерничий Ед Тейнт. А тепер, шановні читачі, засікайте час. Пітер ураз добряче огрів його. Джон затулив піратові пельку, щоб не чути було стогону. Ед посунувся долілиць, та четверо хлопчаків підтримали його, аби той гучно не гупнув. Пітер дав знак — і пірата кинули за борт. За бортом шубовснуло, а відтак запанувала тиша. Ну, засікли — скільки часу спливло?

— Один! — відкрив рахунок Малюк.

Пітер навшпиньках тишком-нишком щез у каюті. Нарешті пірати набралися хоробрості, щоб роззирнутися довкола. Вони чули лише власне важке дихання — отже, крокодил уже не цокав.

— Він уже пішов, капітане, — повідомив Чвак, протираючи окуляри. — Усе гаразд!

Гак помалу вистромив голову, поправив комір і нашорошив вухо, чи не чути десь цокання. Але кругом стояла мертва тиша, тож він нарешті випростався на повен зріст.

— Тоді несіть сюди дошку! — гаркнув він.

Гак зараз іще дужче ненавидів хлопців, ніж досі, бо вони щойно бачили, який він був зляканий і безпорадний. І він загорлав свою моторошну пісеньку:

Аби ще дужче налякати бідолашних бранців, він забув про гарні манери й заходився кривлятися та пританцьовувати вздовж палуби, наче справді йшов по дошці. Доспівавши, він заревів:

— Ну що, хочете, перед тим як прогулятися по дошці, спробувати моєї нагайки — кішечки з дев'ятьма хвостами?

Хлопчаки всі як один попадали навколішки.

— Ні-і, не хочемо! — благали вони так жалісливо, аж пірати посміхнулися.

— Ану принеси кішечку, Джуксе, — звелів Гак, — вона в каюті.

Каюта! Але ж у каюті Пітер! Діти перезирнулися.

— Авжеж, уже несу! — зрадів Джукс і почимчикував до каюти.

Хлопчаки провели його очима, аж тут Гак знов загорлав, а посіпаки підхопили:

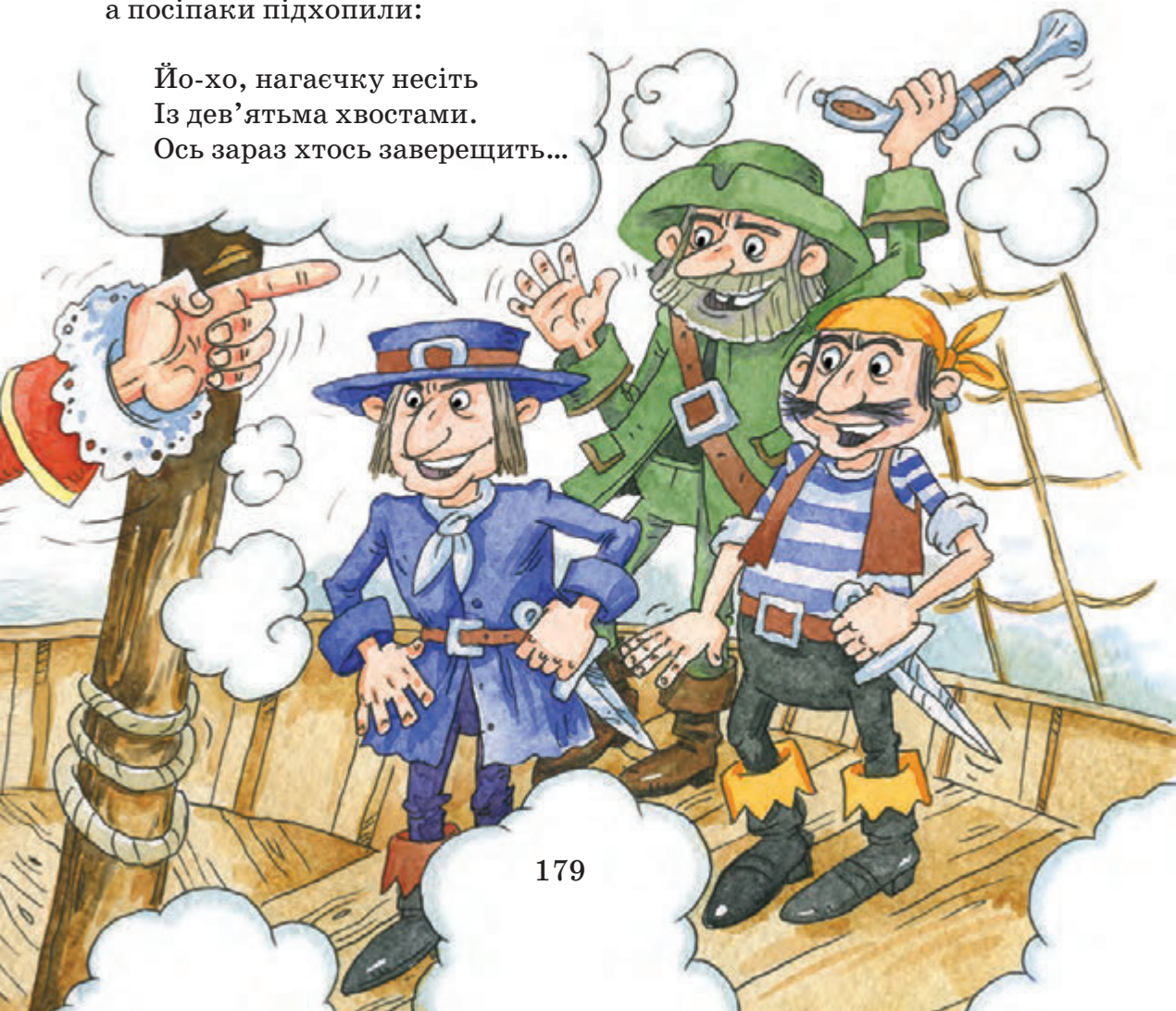

Так ніхто й не дізнався, про що там співалося в останньому рядку, бо раптом, як грім серед ясного неба, почувся дикий крик із каюти. Той крик розітнув тишу й завмер. А відтак почулося кукурікання, — хлопчаки аж засяяли від радості, а пірати перелякалися на смерть.

— Що там таке? — гаркнув Гак.

— Два, — продовжив рахунок Малюк.

Італієць Чекко трохи завагався, а тоді почухрав до каюти. За мить він вийшов, заточуючись із переляку.

— Ну що там із Біллом Джуксом, га? — ревнув Гак прямо на вухо.

— Він... він... теє... мертвий!.. — ледве видушив із себе Чекко.

— Білл Джукс мертвий!.. — сахнулися пірати.

— У каюті темно, як у прірві, — продовжував Чекко. — Але там сидить якесь чудовисько і кукурікає. Ви ж самі чули...

Одначе від пильного ока Гака не сховалися ні радість хлопчаків, ні переляк піратів.

— Чекко, — суворо мовив Гак, — ану вернись туди й приведи мені оте кукурікало!

Чекко, найхоробріший із хоробрих, скулився перед капітаном.

— Ні! Ні! — заволав він.

Але Гак тицьнув на нього залізним пазуром.

— Кажеш, ти вже йдеш, Чекко, чи не так? — примружився він.

Чекко приречено махнув рукою і поплентався. Ніхто вже не співав — усі прислухалися. Знову почувся передсмертний зойк і кукурікання.

Усі промовчали, крім Малюка.

— Три, — лічив він далі.

Гак махнув своїм посіпакам, аби підійшли до нього.

— Хай йому грець! — вилаявся він. — Хто ж приволоче мені оте кукурікало?

— Давайте почекаємо — може, Чекко вийде? — запропонував Джентльмен Старкі.

Пірати схвально загомоніли.

— Старкі, здається, ти хочеш? — лагідно мовив Гак.

— Ні, хай мене грім поб'є! — вигукнув Старкі.

— А от гак мені підказує, що таки бажаєш! — наполягав капітан, підступаючи ближче. — Старкі, тобі ж не хочеться сперечатися з ним, еге ж?

— Ліпше хай мене повісять, аніж я піду туди! — опирався Старкі, а пірати підтримали його.

— Це що — бунт на кораблі? — спитав ще лагідніше Гак. — А Старкі за ватажка?

— Капітане, зглянь теся! — заскавулів Старкі, тремтячи всім тілом.

— Ну що, потиснемо руки, Старкі? — простягнув Гак свого пазура.

Джентльмен Старкі безпорадно роззирнувся, шукаючи допомоги, але всі відступили од нього. Гак присунувся майже впритул, і в його оці зблиснув червоний хижий вогник. З відчайдушним криком пірат перескочив через Довгого Тома й шубовснув у море.

— Чотири, — рахував далі Малюк.

— То як, джентльмени, може, хтось іще надумав бунтувати? — люб'язно уточнив Гак. А потім схопив ліхтар і пригрозив усім пазуром: — Ну гаразд, я сам витягну отого кукурікала! — і попер до каюти.

Малюк уже роззявив було рота, аби сказати «п'ять», і навіть облизався, щоб звучало краще, але... Гак вийшов із каюти, щоправда, похитуючись і без ліхтаря.

— Щось загасило ліхтар, — промимрив він.

— Щось!.. — повторив Малінс.

— А що там із Чекко? — поцікавився Роззява.

— Те саме, що і з Джуксом... Мертвий! — одрізав Гак.

Те, що капітан не бажав більше повертатися до каюти, трохи підмочило його авторитет перед посіпаками, і в них знов занурнував бунтівний дух. Усі пірати, як відомо, страшенно забобонні, тож Кухарило вжахнувся:

— Кажуть, що корабель про́клятий, якщо на ньому з'являється хтось невідомий...

— А я прочував, що він з'являється на піратських кораблях, коли судно приречене... А ви не бачили в нього хвоста, капітане?

— Подейкують, — докинув ще хтось, — наче він завжди схожий на найлютішого пірата на борту.

— А ви в нього не помітили пазура, капітане? — зухвало запитав Кухарило.

І враз усі зчинили крик:

— Наш корабель про́клятий! Про́клятий!

Діти мало не підскакували од радощів. Досі Гак неначе забув про своїх бранців, але тепер його погляд блискавкою метнувся на них. Його мармиза зловісно сяяла.

— Хлопці! — гукнув він своїм посіпакам. — Я щось придумав! Прочиніть двері каюти і заженіть туди оцих байстрюків. Хай вони поб'ються з кукурікалом. Якщо вони вколошкають його — чудово, та навіть якщо воно їх приб'є — теж непогано.

Вірні пси захоплено поглянули на капітана (щоправда, востаннє) і кинулись виконувати його наказ. Хлопчаки вдавали, що опираються, тож їх насилу заштовхали в каюту й грюкнули дверима.

— А тепер слухайте! — наказав Гак, і всі нашорошили вуха.

Ніхто не насмілювався поглянути на двері. Ніхто, крім Венді, прив'язаної до щогли. Їй було байдуже, чи кричить там хто, чи кукурікає — вона чекала, поки з'явиться Пітер.

Чекати довелося недовго. У каюті він надибав те, що довго шукав: зброю, і тепер вони скрадалися вгору, прихопивши

зброю, яка кому трапилась. Спершу Пітер показав їм, аби вони принишкли, а сам прокрався до Венді й перерізав мотузки. А потім найлегше, що вони могли б зробити, — просто полетіти звідти. Одначе... дещо стояло на перешкоді — Пітерова присяга: «Або Гак, або я!» Визволивши Венді, він звелів їй сховатися коло хлопців, а сам став на її місце біля щогли, обгорнувся її плащем так, аби скидатися на неї. А відтак набрав повні груди повітря й щосили закукурікав.

Для піратів це означало, що хлопці в каюті геть перебиті, і їх охопила паніка. Гак спробував якось підбадьорити їх, та вони, наче справді пси, тепер лиш вишкіряли на нього ікла. Капітан добре знав: варто зараз відвести від них погляд, як вони вмить накинуться на нього.

— Хлопці, — почав він улесливо й примирливо, проте щомиті був готовий дати відсіч. — Я все зрозумів. На нашому кораблі є людина, що приносить нещастя.

— Атож! — заревіли пірати. — І ця людина з гаком.

— Ні, хлопці, ні... Це дівча! Жінка на кораблі приносить нещастя! Усе буде гаразд, щойно ми спекаємося цього дівчати.

Дехто пригадував, що так само колись казав Флінт.

— Ну, можна спробувати... — знизали плечима зарізяки.

— Киньте дівча за борт! — гаркнув він, і вірні пси побігли до постаті в плащі.

— І ніхто тепер тебе не врятує, голубонько! — глузливо засичав Роб Малінс.

— Врятує! — озвалася постать.

— І хто ж це?

— Месник Пітер Пен! — почулося, як грім серед ясного неба, і Пітер скинув плаща.

Враз усі збагнули, що ж то за кукурікало сиділо в каюті, що повбивало піратів. Гак надумав щось промовити, та так і закрив рота. Цієї моторошної миті його мовби заціпило.

Нарешті він зібрався на силі.

— Пустіть його на ковбаси! — наказав він наче трохи невпевнено.

— Хлопці! Вперед, на піратів! — гукнув Пітер ватазі.

І тієї ж миті всюди забряжчала зброя.

Якби пірати трималися купи, вони б напевне перемогли. Проте хлопчаки наскочили зненацька, і розбишаки заметушилися туди-сюди палубою, відбиваючись навмання, як навіжені. Кожному піратові здавалося, що в бойовиську вцілів лише він. Хоч пірати й були значно дужчі за хлопчаків, проте вони лише оборонялися — на руку хлопчакам, які наступали на своїх жертв по двоє.

Дехто з піратів стрибав у море, решта ховалися в якихось темних закутках, та Малюк і там їх знаходив, світив у пики ліхтарем, і ті, засліплені ним, ставали легкою здобиччю для інших хлопчаків. Серед усього гармидеру, брязкоту зброї, зойків і плюскоту чувся відлік Малюка:

— П'ять, шість, сім, вісім, дев'ять, десять, одинадцять...

Певно, всі пірати вже врізали дуба, коли ватага хлопчаків оточила Гака. Здавалося, той ніби був зачарований і не давав їм підступитися. Вони легко впоралися з його псами, та цей чоловік не був їм рівнею. Вони раз у раз підступали до нього, але він давав гідну відсіч. Капітан підчепив одного з них гаком і тепер розмахував ним, ніби щитом. Аж ось вийшов ватажок. Витерши свого меча об Малінса, він підійшов до гурту:

— Заберіть мечі, хлопці! — гукнув він. — Лишіть його мені!

І раптом Гак опинився віч-на-віч із Пітером. Хлопчаки вмить стали колом круг них.

Двоє непримиренних ворогів пильно дивились один на одного. Гак трохи сіпався, а Пітер дивно всміхався.

— Що, Пене, — порушив мовчанку Гак, — усе це твої витівки, еге ж?

— Так, Джезе Гак, — не відводячи очей, мовив Пітер, — мої витівки.

— Ти, малий зухвальцю, — сичав Гак, — готуйся до смерті!

— Ні, великий лиходію, — відповів хлопець, — це ти готуйся!

Вперед, на піратів!...
П'ять
Шість
Сім

Недовго думаючи, вони почали двобій. Перемога довго не давалася жодному з них: Пітер чудово фехтував і спритно відбивав Гакові атаки. Час від часу він застосовував такий прийомчик, що мав зламати опір ворога, однак він був хлопчиком і мав коротші руки, тож і не міг ніяк допнутися до Гака. Джез Гак не поступався хлопчикові своєю майстерністю, але був не такий спритний, як той. Він уперто бився, збираючись закінчити бій переможним ударом, якого навчився колись у Смаленого Вовка в Ріо-де-Жанейро. Та, на його подив, Пітер раз у раз відбивав ці удари. Тоді, нарешті, він вирішив прикінчити його своїм залізним пазуром, змахнув ним — і... Пітер вислизнув з-під кігтя й спритно шпигонув капітана попід ребра. Заюшила кров — і Гак умить став безпорадним та випустив меча. Він-бо не терпів вигляду власної крові, яка мала якийсь дивний колір. Отож Гак здався на ласку Пітера.

— Бий його! — гукнули хлопці.

Одначе Пітер... величним жестом показав Гакові, аби той підняв свого меча й продовжував битися. Гак умить скористав-

ся нагодою, але його ошелешила думка: Пітер показав гарні манери!

Досі він думав, що має справу з якимось шайтаном, та тепер його охопили ще страшніші підозри.

— Пене, та хто ж ти такий? — прохрипів він.

— Я — дитина! Я — радість! — випнув груди Пітер. — Я пташеня, яке щойно проклюнулося з яйця.

Певна річ, це було нісенітницею, але горопашний Гак усе розтовкмачив по-своєму: цей хлопець і сам до ладу не знає, хто він, а це ж вершина гарних манер!

— До бою! — відчайдушно гукнув він.

Тепер Гак ніби сам перетворився на меч і порубав би на шмаття будь-якого вояка, що трапився б йому під руку. Та Пітер кружляв довкола нього, ніби якийсь вітер відносив його від небезпечних ударів, і час від часу штрикав свого ворога.

Гак бився, втративши будь-яку надію. Його запеклий дух не прагнув життя, але мав єдине бажання: побачити перед смертю, як Пітер продемонструє погані манери.

І раптом він облишив бій і кинувся до порохового складу й запалив його.

— Через дві хвилини, — проревів він, — корабель розлетиться на друзки!

«От зараз, голубе, — зловтішно шкірився він, — ти покажеш свою справжню личину!»

Але Пітер вийшов із порохового складу із запалом у руках і спокійно кинув його за борт. А яку ж личину показав Гак? Звісно, йому важко співчувати, але хай вас потішить те, що він був вірний своїм традиціям до кінця. Хлопчаки кружляли навколо нього, беручи його на глузи. А він ступав, заточуючись, і подумки літав у далекому минулому. Ось його школа, де він навчився гарних манер, ось він ганяє у м'яча, а ось спостерігає, як хтось ганяє... І черевики в нього начищені, і вбрання чепурне, і краватка правильно зав'язана, і шкарпетки в порядку.

Ну що ж, Джеймсе Гак, прощавай, у тобі таки було щось героїчне... І ось настали останні хвилини його життя. Побачивши, як просто на нього летить Пітер із мечем, він скочив на борт. Він і гадки не мав, що там на нього чигає крокодил, бо ми ж навмисне зупинили годинника, аби хоч трохи пожаліти пірата.

Але наостанок він таки одержав, чого прагнув, хоча насправді йому не позаздриш. Отож він стояв на борту й дивився, як Пітер летить, націлюючи на нього меча. Та раптом хлопчик не штрикнув його, а штовхнув ногою. От тобі й на! Так справдилося останнє бажання пірата.

— Це погані манери! — скрикнув він і беркицьнувся прямісінько крокодилові в пащеку.

Так загинув Джеймс Гак.

— Сімнадцять, — закінчив рахунок Малюк.

БЕМЦ!
ЦЕ ПОГАНІ МАНЕРИ..!

Проте хлопчик помилився в підрахунках. П'ятнадцятеро піратів і справді заплатили сповна за свої лиходійства, але двоє допливли до берега. Одним із них був Джентльмен Старкі, якого одразу ж полонили індіанці й приставили нянькою до їхньої дітлашні. А другий — боцман Чвак — пішов мандрувати світом, заробляючи на життя чим трапиться й розповідаючи всім, що він єдиний чоловік, кого боявся сам Джез Гак.

Венді, певна річ, у колотнечу не встрявала, а лише блискучими очима спостерігала обіч за Пітером. І ось, коли все вщухло, вона вийшла наперед. Похваливши всіх дітей і здригнувшись, коли Майкл показав їй місце, де сам уколошкав пірата, вона повела їх до Гакової каюти й тицьнула пальчиком на годинника, що висів на цвяху.

Стрілки показували пів на другу ночі. Отакої! Так пізно, а вони ще й не вкладались.

Здавалося, для неї це було важливіше за будь-які події цієї ночі. Вона їх хутко повкладала в піратські ліжка. Лише Пітер ходив туди-сюди палубою, аж поки й сам не заснув біля Довгого Тома. Йому знов щось таке наснилося, він довго хлипав уві сні, а Венді втішала його.

Розділ шістнадцятий

Повернення додому

Після третьої склянки[1] всі зірвалися на ноги. І закипіло справжнє моряцьке життя. Дударик тепер став боцманом, він тримав у руці канат і жував тютюн. Усі повбиралися в піратську одежу, підрізавши штани до колін та підчикриживши рукави. І тепер, акуратно підстрижені, хлопчаки походжали палубою, раз по раз підсмикуючи штанці.

Чи треба говорити, хто став капітаном? Реготун із Джоном були його першим і другим помічниками. На борту перебувала й одна жінка. Решта хлопчаків стали простими матросами й мешкали в кубрику.

Пітер тримав у руках штурвал. Перед тим він свистав усіх нагору, вишикував команду й виголосив стислу промову. Казав, сподівається, що вони як справжні моряки виконають свій обов'язок. А коли посміє хтось чинити заколот, він усіх пошматує! Суворі слова капітана припали до серця новоспеченим морякам, і вони вітали капітана оплесками. Відтак пролунало кілька команд, ко-

[1] Тобто о пів на другу дня. Склянкою на флоті називали пісочний годинник із півгодинним ходом. За ним на кораблях відлічували час. Кожні 30 хвилин цей годинник перевертав матрос і бив у дзвін (ринду).

рабель повернув і взяв курс на материк. Капітан Пен, дослідивши карту, розрахував, що за доброї погоди вони дістануться до Азорських островів десь 21 червня, а далі полетять, щоб не гаяти часу. Декотрі хлопчаки хотіли, аби їхній корабель був мирним, а дехто охоче служив би на піратському. Проте капітан тримав їх у лещатах, тож вони не наважувались навіть писнути про якісь там бажання. Найліпше для всіх було беззаперечно коритися. Малюкові вже перепало на горіхи за те, що завагався, коли йому наказали виміряти глибину. Усі вважали, що Пітер лише вдає з себе справедливого, аби не стривожити Венді, а щойно вона пошиє йому нову одіж, отоді він і покаже всім, де раки зимують! І справді Венді, хоч їй і не хотілося, шила йому нову одяганку із найстрашнішого Гакового вбрання. Згодом хлопчаки перешіптувалися, що начебто Пітер, одягнувши той костюм, сидів цілу ніч у каюті з Гаковою люлькою в зубах, стискав праву руку в кулаці, загрозливо загнувши вказівний палець, наче пазур.

А зараз давайте залишимо корабель і повернемося до спорожнілого будинку, який багато років тому покинули трійко наших героїв. І як не соромно нам і словом не згадати про будинок під номером 14 увесь цей час. Але я певен, що пані Дарлінг на нас не гнівається. Якби ми повернулися раніше й кинулися їй співчувати, вона б сплеснула руками: «Ох ви ж і смішні! Даремно ви сюди прибули. Хіба ж зі мною щось станеться? Ану мерщій назад та пригляньте там за дітьми!» Ось такі вони, матусі. І я готовий присягтися: поки вони так поводитимуться, дітлахи завжди обертатимуть це на свою користь!

Навіть зараз ми зважилися зазирнути до знайомої нам дитячої кімнати лише тому, що її законні мешканці уже в дорозі додому. Ми просто трохи випередили їх, аби пересвідчитися, що на ліжках свіженька білизна і що пан та пані Дарлінг увечері нікуди не збираються. Одначе ми тут лише спостерігачі. От, здавалося б, чого на ліжках має бути свіжа білизна, якщо невдячні дітлахи покинули їх з таким поспіхом? Чи ж не справедливо буде отак: вони повертаються додому, аж глядь — а батьків немає, пішли десь у гості. От наука їм була б! Авжеж, їх давно вже слід би провчити, ще тоді, коли ми їх уперше зустріли. Та якби ми так повелися, пані Дарлінг ніколи б нам цього не подарувала.

Проте мені кортіло вчинити одну річ: підказати пані Дарлінг (це така звичка є у письменників), що її дітлахи вже повертаються і будуть удома в четвер наступного тижня. Але ж ні — такий учинок геть зіпсує несподіванку, яку готують Венді, Джон і Майкл.

Вони ще на кораблі все ретельно обміркували: матуся невимовно радіє, тато здивовано скрикує, Нена підстрибує, аби першою обійняти малечу, хоча насправді її вихованці заробили добрячої прочуханки. А що ж буде, як наперед усе розбовкати батькам? Не вийде ніякої несподіванки! Ох і свербить же їх провчити: от узяти й розказати б пані Дарлінг цю новину. Лише уявіть — вони прилітають додому як герої, а пані Дарлінг не цілує їх, тато невдоволено бурчить: «От морока, знов ці халамидники плутаються під ногами!» Але за таке нас по голівці не погладять. Бо ж ми вже давненько знаємо пані Дарлінг: вона б нас ще й висварила за те, що позбавили дітей такої радості.

— Але, пані Дарлінг, ще ж цілих десять днів треба чекати до того четверга. А якщо ми розкажемо все зараз, то ви радітимете на десять днів раніше.

— Та ні, мої любі, чекання того варте. Як можна позбавити дітей десяти хвилин радості?

— Ну, пані, якщо ви так вважаєте...

— А хіба можна вважати інакше?

Бачте, яка надто м'яка вдача в цієї жінки? Я саме збирався розхвалити її чесноти, та тепер промовчу, бо трохи розгнівався на неї. Їй і справді зайве нагадувати про приготування — у неї й без того все готове. На ліжках свіжа білизна, а вікно в дитячій завжди відчинене.

Усе добре розглянувши, ми можемо спокійнісінько повертатися на корабель. Проте коли ми вже тут, то можна ненадовго затриматися й подивитись, що буде далі. Нас навіть ніхто не помітить, та й нащо ми комусь здалися. Отож не гріх навіть якесь дошкульне слівце кинути — може, й зачепить кого.

У дитячій кімнаті все так і залишилося, хіба що буда десь зникає між дев'ятою годиною ранку та шостою вечора. Річ у тім, що, коли діти полетіли з дому, бідолашний пан Дарлінг визнав, що винен у всьому, бо ж саме він посадив Нену на ланцюг у дворі, хоча врешті вона виявилася мудрішою за нього. Бачте, який він вразливий, і якби не кілька сивих волосин, пан Дарлінг і досі скидався б на хлопчака. До того ж він завжди вперто обстоював справедливість, навіть якщо це шкодило йому. Отож після всіх тих подій пан Дарлінг усе розважив, а тоді... став накарачки й заповз до буди. І як не вмовляла його дружина, як не благала, аби він виліз, він сказав рішуче:

— Ні, люба, не вилізу! Саме тут мені місце.

Гірко розкаюючись за свою провину, він присягся, що не вилізе звідти, аж поки діти не повернуться додому. Ох і шкода було на нього дивитися, але таким уже він був: якщо не переборщить у якійсь справі, то взагалі скоро покине її. Колись гордовитий Джордж Дарлінг перетворився тепер на найсумирнішого чоловіка, сидів собі щовечора в буді й розмовляв зі своєю дружиною про любих діточок та їхні вибрики.

А як шанобливо він ставився до Нени! Хіба що не дозволяв залазити в буду (це ж його теперечки місце!), решту ж забаганок виконував беззаперечно.

Щоранку буду з паном Дарлінгом відвозили екіпажем на роботу і привозили додому о шостій. Оце так сила волі! А раніше пам'ятаєте, він дуже переймався тим, що про них теревенили сусіди. І ось тепер тільки на нього й дивилися, про нього пащекували, брали на глузи. Може, він і мучився глибоко в серці, проте зовні тримався спокійно, а коли до буди зазирала якась пані, він навіть шанобливо знімав капелюха.

Авжеж, він передавав куті меду, але ж яке видовище було! Та невдовзі поширилися чутки про причини дивної поведінки пана Дарлінга, і геть усі — і малі, і старі — співчували йому. Цілі юрмиська людви супроводжували й зустрічали екіпаж, миловидні дівчата аж у чергу ставали, аби дістати його автограф; найсолідніші газети друкували інтерв'ю з ним. До того ж його запрошували на врочисті прийоми, а на запрошенні приписували: «Приїздіть у своїй буді».

Того довгожданого четверга сумна-пресумна пані Дарлінг сиділа в дитячій кімнаті й чекала з роботи свого чоловіка. Пам'ятаєте, яка весела вона була колись? А втративши дітлахів, вона здебільшого журилася, бо вельми любила їх. Я б навіть сказав, що занадто любила оту невдячну малечу, але я анітрішечки її не засуджую.

Ось дивіться, вона задрімала на стільці. Кутик її вуст (той, де гуляв невловний цілунок) трохи змарнів. Її рука мимоволі лягла на серце, наче їй там боліло. Декому в цій історії подобається Пітер, дехто вболіває за Венді, а я найдужче люблю пані Дарлінг. Ну що, може, трохи потішимо її — шепнемо уві сні, що її шалапути повертаються? Ох і радощів буде! А ті й справді підлітають — уже за якихось кілька кілометрів од вікна. Єдине, що лишається зробити, — тишком прошепотіти їй, що вони в дорозі. Ну, давайте...

Ой, що ж ми накоїли!.. Вона аж підскочила й почала гукати дітей:

— Венді! Джоне! Майкле!..

Але в дитячій була тільки Нена. Пані Дарлінг кинулася до неї:

— Нено, мені щойно наснилося, що наші любі діточки повертаються!

На очі няньці навернулися сльози, вона лагідно поклала свою лапу на коліна хазяйці. Отак і сиділи вони вкупі, аж тут занесли пана Дарлінга в буді. Він саме висунув голову, аби поцілувати дружину, і ось ми бачимо, як його обличчя постаріло й водночас стало лагіднішим.

Він віддав свого капелюха Лізі, а та зневажливо взяла його (вона ж бо й гадки не мала, що коїться в серці цього чоловіка). А надворі ще галасував натовп, який супроводжував екіпаж до будинку. Це вельми зворушило пана Дарлінга.

— Чуєте? — прислухався він. — Ох, як приємно!

— Авжеж приємно! Ватага малих роззяв, — дошкулила Ліза.

— Сьогодні було й кілька дорослих, — заперечив він наче якось невпевнено.

Ліза кинула на нього нищівний погляд, але він не вичитав її. Бачте, народна слава не зіпсувала його, навпаки — зробила добросердим.

Певний час пан Дарлінг сидів у буді, висунувши назовні голову, і гомонів із дружиною про свій успіх. Пані Дарлінг занепокоїлась, аби той успіх не замакітрив йому голови. Але чоловік заспокійливо стиснув їй руку:

— Інакше було б, якби я мав слабку вдачу, — мовив він. — Не дай Боже мати слабку вдачу!..

— І ще одне, Джордже, — зважилась спитати вона, — ти й досі шкодуєш за свій учинок, як і раніше, еге ж?

— Ще й як шкодую, люба! Поглянь, як я караюсь — сиджу, наче пес, у буді!

— Але... Джордже, ти впевнений, що караєшся цим? Може, ти... теє... насолоджуєшся?

— Любонько моя! Хіба ж можна таке думати?

Можете бути певні: вона попросила пробачення, а потім він позіхнув і вклався спати — згорнувся клубочком у буді.

— Кохана, чи не заграла б ти мені на піаніно щось таке перед сном? — попросив він, а тоді, бачачи, що вона рушила до сусідньої кімнати, додав безтурботно: — І зачини, будь ласка, вікно, бо наче піддуває.

— Ні, Джордже, ніколи не проси мене це робити! Вікно має бути відчиненим для наших діточок завжди. Розумієш, завжди...

Тепер настала черга панові Дарлінгу перепрошувати. Дружина вийшла до іншої кімнати грати на піаніно і незабаром чоловік задрімав. І ось, коли пана Дарлінга огорнув сон, до кімнати залетіли Венді, Джон і Майкл.

Та ні, насправді сталося трохи не так. Це ми так написали, бо діти й справді зміркували так учинити, коли ми їх залишили на кораблі. Але, певно, дорогою щось трапилося, бо у вікно залетіли не вони, а... Пітер і Дзинька.

Аж ось заговорив Пітер, і справа розкрилася.

— Дзинько, ану мерщій зачини вікно! — наказав він пошепки. — Защепни гачком! Отак... А зараз давай вийдемо через двері. Щоб Венді, коли прилетить, подумала, що матуся забула про неї. Що вона тоді вдіє? Крутнеться й полетить зі мною назад та й квит.

Он воно що! Тепер все ясно: ось чому Пітер, прикінчивши піратів, не повернувся на острів, доручивши Дзиньці супроводжувати дітей. Отже, цей вибрик ще тоді спав йому на думку.

Замість того щоб соромитися свого вчинку, Пітер радісно витанцьовував, а тоді зазирнув до сусідньої кімнати: хто ж там такий грає?

— Це матуся Венді, — шепнув він Дзиньці. — Нівроку тітонька, але не така гарна, як була моя матуся.

Звісно, Пітер нічогісінько не пам'ятав про свою матусю, одначе полюбляв нею хвалитися. Він геть не знав мелодії, яку награвала пані Дарлінг, проте йому здалося, що вона грає таке: «Вернись додому, Венді, ой, вернися...» І Пітер зловтішно скрикнув:

— Аякже, хе-хе! Ви, тьотю, вже ніколи не побачите Венді, бо вікно зачинене!

Він знову зазирнув, бо музика чомусь затихла. І ось він побачив, як голівка пані Дарлінг схилилася на піаніно, а на її щоках зблиснули сльози. «Певно, хоче, аби я відчинив вікно, — зміркував Пітер. — А дзуськи! Нізащо не відчиню!» Придивившись знову, він побачив ті самі сльози — чи то, може, вже інші накотилися. «Матуся страшенно любить Венді, — роздумував він й аж сердився на тітоньку, яка не могла без Венді. Адже причина дуже проста: — Я так само її люблю! Вона ж не може бути з нами обома, шановна тітонько!»

Одначе шановній тітоньці не зробилося легше, і йому стало прикро. Він одвернувся, але вона ніби стояла перед його очима. Відтак Пітер узявся стрибати й корчити кумедні гримаси, проте журба пані Дарлінг наче оселилася в його серці.

— Ну, гаразд, — здався він, ковтнувши сльози. А тоді відчинив вікно. — Летімо, Дзинько! Не треба нам ніяких матусь! — гукнув він, скривившись, і помчав геть.

Отже, Венді, Джон і Майкл підлетіли до відчиненого вікна, хоча насправді заслуговували на зовсім інакшу зустріч. Потім спустились додолу, не відчуваючи і крихти сорому за свій учинок, а найменшенький уже геть забув рідну домівку.

— Джоне, — роззирнувшись довкола, мовив Майкл, — здається, що я тут уже колись був.

— Звісно, був, дурнику. Он твоє ліжко стоїть.

— І справді, це воно, — якось невпевнено погодився Майкл.

— Ой, дивіться — буда! — скрикнув Джон і підбіг ближче, аби зазирнути всередину.

— Мабуть, там Нена спить, — припустила Венді.

А Джон аж свиснув від подиву:

— Та де там! Тут якийсь дядько сидить!

— Це ж тато! — скрикнула Венді.

— А можна, я подивлюсь на тата, — нетерпеливився Майкл.

Пильно оглянувши «дядька», він щиро розчарувався:

— Гм, він не такий великий, як пірат, котрого я вколошкав.

Добре, що пан Дарлінг тим часом давив хропака, інакше йому б не вельми приємно було чути такі слова від малюка Майкла.

Венді із Джоном геть збило з пантелику те, що їхній татко спав у буді.

— Дивно... Раніше татко нібито ніколи не спав у буді, — силкувався згадати Джон.

— Хтозна, Джоне... — Венді теж узяли сумніви. — Може, ми не все пам'ятаємо?

По шкірі їм побігли мурашки.

— І як не соромно нашій матусі, — почав малий негідник Джон, — ми повернулись, а вона десь пішла!

Аж раптом пані Дарлінг заграла знов. Глянувши у відхилені двері, Венді скрикнула:

— Це ж матуся!

— Матуся! — підхопив Джон.

Сонний Майкл розгубився.

— То ти не справжня матуся, Венді? — спитав він.

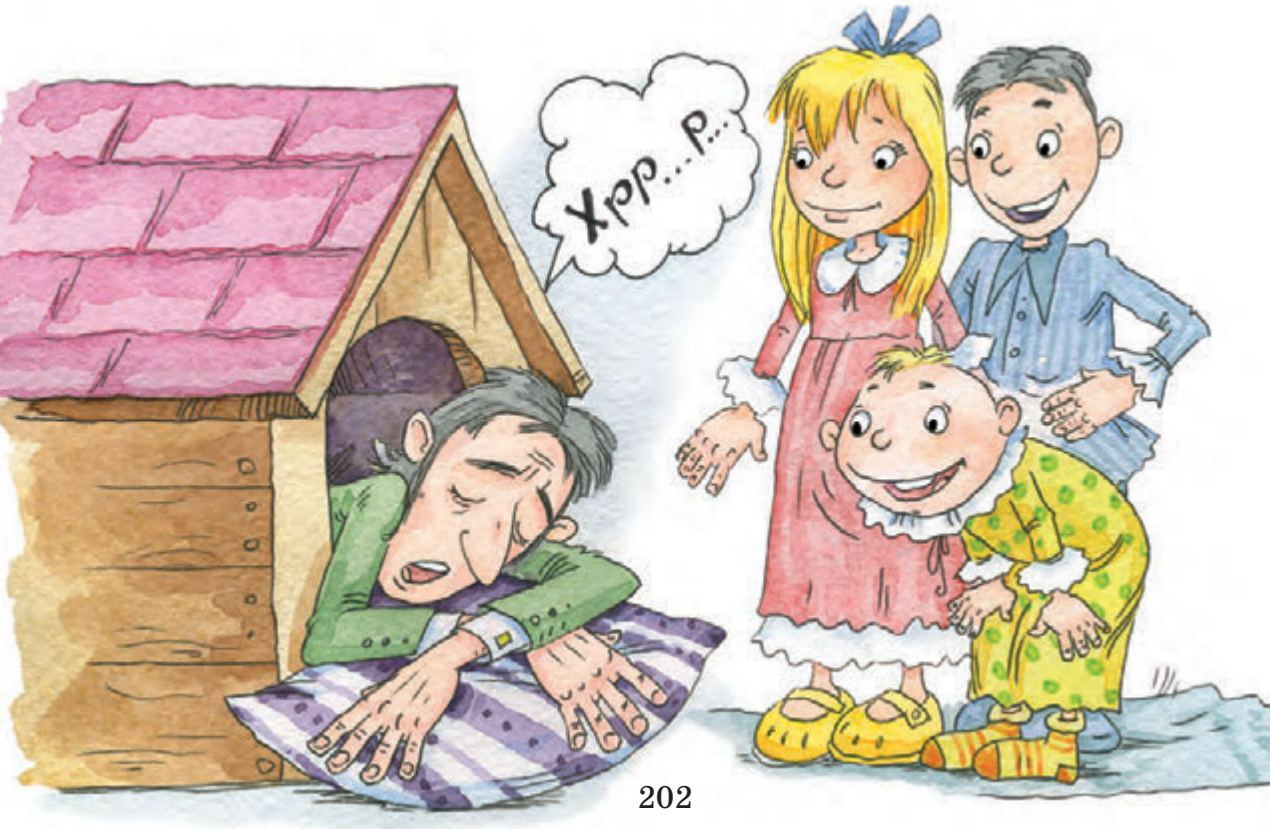

Венді охопив жаль:

— Ні, Майкле, я була нею тільки на острові.

Джонові сяйнула думка.

— А давайте ми тихенько підкрадемося й затулимо мамі очі руками, — запропонував він. — Хай відгадує!

Одначе Венді вважала, що таку радісну звістку треба повідомляти інакше.

— Краще давайте повкладаємось у ліжка і прикинемось, наче спимо. А коли матуся зайде, то подумає, що ми нікуди й не літали.

Отже, коли пані Дарлінг зайшла до дитячої, аби глянути, чи спить чоловік, усі ліжка були зайняті. Діти принишкли, чекаючи радісного крику, проте вона не скрикнула. Матуся бачила їх, але не вірила власним очам. Бачте, їй здалося, що то все її мрії та марення, бо ж діти не раз снилися їй саме отак — наче вони мирно сопуть у ліжечках.

Вона сіла в крісло коло каміна, де раніше колисала малечу. А трійко мандрівників нічого не могли втямили, і незатишні думки прокралися в їхні голівки. Венді не втрималася першою.

— Матусю! — гукнула вона.

— Це Венді... — промовила пані Дарлінг наче уві сні.

— Мамуню! — озвався Джон.

— Це Джон... — говорила мама.

— Матусечко! — пискнув Майкл, нарешті впізнавши її.

— А це Майкл, — назвала пані Дарлінг найменшого синочка й простягла руки до трьох себелюбних дітей, хоча й знала, що їх тут нема й вона не зможе пригорнути їх.

Коли раптом... вона справді пригорнула їх — і Венді, і Джона, і Майкла, який умить зіскочив з ліжка й кинувся до неї!

— Джордже, Джордже! — оговтавшись, покликала вона.

Пан Дарлінг прокинувся, щоб поділити з нею радість, і вмить до кімнати прожогом заскочила Нена. Ох, чи ж бувають радісніші зустрічі? Але ніхто їх не бачив, окрім маленького хлопчика, який пильно вдивлявся крізь шибку.

О, Пітер зазнав купу радощів, яких не відали інші дітлахи, але таких, як оце вирували в кімнаті за вікном, він не зазнає ніколи.

УРА!..
ДІТКИ
ПОВЕРНУЛИСЬ.

Розділ сімнадцятий

Коли Венді стала дорослою

А хочете дізнатись, що сталося з іншими хлопчаками? Вони терпляче чекали внизу, аби Венді все про них розповіла батькам. І ось, порахувавши до п'ятисот, хлопчаки наважились іти. Вирішивши піднятися сходами, вони гадали, що справлять краще враження. І ось хлопчаки виструнчились перед пані Дарлінг, поскидавши капелюхи. Ох, як їм хотілося зараз мати на собі не це піратське лахміття, а зовсім інше вбрання. Вони стояли мовчки, але їхні очі благали її взяти їх у родину. Їм би слід було подивитись і на пана Дарлінга, та хлопчаки геть забули про нього.

Певна річ, пані Дарлінг одразу ж погодилась прийняти їх, але пан Дарлінг наче трохи спохмурнів. Хлопчакам здалося, ніби він зважував, що іще шестеро дітлахів — забагато для їхньої родини.

— Мушу сказати тобі, доню, — звернувся він до Венді, — що ти нічого не робиш наполовину.

Близнюки чомусь подумали, що зауваження стосується їх двох. Отож один із них, гордовитіший, випнув груди і, зашарівшись, мовив:

— Якщо ви, дядечку, вважаєте, що нас забагато, то ми з братом можемо піти!

— Ну тату! — скрикнула приголомшена Венді.

Пан Дарлінг ще дужче спохмурнів. Він знав, що поводиться негаразд, але нічого не міг удіяти.

— Ми можемо спати всі на одному ліжку, скрутившись калачиком, — повідомив Реготун.

— Я сама їх стрижу, — підтримала Венді.

— Джордже! — озвалася дружина, якій прикро було дивитися, як її чоловік показує себе не з кращого боку.

І тоді він... заплакав. І враз усе з'ясувалося. Виявляється, він з радістю всиновив би їх геть усіх, як і дружина, проте волів би, щоб питалися і його згоди, як матусиної, і не вважали його порожнім місцем у власному домі.

— Я не вважаю його порожнім місцем! — умить вихопився Дударик. — А ти, Вихоре?

— Ні, не вважаю! А ти, Малюче, вважаєш?

— Звісно ж, ні. Близнюки, а ви що скажете?

Отак і виявилося, що жоден із них не вважає пана Дарлінга порожнім місцем. А він безмежно зрадів із того і сказав, що знайде місце для всіх у вітальні, якщо вони там помістяться.

— Авжеж, помістимось, — навперебій запевняли хлопчаки.

— Тоді гайда за мною! — скомандував весело він. — Щоправда, я не певен, що в нас є вітальня, але ми вдамо, ніби вона є. Це ж майже те саме, еге ж, хлопці? Вперед!

І, пританцьовуючи, всі гукнули «вперед!» і рушили на пошуки вітальні. Я вже забув, знайшли вони її чи ні, але зрештою місце в домі знайшлося всім.

ЗА МНОЮ!..
УРА! - УРА!

А Пітер перед тим, як відлетіти геть, побачився ще раз із Венді. Він не залетів у вікно, але зачепив так, щоб Венді сама прочинивши його, покликала Пітера. Так і сталося.

— Ну, Венді, прощавай! — сказав він.

— Ой, а ти що — вже відлітаєш?

— Атож.

— Пітере, а тобі не здається, — говорила вона, трохи почервонівши, — що ти мусиш поговорити з моїми батьками про дещо дуже приємне?

— Ні.

— Ну... про мене, Пітере?

— Ні.

Пані Дарлінг хутко підійшла до вікна, бо ж тепер вона не спускала Венді з очей. Матуся розказала Пітерові, що вони всиновили всіх хлопчаків і з радістю всиновлять і його.

— І ви віддасте мене до школи? — запитав він, хитро примружившись.

— Звісно.

— А тоді я піду на роботу?

— Гадаю, що так.

— І що, я скоро виросту і стану дорослим чоловіком?

— Дуже скоро.

— А я не хочу ходити до школи й вивчати всіляку нудоту! — запально вигукнув він. — Я не хочу ставати дорослим чоловіком! Ось ви, тітонько, уявіть собі: одного ранку я прокидаюсь і чую, що в мене росте борода!

— Але, Пітере, — спробувала втішити його Венді, — я любитиму тебе і з бородою!

Пані Дарлінг простягла було руки до хлопчика, але він відштовхнув їх.

— Відчепіться, тітонько! Мене ніхто не зловить і не зробить з мене дорослого чоловіка!

— Але ж де ти житимеш?

— Із Дзинькою в тій хатинці, що ми спорудили для Венді. Феї піднімуть хатинку на верховіття височезних дерев, де вони самі ночують.

— Ой, цікаво як! — скрикнула Венді так захопливо, аж матуся міцніше пригорнула її до себе.

— А я думала, що всі феї ще хтозна-коли повмирали, — сказала пані Дарлінг.

— Та ні, мамо! Там постійно з'являються нові феї, — взялася пояснювати Венді, яка про фей тепер багато знала. — А буває це так: коли немовля народжується на світ і вперше сміється, тоді й народжується новенька фея. А мешкають вони у гніздах у верховітті дерев. Хлопчики-феї — бузкового кольору, дівчатка — біленькі, а блакитні — це малюки, які ще й самі достоту не знають, хто вони.

— Ох і весело ж мені буде! — виспівував своєї Пітер, підморгуючи Венді.

— Але ввечері ти сидітимеш сам і нудитимешся коло вогню, — дошкулила у відповідь дівчинка.

— Зі мною буде Дзинька.

— Твоя Дзинька не тямить і двадцятої частини того, що треба зробити, — скубнула вона знов.

— Брудні наклепи! — озвалася Дзинька з якогось закутка.

— Хіба ж то так важливо? — недбало мовив Пітер.

— Ох, Пітере, ти ж сам знаєш, що важливо.

— Ну, гаразд, тоді летімо зі мною до хатинки.

— Можна, мамо?

— Звісно, що ні, доню. Я так довго тебе чекала, що тепер уже нікуди не пущу.

— Але ж йому дуже потрібна матуся!

— І тобі теж, моя ластівочко.

— Не хочеш — як хочеш, — сказав Пітер так, начебто запрошував просто з увічливості.

Проте від пильного ока пані Дарлінг не сховалося те, як він скривився, тож вона розважливо запропонувала щовесни відпускати Венді на тиждень, аби та поприбирала в його хатинці. Венді бажалося полетіти туди якогось ближчого дня, адже до весни ще ой як далеко. Одначе Пітер був задоволений такою обіцянкою, тож радий-радісінький знявся й полетів.

Для Пітера не існувало часу, а пригод йому траплялося стільки, що якби я їх усі описав, то це була б лише краплина в морі. Венді добре знала його вдачу, тому й прощалася з ним трохи сумно:

— Ти ж не забудеш мене, Пітере, до весни, коли треба буде летіти прибирати?

Пітер випнув груди: звісно ж, не забуде, — та й полетів собі. Він узяв із собою поцілунок пані Дарлінг — отой прихований у кутику її вуст. Нікому він так і не дістався, а йому — легко! От дивина!

Усі хлопчаки, звичайно, пішли до школи. Більшість потрапили до третього класу, а от Малюка як «найрозумнішого» спершу записали до четвертого класу, а тоді — до третього, але врешті взяли до першого. На кінець першого тижня навчання діти аж за лікті себе кусали: які ж вони йолопи, що не лишилися на острові! Та вже нічого не вдієш. Отож невдовзі вони приладилися і стали такими звичайними хлопцями, як оце ми з вами.

Шкода, але з часом вони розучились літати. Спершу Нена прив'язувала дітей за ногу до ліжка, аби вони не могли високо злетіти. А вдень дітлахи розважалися тим, що вдавали, ніби падають із двоповерхового автобуса, а тоді раптом злітали. Та невдовзі вони виявили, що набивають собі чимало ґуль, коли отак-от бавляться. А невдовзі помітили, що вже не можуть наздогнати навіть власні капелюхи, коли їх підхоплював вітер і відносив геть. Хлопчаки гадали, що вони просто забувають тренуватися, хоча насправді вони дедалі менше вірили в Небувандію.

Майкл вірив у Небувандію найдовше з усіх, хоч усі вже й підсміювалися з нього. Тому він і полетів із Венді навесні, коли Пітер примчав по неї. Венді вбралася в сукенку, сплетену з листочків та ягід іще тоді, на острові. Одначе тепер вона переймалася тим, аби Пітер, бува, не помітив, що сукня стала куценькою. Та де там — Пітерові було не до того, бо ж він увесь час галайдакав про себе та свої пригоди.

Венді нетерпеливилося поговорити з ним про ті часи, коли вони всі разом були на острові, але в Пітеровій голові вирувало ціле море нових пригод, а про давніші йому було байдуже.

— А хто такий капітан Гак? — зацікавлено спитав він, коли вона згадала про давнього ворога.

— Ти що, вже забув? — вражено спитала вона. — Ти ж сам прикінчив його і врятував нас усіх!

— Е, та я завжди викидаю з голови тих, кого вколошкав, — недбало пояснив він.

Коли Венді розхвилювалася, чи радо зустріне її Лагодинька-Дзинька, він раптом спитав:

— А хто це така?

— Пітере, ти що?.. — сахнулася Венді; навіть коли вона йому почала розповідати, він так і не пригадав.

— Ой, та їх стільки розвелося, — махнув він рукою. — Може, її вже й немає давно.

Пітер, певно, мав рацію, бо ж феї малесенькі й живуть недовго, одначе тим крихіткам їхнє життя здається дуже довгим. Венді було боляче чути, що цілий рік здавався Пітерові одним днем, а для неї це наче минула купа років. Але вони все одно чудово провели час, прибираючи хатинку у верховітті височезних дерев.

Наступного року Пітер не прилетів по неї. Вона чекала на нього в новій сукенці, бо стара вже й зовсім не налазила. А він не летів та й не летів.

— Може, він захворів, — припустив Майкл.

— Ти ж знаєш, що він ніколи не хворіє.

Тоді Майкл підійшов ближче і сказав пошепки:

— Чуєш, Венді, а може, його й зовсім не існує?

Венді ладна була розплакатися, якби не зарюмсав Майкл.

Пітер прилетів через весну й навіть не підозрював, що пропустив цілий рік. Того разу дівчинка Венді бачила його востаннє. Ще довго вона щосили старалася не рости, а коли закінчила школу з відзнакою, то гадала, що геть зрадила Пітера.

Пролітали рік за роком, а Пітер не з'являвся. Коли вони знову побачилися, Венді була вже заміжньою. І тепер Пітер важив для неї не більше, як котрась стара дитяча іграшка в ящику. Отже, Венді виросла і добре зробила! Бо ж вона була з тих дітлахів, хто хоче стати дорослим.

Хлопчаки тим часом теж виросли. Про них не варто багато розповідати, бо ви й самі їх можете побачити щодня. Ось прямують на роботу Близнюки, Реготун і Вихор, у кожного в руці портфель, а під пахвою — парасоля. Майкл став машиністом, Малюк одружився із панночкою знатного роду й став лордом. А бачите ген того дядечка суддю, в перуці, що виходить із кованої брами? Авжеж, ви звикли його називати Дудариком. А отой бородань, який і двох слів не сплете, аби розказати своїй малечі казочку, — це Джон.

На вінчання Венді вбралася в білу сукню з рожевим поясом. Дивно, що Пітер не залетів до церкви та не перешкодив шлюбній церемонії.

Час спливав, і у Венді народилася донечка. Мабуть, про це слід писати не чорною, золотою фарбою.

Її назвали Джейн. Це було гарнесеньке дитя з вельми допитливими оченятками, наче їй кортіло геть про все знати. Коли дівчинка трохи підросла, то стала розпитувати про Пітера Пена. Їй подобалося слухати всілякі історії про нього, а Венді залюбки розповідала їхні пригоди, які почалися в цій самій дитячій кімнаті.

Тепер у дитячій стояло двоє ліжечок — Джейн та її няньки. Буди там уже не було, бо й Нени вже не було на світі. Коли вона

дожила до глибокої старості, з нею було важко ладити: Нена вважала, що ніхто не вміє виховувати дітей краще за неї.

Раз на тиждень нянька Джейн брала вихідний, і того дня Венді сама вкладала донечку в ліжко і розказувала безліч цікавих казок. Джейн придумала накриватися разом із матусею простирадлом, щоб опинитися наче в наметі, і дівчинка в моторошній темряві шепотіла:

— І що ми зараз бачимо?

— Ой, я геть нічого не бачу, — промовляла Венді, згадуючи себе малою і думаючи, що, якби жива була Нена, вона б такі забавки хутко припинила.

— Ні, мамо, ти щось таки бачиш, — не вгавала Джейн. — Ти бачиш той час, коли була маленькою.

— Це ж було так давно, моє сонечко, — зітхнула Венді. — Ох, як швидко летить час.

— Авжеж, летить, — хитро примружилась донька, — так, як колись літала ти?

— Я літала?.. Ох, Джейн, деколи мені здається, що я зовсім не літала.

— Ні, мамо, ти літала!

— О, які то були чудові дні, коли я літала!

— Мамо, а чому ти тепер не можеш літати?

— Бо я вже стала дорослою, моя ластівочко. Коли люди виростають, вони забувають, як це робиться.

— А чому?

— Ну, бо вони перестають бути веселими, невинними та безтурботними. А літати можуть тільки ті, хто веселий, невинний та безтурботний.

— Ой, як би я хотіла бути веселою, невинною та безтурботною!..

Аж ось Венді здалося, наче вона справді щось бачить.

— Здається, це та сама дитяча кімната... — почала вона.

— Авжеж, мамо, — підхопила Джейн. — І що було далі?

І вони вирушили на пошуки пригод тієї ночі, коли Пітер прилетів розшукувати свою тінь.

— От дурненький, — сказала Венді, — уявляєш, він хотів приклеїти її до себе за допомогою мила! А коли не вийшло, то розплакався і розбудив мене. А я тоді встала і пришила до нього тінь.

— Ні, ти трішечки пропустила, — виправила Джейн, яка знала цю історію краще за матусю. — Коли ти побачила, що він сидить долі й рюмсає, що ти сказала?

— Я підвелася на ліжку і сказала: «Хлопчику, чому ти плачеш?»

— Авжеж, ти так і сказала, — підтвердила Джейн.

— А потім він забрав нас усіх і ми полетіли в далеку країну Небувандію, де є феї, пірати, індіанці, Русалчина заплава, підземна домівка та маленька хатинка.

— Мамо, а що тобі найбільше там подобалося?

— Ну, мабуть, найдужче я любила підземну домівку.

— Ага, і я теж. А що тобі Пітер сказав на прощання?

— Ось що він сказав мені на прощання: «Завжди чекай на мене, і однієї ночі ти почуєш, як я тебе кличу!»

— Точно!

— Але... На жаль, він геть забув про мене, — Венді говорила про це з посмішкою, бо вона вже доросла.

— А як він кукурікав? — одного разу спитала Джейн.

— Ну, щось подібне до цього, — сказала Венді і спробувала кукурікнути.

— А от і ні! Зараз я покажу, — заперечила Джейн і закукурікала значно краще, ніж мама.

Венді трохи злякалась.

— Донечко, де ти навчилась?

— Я часто чую це, коли сплю, — відповіла донька.

— Авжеж, багато дівчаток чують це уві сні, а от я єдина, хто чув це наяву.

— Яка ж ти щаслива! — вигукнула Джейн.

Та ось однієї ночі сталося лихо. Це трапилося навесні, коли вже й історію було розказано, і Джейн сопіла в ліжечку. Венді щось шила на килимку біля самого каміна, бо іншого світла в дитячій не було. І раптом за шитвом вона почула кукурікання. Прочинилося вікно, і на підлогу скочив Пітер — достоту такий, як колись, Венді навіть помітила його молочні зубки-перлинки.

Пітер так і лишився маленьким хлопчиком, а Венді виросла. Вона, безпорадна доросла жінка, так і сиділа коло каміна, не насмілюючись зрушити з місця, наче відчувала за собою якусь провину.

— Привіт, Венді! — поздоровкався Пітер, геть не помічаючи змін, бо думав лише про себе. До того ж у тьмяному світлі вогню її сукня скидалася на нічну сорочечку, у якій він колись бачив її.

— Здрастуй, Пітере! — тихо мовила вона, пригинаючись, аби здаватися меншою. А собі думала: «І чого я подорослішала?»

— А де Джон? — спитав він, не знайшовши третього ліжка.

— Джона тут уже немає, — насилу мовила вона.

— А Майкл що — спить? — зиркнув він на ліжко Джейн.

— Угу, — відповіла вона, відчувши, що обманює і Пітера, і Джейн. А тоді хутко додала, аби не почуватися винною: — То не Майкл.

Пітер придивився пильніше.

— О, то це хтось новенький!

— Еге ж.

— Хлопчик чи дівчинка?

— Дівчинка.

Здавалося, тепер він точно мав усе збагнути. Та де там!

— Пітере, — завагавшись, почала вона, — ти бажаєш, аби я полетіла з тобою?

— Ну, звісно. Я тому й прилетів, — мовив він серйозно. — Невже ти забула, що зараз весна і настав час прибирати в хатинці?

Вона розуміла: марно йому нагадувати, що він сам пропустив цілу купу років.

— Я не можу полетіти, — вибачалась вона. — Бо я розучилась літати.

— Та я тебе вмить навчу!

— Ні, Пітере, не марнуй на мене чарівний пилок.

Венді випросталась, і Пітера охопив страх.

— Що це таке з тобою? — скрикнув він, зіщулившись.

— Я запалю світло, і ти сам усе побачиш, — сказала вона.

І оце вперше в житті Пітер злякався.

— Не запалюй! — гукнув він.

Я виросла!..
Що це з тобою?..

Вона погладила по голівці бідолашного хлопчика. Це вже була не маленька дівчинка, що поривалася до нього, а доросла жінка, яка дивилася на все з усмішкою.

З усмішкою крізь сльози...

Венді запалила світло, і Пітер усе побачив. А тоді болісно скрикнув; і коли висока вродлива жінка нахилилася, аби взяти його на руки, він рвучко відскочив.

— Що з тобою трапилося? — знову скрикнув він.

Довелося все пояснювати.

— Я стала дорослою, Пітере. Мені вже більше двадцяти років. Я давно виросла.

— Але ж ти обіцяла не рости!

— Я нічого не могла вдіяти. А тепер я заміжня жінка, Пітере.

— Ні, я не вірю!

— Так, і ота малесенька дівчинка в ліжку — моя донька.

— Я не вірю!

Але йому закралася підозра, що то все правда. І враз він підскочив до ліжка, де сопіла дівчинка, з кинджалом у руці... Звичайно, він не вдарив. Натомість сів на підлогу й захлипав. Венді не знала, як його розрадити, хоча раніше їй так легко це вдавалося. Зараз же вона, доросла жінка, вибігла з кімнати, аби все обміркувати.

Пітер і далі хлипав, і незабаром той плач розбудив Джейн. Вона підвелася на ліжку й зацікавлено спитала:

— Хлопчику, а чому ти плачеш?

Пітер випростався, чемно вклонився їй, а вона схилилась у відповідь на ліжку.

— Здоров! — привітався він.

— Привіт! — відповіла Джейн.

— Мене звати Пітер Пен, — назвався він.

— А я знаю.

— Я прилетів по свою матусю, — пояснив він, — аби взяти її в країну Небувандію.

— Я знаю, — мовила Джейн, — я чекала на тебе.

Коли Венді нарешті повернулася до дитячої, то побачила, що Пітер сидить на бильці ліжка і щось там вигукує, а Джейн у нічній сорочечці... літає кімнатою в радісному захопленні.

— Вона моя матуся, — пояснив Пітер.

Hi!
Hi!
Hi!

Джейн спустилася й сіла коло нього. На її личку сяяв той вираз, який йому найбільше подобався в панночках, коли ті дивилися на нього.

— Йому так потрібна мама... — завела жалібно Джейн.

— Так, я знаю, — розпачливо мовила Венді. — Ніхто це не знає так добре, як я.

— До побачення, — гукнув Пітер до Венді і знявся в повітря. А за ним полетіла безсовісна Джейн, яка вже вважала, що так пересуватися найлегше.

Венді підбігла до вікна.

— Ні! Ні! — кричала вона.

— Це тільки на весну, на час прибирання, — на льоту пояснювала Джейн. — Пітер хоче, аби я завжди допомагала йому прибирати.

— Ох, якби ж то я могла полетіти з вами... — зітхнула Венді.

— Мамо, але ж ти сама бачиш, що розучилась літати, — нагадала донька.

Звичайно, врешті-решт Венді дозволила їм летіти разом на Небувандію. Ми бачимо її у вікні, як вона спостерігає за двома дитячими постатями, які дедалі меншають і нарешті стають малесенькими зірочками.

А ось ми знову дивимося на неї: її вже трохи посріблила сивина, вона неначе зменшилась. Усе це діялось давно. А зараз і Джейн уже доросла і має маленьку донечку Маргарет. І щовесни, коли настає час прибирання в хатинці (звичайно, крім тих років, що він забуває), Пітер прилітає по Маргарет і забирає її на Небувандію, де вона розповідає про його ж власні пригоди, а він їх залюбки слухає. А коли Маргарет виросте і в неї народиться донька, то вона теж стане Пітерові за матусю. І так триватиме ще довго-довго, поки діти на світі веселі, невинні та безтурботні.

Дорога до Небувандії!

Напевно, прочитавши цю книжку, ти подумаєш: як доросла людина могла придумати таку неймовірну історію? Чи можливо це, щоб дорослий аж настільки вмів фантазувати, що вигадав і птаху-небуваху, і підземну домівку, і дерево небувамбук, і чванькувату фею Дзиньку, і капітана Гака, та й саму Небувандію? Але відкриємо тобі одну таємницю: ця неймовірна історія вийшла з самого серця письменника, яке завжди було відкрите для дітей.

Джеймс Метью Баррі, автор «Пітера Пена», народився 9 травня 1860 р. у невеличкому містечку в Шотландії (Велика Британія) у родині простого ткача. Хоч їхня родина й жила незаможно, проте батькові вдалося вивчити дітей. Джеймс закінчив Единбурзький університет і став журналістом. Шлюб письменника (1894 р.) виявився нещасливим і невдовзі розпався.

1885 р. він переїхав до Лондона, де й прожив до кінця життя. Його друзями стали такі відомі письменники, як Джон Голсуорсі, Герберт Веллс, Артур Конан Дойл та інші.

Джеймса Баррі вельми шанували за літературну та широку громадську діяльність. Цьому неабияк сприяли риси вдачі письменника: він був надзвичайно доброю та чуйною людиною. Серед його друзів було чимало мандрівників-дослідників, котрими він дуже захоплювався. Коли загинула експедиція відомого дослідника Антарктиди Роберта Скотта, на його тілі через півроку знайшли листа, адресованого саме Дж. М. Баррі. Капітан Скотт у листі просив письменника подбати про дітей та вдів членів його експедиції, якщо вони загинуть. Баррі беззаперечно виконав останнє прохання друга.

За свою літературну та громадську діяльність Дж. М. Баррі удостоївся великої пошани: 1913 р. отримав титул баронета, 1922 р. нагороджений орденом «За заслуги», 1919 р. став лорд-ректором Сент-Ендрюського університету, а 1930 р. — почес-

ним президентом Единбурзького університету. Помер письменник 19 червня 1937 року.

Історія Пітера Пена почалася з того, що Джеймс Баррі, переїхавши до Лондона, потоваришував із сусідами — молодим подружжям Артуром і Сильвією Девіс, які мали п'ятеро дітей. Та ось трапилося лихо: спершу Артур Девіс, а потім і Сильвія померли. І Джеймс Баррі став опікуном п'ятьох їхніх синів, узявши на себе їх виховання та освіту. Отож в іграх із п'ятьма бешкетниками, у казочках на ніч, у цікавих та захопливих розповідях і народилася Небувандія — країна вічного дитинства — та Пітер Пен, загублений хлопчик, який не хотів дорослішати й так і залишився малим хлопчиськом. Спершу (1904 р.) з'явилася дитяча п'єса «Пітер Пен». Вона стала настільки популярною, що відтоді спектаклі про Пітера Пена ставлять щороку на Різдво не тільки в Британії, а й далеко за її межами.

1911 р. побачила світ повість «Пітер Пен і Венді», яка принесла письменникові славу. Вона перекладена багатьма мовами світу, її залюбки читають і діти, і дорослі. Хлопчик Пітер Пен став неначе реальною особою: про нього вже пишуть книги інші письменники, знімають фільми, створюють мультики, йому ставлять пам'ятники. То, може, він і справді існує?

Та що вже приховувати — він таки існує, і зустріти його зовсім неважко. Просто заплющ очі й уяви собі зоряний політ до казкової країни Небувандії. А там саме вирує життя: коло галявини з дуплавими деревами розважається ватага хлопчаків із їхнім ватажком — Пітером Пеном. А тепер прислухайся, чи не чутно індіанців, які можуть тишком-нишком підкрастися ззаду, і тоді начувайся! Та найдужче стережись підступного й жорстокого пірата Гака та його залізного пазура. А ще ти почуєш таємничий цокіт годинника у крокодиловому шлунку, проте не бійся — полює він не на тебе.

І хоч пригоди, описані у книжці, вже добігли кінця, проте твоя подорож до Небувандії тільки розпочинається!.. Тож гайда в дорогу!

Переклад за текстом
J. M. Barrie (James Mathew Barrie) “Peter Pan” (“Peter Pan and Wendy”)

Джеймс Метью Баррі

ПІТЕР ПЕН
Повна версія

Для дітей середнього
шкільного віку

Ілюстрації
Валерія Харченка
Переклад з англійської
Наталії Косенко
Редактор *Т. Вакуленко*
Коректор *А. Бахмет*
Макетування *С. Бирюков*
Дизайн *Т. Осадчук*
Дизайн обкладинки *Н. Переходенко*

ШКОЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

© Н. Косенко, переклад з англ., 2010
© ВД «ШКОЛА», 2010